

't Ridderke

TWEEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN HOEMBEKA
5e Jaargang 1990 * nr.1 * Januari-Februari

DORP AAN DE ZENNE

De Zenne heeft voor de dorpsontwikkeling van Hombeek de belangrijkste rol gespeeld.

Bij de rivierovergang van deze natuurlijke transportweg kwamen de eerste nederzettingen en zo ontstond het zennedorp, zoals ook het geval was te Heffen, Leest, Zemst, Weerde en Eppegem. De economische invloed was groter dan de kerkelijke.

Dit jaar is het 100 jaar geleden dat de Zenne gesaneerd werd. De rivier werd ingedijkt en verlegd, buiten de dorpskom. Er werd een sas gebouwd en een woning voor de sassenaar, het gekende zennehuis !

Ons vierde boek en de tentoonstelling zullen daarom ook hoofdzakelijk gewijd zijn aan :
" de zennewerken anno 1890 ! "

Het kringblad
viert dit jaar
het 1^e lustrum

Het Zennehuis en de sluis ca 1900

1. DE KRINGWERKING

1. Uitnodiging

Avondliedeken

't Is goed in 't eigen hert te kijken
Nog even voor het slapen gaan,
Of ik van dageraad tot avond
Geen enkel hert heb zeer gedaan;

A. Nahon

Bit versje komt U zeker heel bekend voor!

Het verscheen in 1921 in de dichtbundel
"Op zachte voorzekens" van A. Nahon.

Alice Nahon, bekende Vlaamse dichteres, werd te Antwerpen geboren in 1896 en overleed in 1833. Haar verzen van gedempte toon, treffen door de gevoelige eenvoud. Ze brengt erin tot uit-
ing alle gevoelens van eenzaamheid, van teleurgestelde liefde en van haar liefde en verlangen naar het geluk!

Al haar bundels werden herhaaldelijk herdrukt.

De heer

Ch. van Hove die haar goed heeft gekend, zal deze avond opluisteren. Het wordt een kunstzinnige uiteenzetting over haar leven en over haar werk. Bovendien zal het mooiste uit haar bundels worden voorgedragen!

Poezie avond

vrijdag 2 maart om 20 uur

Gemeentehuis
van Hombeek

2. VERNIEUWD BESTUUR.

Drie bestuursleden werden op de laatste jaarvergadering in hun functie bevestigd; Marie-Louise LAMMAR-MIES, Ward DE KEMPENEER en Firmain VERLINDEN. Twee nieuwe bestuursleden werden verkozen: Francine LEEN en Libert LOOSEN. We wensen de nieuwkomers "good luck" en vooral stoere werklust!

De uitbouw en organisatie van het archief wordt waargenomen door Libert LOOSEN en Francine LEEN neemt medeverantwoordelijkheid voor kringorganisaties en -administratie. Op 1 Juli 1990 zal Stan BEHETS de eerste "HOEMBEKA gepensioneerd" zijn; dan wil hij zijn bestuurstaak beëindigen. De vervanging van de penningmeester zal dan ook moeten gebeuren.

De redactie voor "Hoembekania" wordt herdacht. Een redactieraad onder leiding van de voorzitter wordt samengesteld. De kring heeft twee specialisten, licenciaten in filologie, aangezocht om de taalzuiverheid van de teksten te garanderen. Vooraf zullen alle teksten met de opstellers en ervaren leden onderzocht worden op hun juistheid, volledigheid en onderlinge verenigbaarheid. Ook uitzicht van het boek zelf zal kritischer behandeld worden en vooraf met de drukker besproken.

HOEMBEKA ZIT STEVIG IN HET ZADEL. DAT VERKLAART ONS STEEDS GROETEND SUCCES!

3. DE SCHUTTERSILDE

De voordracht van E. VAN AUTEBOER op 1 december 1989 was een hoogtepunt van kringwerking. De aanwezigheid van vele gilden uit Brabant en Antwerpen, met hun keizer of koning in vol ornaat verhoogde de allure. In het volgend nummer wordt een uitvoerig verslag gepubliceerd met nog bijkomende gegevens over het teloorgegane gildewezen in Hombeek.

4. DE JAARVERGADERING

Op 26 januari 1990 hield de kring de statutaire jaarvergadering in aanwezigheid van 28 leden. Drie bestuursleden werden herkozen: mevrouw Marie-Louise LAMMAR-MIES en de heren Ward DE KEMPENEER en Firmain VERLINDEN. Twee nieuwe bestuursleden traden toe: mevrouw Francine LEEN en de heer Libert LOOSEN.

De financiële toestand van de kring wordt toegelicht door de penningmeester, Stan BEHETS (bijgestaan door zijn secretaresse, Angel !) In 1989 overschreden de uitgaven onze inkomsten met 80.000 frank. De kring bouwt wel een reserve op aan realiseerbare middelen van ca. 100.000 frank. Toch zijn de voorhanden liquiden niet toereikend om de kosten voor het volgend boek te dragen. DE penningmeester stelde de vergadering evenwel gerust dat in een jaar van een tentoonstelling en een boek de inkomsten steeds groter zijn. Niet wanhopen, maar toch nauwlettend toezicht houden op de grootste uitgaven en Hoembeka nog beter propagieren door aanwerving van leden en vooral sponsors.

De secretaris, Jan MISSINE, geeft een overzicht van de verwezenlijkingen in 1989. De vooruitzichten voor 1990 worden op een rijtje gezet: "Het Ridderke" door Ward DE KEMPENEER, "de uitstappen" door Marie-Louise MIES en de thema's van het vierde boek, "HOEMBOKANIA IV" door de diverse opstellers. Hoe de thema's van het boek op de tentoonstelling van November geëvokeerd zullen worden, werd ook reeds aangehaald.

Het is een geanimeerde en zeer opbouwende jaarvergadering geworden, lustig en toch zeer nuttig, zoals we er ons nog meerdere durven toewensen!

2. DE VROEDE VADEREN deel II Stan BEHETS

1945 - 1958 Albert CHRISTIAENS.

Begin 1945 wordt er in de raad een hele vertoning opgevoerd. Op 22e januari neemt Frans VAN CAMP ontslag als waarnemend burgemeester. Hij wordt eerste schepen in plaats van VERBRUGGEN, die op zijn beurt waarnemend burgemeester wordt. Frans SAERENS vervolledigt het schepencollege. Maar, reeds 's anderen-daags brengt VERBRUGGEN een medisch attest binnen dat hem voor drie maanden volledige rust gebied. Daarop wordt op 27.1.1945 raadslid CHRISTIAENS door de arrondissementscommissaris tot dienstdoend burgemeester aangesteld. Op de raadszitting van 3 februari wordt hij geïnstalleerd en ontvangt de gelukwensen van de raadsleden.

Een voorstel om het honorarium van burgemeester te verhogen tot 1000 frank per maand of 12.000 fr. per jaar, stuit op verzet van raadslid PHILIPS. Na al-lerhande stemmingen stelt SAERENS voor het te brengen op 6.000 frank, wat uiteindelijk wordt aanvaard. De schepen ontvangt de helft. Eens de wedde vastgesteld kan eindelijk bestuurd worden. Een gemeentelijke geboortepremie

van 100 frank wordt vanaf 1.1.1945 toegekend.

De verkiezingen van 1946 staan voor de deur. Plaatsvervangend raadslid Alfons TEUGHELs neemt ontslag op 25.4.1945. Jozef VAN ASSCHE komt in zijn plaats op 27.9.1945. Frans SOLIE wordt tijdelijk gemeentebediende en Camiel VAN ASSCHE, die ontslag neemt wordt door Jan BUELENS opgevolgd op 1.5.1945. Op 25.11.1945 wordt de gemeentekas juist bevonden. Daar de gemeente, ingevolge de bevolkingsaangroei, één klas is gestegen, wordt de wedde van het personeel aangepast. Ook wordt een korps opgericht voor passieve luchtverdediging. Dit zal bestaan uit maximum 12 leden, mannelijke vrijwilligers tussen 18 en 50 jaar. De aanstelling van de veldwachter wordt herbekrachtigd op 10.10.1946.

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 24 NOVEMBER 1946.

De nieuwe verkiezingen moeten 9 leden aanwijzen: stijging van 2 ingevolge de bevolkingsaangroei. Er werden 1949 stemmen uitgebracht waarvan 1868 geldige. 54 bonte stembrieven (op meerdere partijen) en 27 blanco of ongeldige. Er komen heel wat nieuwe gezichten. De raad is samengesteld a.v.:

Burgemeester Albert CHRISTIAENS

Schepenen Dr.Karel ENGELN
Jan VERBRUGGEN

Raadsleden Frans SAERENS, Jules TEUGHELs, Karel PHILIPS, Medard LAUWERS, baron Bernard de MEESTER, Jan Frans DE BORGER.

Secretaris Frans VAN DEN BRANDE (van 31.10.1946 tot 1947)
Fideel COLPIN van 1947.

Veldwachter Jan REYDAMS (*Hombeek 16.3.1912, + Leuven 18.4.1980)

In een der eerste zittingen wordt F.COLPIN benoemd als gemeentesecretaris. De nieuwe begraafplaats wordt vanaf 1.1.1950 in dienst genomen. De grond hiervoor was reeds voor de oorlog aangekocht, doch door allerlei omstandigheden was de aanleg meerder jaren verdaagd. Edmond DE KEMPENEER stierf op 26.12.1949 en wordt er als eerste op begraven. De Kapellebaan werd heraangelegd (1951-51). Met het oog op de toekomst werden heel wat plannen gemaakt. Bij de overheid trachtte men hiervoor de nodige toelatingen te krijgen. In de laatste periode van deze legislatuur bekoelde de onderlinge verstandhouding toch gevoelig.

Tot de verkiezingen van 1952 bleef hetzelfde bestuur aan. Voor de volgende Raad worden weer twee zetels meer voorzien door stijging van het aantal inwoners van de gemeente.

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN VAN 12 OCTOBER 1952.

In heel wat Vlaamse gemeenten en ook in Hombeek werd kort na de oorlog een afdeling van de C.V.P. (Christelijke VolksPartij) opgericht, in vervanging van de vroegere Katholieke partij. Deze kende in die jaren een groot succes.

Voor de verkiezingen van 12 oktober 1952 boden zich 4 lijsten aan, waarvan 2 evenwaardige; lijst nr. 3 (C.V.P) en lijst nr. 2, eveneens kandidaten van Christelijke strekking. De oorzaak der splitsing was dat meerdere kandidaten zich geroepen voelden voor het burgemeesterschap.

De verkiezingstrijd verliep zeer woelig maar soms ook zeer amusant. Vooral omzendbriefjes zoals "De vermete Haas", en na de verkiezingen het antwoord hierop "Met de haas uit de strop", zorgden voor wat gul gelach.

Voor deze verkiezingen waren er 2167 kiezers ingeschreven. Er waren 1908 geldige stemmen, 120 bonte stemmen (op meerdere lijsten) en 30 blanco of ongeldige stemmen, of een totaal van 2058 die de stemplicht vervulden.

Koplopers met het grootste aantal voorkeurstemmen waren:

Albert CHRISTIAENS	369 + 56 bonte stemmen
Dr. Karel ENGELN	315 + 54 bonte stemmen
Medard LAUWERS	247 + 44 bonte stemmen
Staf MEULDERMANS	218 + 32 bonte stemmen
Frans SAERENS	206 + 24 bonte stemmen
Karel PHILIPS	204 + 28 bonte stemmen.

Ter vergelijking: in oktober 1938 waren er 1767 geldige stemmen waarvan 104 bonte. Er waren toen 58 ongeldige stemmen. Er kwamen 2 volledige en 4 onvolledige lijsten op. Kandidaten met de meeste stemmen waren toen:

Louis KEULEERS	231 + 59 bonte stemmen
Frans SAERENS	150 + 37 bonte stemmen
Jan VERBRUGGEN	122 + 35 bonte stemmen
Frans VAN CAMP	116 + 46 bonte stemmen
Karel PHILIPS	108 + 36 bonte stemmen

De nieuwe raad telde vanaf dan 11 leden. De bestendige deputatie keurde de stemming goed op 31 oktober. De nieuwe Raad trad in functie, zoals gebruikelijk, op 1 jan. van jaar daarop. De leden legden de eed af op 14 jan. 1953.

Onder dezelfde burgemeester, Albert CHRISTIAENS traden aan:

<u>Schepenen</u>	Karel PHILIPS, Frans SAERENS
<u>Raadsleden</u>	Dr. Karel ENGELN, Jules TEUGHELN, Medard LAUWERS, Staf MEULDERMANS, Henri DE NEYS, Albert AUWAERTS, Louis DIDDENS, Emiel VAN DAM.
<u>Secretaris</u>	Fideel COLPIN (*Buggenhout 15.11.1914, +Hombeek 4.6.1975)
<u>Veldwachter</u>	Jan REYDAMS (*Hombeek 16.3.1912, +Leuven 18.4.1980)

Deze periode was gekenmerkt door spanningen. Dat koken geld kost moest de meerderheid vlug ondervinden. De Kapellebaan was wel gebetonneerd over een lengte van 1650 meter. Met Klein-Gent kermis, in september 1952, nog voor de verkiezingen, werd deze weg ook plechtig ingehuldigd. Maar, wat erger was de baan moest nu ook nog betaald worden. Hierover werd oneindig veel gediscussieerd. De wat kunstmatig opgefokte herrie liep hoog op. Dorpspolitiek kan vaak heftig zijn en ook laag bij de grond. Dat werd toen voldoende bewezen. Uiteindelijk werd op 12 maart de volgende verhaalbelasting gestemd;

kostprijs (onteigeningen inbegrepen)	3.524.180,- frank
ten laste van de gemeente	2.500.000,- frank
door de gemeentekas bij te leggen	1.250.000,- frank
door de boordegenaars te betalen	1.250.000,- frank

Rekening houdend met een paar kleine vrijstellingen, wegens te kleine diepte, maakte dat 378,- frank per lopende meter uit. Op afbetaling werd gedurende 25 jaar 24,- frank per lopende meter gevraagd. (Lening aan 4,25 % per jaar)

Op gelijkardige wijze zou voor de toekomst te werk gegaan worden. De belasting was inderdaad hoog, doch vergeleken met de latere verhaalbelasting bij aanleg van wegen, was ze nog schappelijk. DE volgende jaren is Hombeek meer op een bouwwerf gaan lijken. Altijd werd er ergens gewerkt. Heel wat huizen, tot krotwoning verklaard, werden gesloopt. Dat verliep niet altijd naar de zin van de bewoners of van de eigenaars. Er werd een toelage bekomen voor de verbetering van de volgende wegen:

HOMBEEK-LEEST / HOMBEEK-KAPELLE O/D BOS / HOMBEEK-ZEMST

Van de opruiming dezer wegen hoopte men voldoende materiaal te verzamelen om in eigen regie de kleinere landbouwwegen gevoelig te verbeteren.

(Over het nieuwe kerkhof is een aparte bijdrage in cvoorbereiding.)

Burgemeester en raadsleden in 1954 bij de inhuldiging van Pastoor VAN DIJCK

In 1954 wordt te Hombeek een nieuwe pastoor ingehuldigd als opvolger van de overleden parochieherder, Frans NIJS. De plechtige inwijding in de parochiekerk werd bijgewoond door het voltallig gemeentebestuur en de Hombeekse vooraanstaanden. We bemerken op de foto burgemeester CHRISTIAENS, schepenen PHILIPS en SAERENS, raadsleden AUWAERT en MUYLDERMANS, op de eerste rij. Verder nog de deken van Mechelen-Zuid, baron de Meester de Ravestein, secretaris COLPIN, veldwachter Jan REYDAMS.

Schepen Frans SAERENS sterft op 26.3.1958. Hij was ook beheerder van de gemeentelijke bouwmpij, "Het Gelukkig Gezin", voorzitter van het plaatselijke christen syndikaat. Sinds 1933, dus 25 jaar, zetelde hij in de Raad. Jules TEUGHELIS wordt schepen en August SOLI komt als 11e lid in de gemeenteraad.

In deze periode wordt heel wat energie besteed aan de plannen die groeiden voor een dorpsvernieuwing. Ook ging de aandacht aan sociale woningbouw en werd een eerste wijk opgericht op het Regulaer. Een zware controversie groeit naarmate de verkiezingsperiode nadert.

Een hevige verkiezingsstrijd volgt hierop waar het hard om hard gaat tussen de partij van de burgemeester en de plaatselijke afdeling der Christen democraten (CVP) onder leiding van baron Bernard de Meester de Ravenstein.

Bronnen: Gemeenteraadsverslagen, Bevolkingsboeken, persoonlijke gesprekken met vroegere raadsleden. (in volgend nummer de laatste aflevering)

3. Oorlogsdagboek van Frans De Maeyer 14-18 derde deel

In dit derde deel dat we publiceren uit het dagboek van Frans DE MAEYER wordt Hombeek nu ook geconfronteerd met de bezetters. De Duitsers hadden zich terug meester gemaakt van de dorpen op de weg Vilvoorde-Mechelen, en rukten nu verder op naar de stad. Langs de aangrenzende dorpen werd doorgestoken naar Willebroek het Belgisch leger achterna. Hombeek valt onder het vijandelijk vuur. Wat dat betekent vertelt Frans in zijn verslag.

Vooraf lassen we een tweede "opstel" in. Het beschrijft, met enige fantasie, een schermutseling in ons dorp. Het lijkt een verweving te zijn van twee afzonderlijke gebeurde feiten: enerzijds de tirade op de Duitse verkenners en het afslachten van hun paarden, eind augustus, en anderzijds de Duitse aanval op ons dorp, eind september 1914. Het is zeer jongensachtig verteld, met de heldaftige verbeelding, eigen aan de jeugd.

A.M.D.G.

Frans De Maeyer

Eene Schermutseling.

Het was rond 't begin van September van 't verlopen jaar. De bij ons ingekwartierde soldaten hadden juist hunne soep gekregen. Eenige lagen te blaken in de zon, anderen vermaakten zich met het kaartspel, onder de sommerrijke boomen van den boomgaard, nog anderen vertelden ondereen hunne lotgevallen en avonturen die ze reeds opgedaan hadden.

Opeens een kreet: "Aux armes !" Eerst een ogenblik van verstomming onder de soldaten, men weet niet wat men doet. Doch alras komt men bij zijn zinnen, springt naar het geweer en.... in de loopgraven die ze achter onzen hof gemaakt hebben.

Het was een troep dragonders die op verkenning kwamen. Statig en fier kwamen zij daar in 't blakke veld aangereden. Men zou gezegd hebben dat zij een wandelinkske kwamen doen; zoo gerust, zoo waren ze op hun gemak. Nader kwamen ze, nog nader " Feu ! " klonk het eensklaps, en uit de loopgraaf steeg eene vuurkolom, gevolgd door een rookzuil. Het was een "reketek" dat hooren en zien vergingen. Altijd maar schieten. Had ik dan maar een geweer gehad, ik had ook meegedaan.

Allengskens bedaart het knetteren, de vijand was viteengeslagen; 10 man en 9 paarden achterlatend. Eerst dierf ik nog niet naar buiten gaan; of liever ik mocht van moeder niet. Doch daar de officier zegde dat alle gevaar geweken was, ging ik ook eens kijken.

En wat zag ik ?.... Met bijlen, messen enz. waren ze de paarden aan 't villen. In een, twee, drij had ik het grote broodmes en als een pijl uit een boog vloog ik naar een ander paard waar ze nog niet aan bezig waren. Het arme dier lag nog stuiptrekkend ten gronde, badend in zijn bloed. Rarig kappend en kervend had ik er eindelijk eene bil afgekregen. Ik kon ze bijna niet dragen. Met oot en poot sleurde ik ze naar huis. Gelukkig dat ik er bijtijds was bijgeweest, want ginder kwam het ganse dorp afgeloopen met bijlen, messen, zagen enz.; iedereen wou van den eens proeven. Na eenige minuten bleef er van de paarden niets meer over dan eenige beenderen.

Moeder wilde van geen paardevleesch weten, doch ik en mijn broer deden er zoveel te beter ons best aan.

VRIJDAG 11 SEPTEMBER :

Kleine afdeelingen soldaten komen allengs in het dorp. Zij trekken verder op naar Sempst-Laar, waar men vecht. De zusters krijgen vanaf nu, alsook de volgende dagen, gedurig officieren te logeren en gekwetsten te verzorgen. De meeste officieren zijn zeer treffelijk. Enkelen zijn kortaf en barsch tegen de soldaten. De soldaten schijnen vermoeid, maar zijn niet ontmoedigd. zij zijn zeer verbitterd op de Duitschers, vooral om hun barbaarsche handelingen tegenover de burgerbevolking en de gekwetste soldaten. Zij weten veel daarover te vertellen.

MAANDAG 15 SEPTEMBER :

Pastoor DE BRUYN keert tegen den avond terug van de vlucht. Op de pastorij is er wijn weggehaald door de Belgische soldaten.

WOENSDAG 17 SEPTEMBER :

De achtergebleven zusters komen te huis. Te Willebroek vonden zij de statie gesloten. Zij hebben er moeten wachten van 10 uren tot 3 1/2 uren, wanneer zij op een trein konden stappen die hen naar Hombeek heeft gevoerd. Zij zijn afgestapt in het dorp aan de statie.

WOENSDAG 24 SEPTEMBER :

Een Engelsch kanon, opgesteld tussen Leest en Hombeek, wordt afgevuurd. Het is als proef, zegt men, maar wellicht beschiet het de aanrukkende voorposten van het Deutsche leger.

VRIJDAG 25 SEPTEMBER :

Hombeek stroomt vol Belgische soldaten. Zij worden grotendeels ingekwartierd bij de boeren. Soldaten van het 2e Linie liggen in de jongensschool en in het patronaat. Een Deutsche vlieger komt boven het dorp; soldaten schieten er naar.

De pastoor doet aankondigingen in de twee landstalen:

KERK van HOMBEK	EGLISE D'HOMBEK
Zondag 27 September: 5 1/2 ure soldatenmis 6 1/2 ure parochiemis 7 ure soldatenmis 8 ure soldatenmis met muziek 9 1/2 ure parochiemis BIECHT: Zaterdag 26 September: 's Namiddags om 5 ure Zondag 27 September: 's Morgens om 5 1/2 uren	Dimanche 27 Septembre: 5 1/2 messe militaire 6 1/2 messe paroissale 7 messe militaire 8 m.mil.avec musique 9 1/2 messe paroissale CONFESION: Samedi 26 Septembre: après midi 5 heures Dimanche 27 Septembre: Matin 5 1/2 heures

ZONDAG 27 SEPTEMBER :

't Is stichtend voor aanschouwen. Zeer vele soldaten zijn gisteren te biecht geweest, anderen dezen morgen. Zij gaan te communie met treffende godsvrucht. Van in de vroege maken soldaten hier en daar loopgraven; onder andere op het gaanpad tusschen de lijnen van den ijzerenweg achter den hof van Frans CHRISTIAENS; een loopgracht van achter het kasteel van Jeslau door het veld tot nabij het baanhuisje aan den barreel achter Frans CHRISTIAENS.

Kort na de mis van 7 ure beginnen de Belgische kanonns in het molenveld de Deutsche linies te beschieten.

Kwart na acht uren neemt de beschieting van Mechelen door de Duitschers een aanvang. Een eerste schot van op den Leuvensche steenweg, dan uit de richting van Coloma en seffens daarna van Pasbrug. Rond 11.30 ure beantwoorden zij het geschut van Hombeek. De eerste treffer valt op het huis van dokter Jaak VAN ASSCHE, dat erg wordt beschadigd, dan op dat van Desiré SLACHMUYLDERS in de Bankstraat en op de schuur van Jan SLACHMUYLDERS in dezelfde straat, die afbranden. Ander schrapnells vallen op de pastorie, op de huizen van Emiel STEVENS, van Emiel DE SAEGHER, van de wwe. VAN STEENWINCKEL op den steenweg naar Leest. Een bom gaat door de muur der kerk en ontploft binnen vlak voor het doxaal.

Rond drie uren in den namiddag wordt de Belgische soldaat D'HONDT van het 2e Linie van Drongen getroffen aan het been in de loopgraaf op den ijzerenweg, achter den hof van CHRISTIAENS. Toen men hem later vond was het been overgeschoten boven de knoessel. Waarschijnlijk is hij doodgebloed bij gebrek aan tijdige verzorging. Hij werd voorlopig begraven door Deutsche pionniers van Kiel in het Kriekerijveld (A nr.454) en nadien overgebracht naar het kerkhof van Hombeek.

Het volk vlucht het dorp uit onder het bombardement, meest langs de zennedijk naar Leest. Heffen en verderop 's Namiddags vluchten de zusters tot Heffen en blijven daar slapen. Rond 2 1/2 uur wordt door het ontploffen van een schrapnell op de zennedijk de vrouw van Jef VEKEMANS gedood. 't Bombardement duurt tot laat in de avond. In de nacht wordt Mechelen voorgoed beschoten.

De Duitschers maken onder het geschut loopgraven in de velden tusschen de Driesch en Laer.

MAANDAG 28 SEPTEMBER :

Rond 3 uren in den morgen verlaten de laatste Belgische soldaten, die post gevat hebben in de tranchees op den ijzeren weg, het dorp. Rond 5 uren zijn de Duitschers reeds aan het huis TERSAGO in de Bankstraat. Men hoort hen duidelijk roepen en bevelen geven. De familiën DE MAEYER en CHRISTIAENS gaan op de vlucht in 't zicht der Duitschers. Deze laten hen rustig vertrekken, maar schieten op een wielrijder die voortbijsnelt, echter zonder hem te treffen.

Op dit ogenblik staat het huis van F. CHRISTIAENS nog recht. Vermoedelijk werd het in den loop dier week dooreengeschoten door de kanonnen van het fort van Willebroek, dat door de Duitschers die te Hombeek lagen, bestookt werd. Op het Heike komt een auto-mitrailleuse gereden, die terugtrekt zonder geschoten te hebben. Rond 8 ure bezetten de Duitschers de cabine en de statie van het Heike. De zusters vluchten met een wagen van het Rode Kruis van Heffen naar Niel na, uit de mond van de laatst aangekomenen, vernomen te hebben dat de Duitschers in het klooster bezig waren met de deuren af te haken en weg te dragen.

In den voormiddag steken de Duitschers het huis van August JACOBS, in de Bankstraat, in brand en, op den middag, den molen van DE KEIRSMAEKER op den steenweg van Leest. In den vroegen morgen zijn uit Hombeek ook Duitschers in groote massa opgerukt naar het bosch van Aa en den N...enbosch. De streek ziet er grijs van. Zij liggen stil, maar rond 8 1/2 ure komt een patroelje van vier Duitschers door het venster zien in het huis bewoond door Evarist DE SMET, op den Boschkant. Zij gaan vervolgens al zoekend in de schuur en rond het huis. Van daar gaan zij eenige stappen verder tot bij Jules CNOCKAERT die bezig zijnde met zijn verken te voeren, buiten komt met een emmer eten. Wanneer hij terug binnengaat wordt hij opgevolgd door eenen der Deutsche soldaten. Deze vraagt iets, maar ziende dan CNOCKAERT hem niet verstaat.

wenkt hij hem buiten te komen bij de drij ander. Een dezer, die eene jumelle draagt en daarmede gedurig de verte pijlt, vraagt hem of er nog Belgische soldaten zijn, stelt enige andere vragen, en beweert dan opeens dat CNOCKAERT zelf een Belgische soldaat is. Hij houdt het bij hoog en bij laag staan, en 't bewijs dat hij opbrengt is dat CNOCKAERT een blauwe broek draagt. Na heel wat uitleg mag CNOCKAERT terug binnen gaan. Maar nauwelijks is de patrolje weg of CNOCKAERT loopt naar het huis DE SMET, bij de familie die juist aan de koffietafel zit voor het venster. Ondertussen zijn de vier mannen voortgetrokken tot aan het huis MARTENS. Van daar keeren zij terug. Een hunner gaat voorop over de velden. Het kan nu zowat 9 uren zijn. In de Waterbosschen gekomen, lost de soldaat die vooruitgaat een schot in de lucht, en nu komt heel de massa Duitschers vooruit. Een der vier Duitschers lost een schot in het venster van DE SMET. Daarop volgen ontelbare andere schoten. Gans de bende beschiet het huis. CNOCKAERT vlucht op de achterkamer, wringt zich door een klein vensterken en meent langs achter zijn huis te bereiken, maar hij wordt getroffen door een kogel in den linkerarm: gewond, barrevoots en bloot-hoofds loopt hij naar Blaesveld, waar hij vermaakt wordt in de Ambulance der Belgen. Evarist DE SMET vlucht op den zolder en verbergt zich onder den gerst. Vrouw DE SMET meent inderhaast de zijkamer te bereiken, maar bij de deur treft haar een kogel. Haar rechterarm is overgeschoten tussen elleboog en schouders. Wel honderd kogels liggen verspreid in het huis.

Omtrent een kwartier later, na 't gebeurde, komen twee in blauw geklede Duitschers binnen. Vrouw DE SMET hoort hen duidelijk zeggen: "Blut. Blut! Eine Frau. Was ist dass?" Binnen een half uur zullen zij haar komen halen. Inderdaad, zij komen terug, nemen de vrouw op en dragen ze in de schuur van VERDOODT, waar een Duitse dokter haar een arm afzet tot bijna tegen de schouder. Kort daarop komt het huis vol Duitschers, die blijven tot in de namiddag.

's Namiddags, het kan zoo wat 1 1/2 uur zijn, wanneer al die Duitschers uit het huis DE SMET weg zijn, komen er drie andere Duitse soldaten, vergezeld van twee burgers en eene kar met een ezel bespannen. Ze plunderen het huis schier ledig, alles wordt op de kar geladen: schoenen, potten, pannen, zakdoeken, linnen, kleeven, emmers enz. stelen zij en rijden rond 4 ure met alles weg in de richting van Vilvoorde.

DINSDAG 29 SEPTEMBER :

In de namiddag voeren de Duitschers vrouw DE SMET van uit de schuur van VERDOODT naar het goed KONINGSTEEN, waar zij opniew vermaakt wordt. Van daar wordt zij per Duitse automobiël overgebracht naar Vilvoorde.

WOENSDAG 30 SEPTEMBER :

Evarist DE SMET waagt het uit zijn schuilplaats te komen. Voorzichtig kruipt hij door de velden langs de grachten en kanten voort. Het kasteel Expoel is door de Duitschers betrokken. In en om het goed staat alles vol kanonnen, machinegeweren, auto's, vracht- en munitiewagens. Bij het huis van BURM zijn Duitschers bezig vee te slachten. Zonder ongeval bereikt hij het huis van Petrus ANDRIES en versteekt zich op de hooizolder.

DONDERDAG 1 OCTOBER :

Van op den hooizolder ziet E. DE SMET in den voormiddag twee Duitschers van het kasteel Expoel weggaan, de Rechtestraat in. Zij gaan het huis van VAN DEN HEUVEL binnen wier bewoners op de vlucht zijn. Wanneer zij terug het huis verlaten slaat de rook door het dak. Zij gaan langzaam terug naar het kasteel van tijd tot tijd omziende naar het huis dat ze aangestoken hebben. Het is geheel afgebrand.

Getuigen: Evarist DE SMET, Jules CNOCKAERT, Amelie MERTENS (vr E. DE SMET)
(vervolg in volgend Ridderke)

4. De Moord aan Horckmansbos

Gerarda MARIEN

(aan dit artikel verleende ook Lisette FIERENS haar medewerking voor opsporing van het krantenbericht over deze moord)

Op 28 november 1921 kon men in de krant het hieronderstaand bericht lezen. Het was opgesteld in de stijl van die tijd. Het voorval bracht gans Hombeek in beroering en ons gezin niet het minst.

Vader was die avond, na de klas, per trein naar Mechelen gereden om "Sinterklaas" te bespreken voor ons, zijn kinderen. Na zijn boodschappen was er geen trein meer om huiswaarts te keren, dus ging hij te voet.

Gazet van Mechelen 28.11.1921

Een man vermoord op den openbare weg te Hombeek

Een gruwelijke moord heeft Zaterdagavond de gemeente Hombeek in geweldige beroering gebracht. De heer Marien, hoofdonderwijzer te Hombeek, ging van Mechelen terug naar huis, en was rond Kwaart voor zeven, aan 't Horckmansbosch, nabij de grensscheiding der gemeenten Mechelen-Hombeek.

Al meters zag de hoofdonderwijzer een fiets nevens de velobaan liggen, en ontdekte bij 't licht van den lantaarn, welke nog brandde, den fietser die ten gronde lag. Denkende dat hier een ongeluk was gebeurd, daar hij bloedsporen rond het lichaam bemerkte, en daar de mangelteken van leven meer gaf, deed de heer Marien door bijkomende personen, in allerhaast de garde van Hombeek verwittigen. Deze kwam spoedig ter plaatse, vergezeld van de heer Dr. Van Asch.

Bij zijn eerste onderzoek bestatigde de heer Dr. Van Asch dat de dood reeds haar werk had volbracht. De eenzelvigheid van het lijk werd vastgesteld. Het was de genaamde Louis Van Der Elst, 54 jaar, gehuwd en woonachtig te Hombeek, in 't dorp, nevensde herberg "De Kroon". De doode was te Mechelen geen onbekende, hij was de oudste aantekenaar in de goederen statie te Mechelen. Bij deze kennisgeving werd het lichaam van Van Der Elst naar zijne woonplaats gebracht, waar dr. Van Asch de oorzaak der dood vaststellen wilde. Met ontzetting werd toen bestatigd dat de ongelukkige het slachtoffer was eener laffe moord. Hij was in de rug geschoten, en het moordend lood had de longen doorboord, aldus de dood op staande voet veroorzakend.

HOE DE MOORD MOET GEPLEEGD ZIJN

Bij dit gruwelijk geval verkeert men in de stellige verzekering dat Lod. Van Der Elst het slachtoffer werd eener bloedige wraakneming. De moordenaar heeft juist die plaats gekozen welke hem de meeste dekking gaf te ontkomen, zoo er onraad ware geweest. Aan het slachtoffer werd niets ontnomen. Op de hoogte ervan dat Lod. Van Der Elst altijd en langs daar per fiets naar huis reed, heeft de moordenaar zich ter plaatse in hinderlaag gelegd, en toen Van Der Elst hem voorbijbolde, heeft hem laf neergeschoten.

Niet eenmaal, maar driemaal moet de moordenaar op zijn slachtoffer geschoten hebben. Dit bleek uit een verklaring van Aug. Emmerechts, die rond dit uur weinig verder in de weide was en drie schoten heeft hooren knallen. Inderdaad vond men een 20 tal meter van de plaats waar 't slachtoffer lag, drie ledige kogelhulzen, afgeschoten door een browning. Na al die bestatigingen werd het parket van Mechelen verwittigd, dat men spoedig ter plaatse verwachtte.

Toen hij ongeveer gekomen was aan het molenhuis van CANNAERTS reed hem een Hombeekse jongen voorbij, die in Mechelen de avondschool had gevolgd. Even later was die jongen daar terug en zei :

" Meester, aan de draai ligt een man op de grond gevallen. Hij beweegt niet meer. Wat moet ik doen? Ik ben bang ! "

Vader ging met de jongen mee, vond bezijden het met as bestrooide velopad het lichaam van een man. Toen hij de pols voelde klopte die niet meer. Vader zag dat hij dood was. In het licht van de maan (er was geen andere verlichting op die plaats) bemerkte vader dat de kepie, die van het hoofd gevallen was, vol bloed stond. De fiets van de man was een beetje verder gerold.

Vader zei tot de jongen:

" Rij met uw fiets naar 't café van Gust EMMERECHTS (eerste huis aan de Zennebrug) Daar zal je nog wel iemand vinden. Vraag er hulp om die man te komen halen. Rij dan verder naar de dokter en de pastoor om die te verwittigen. Ik zal wel zolang bij deze man wachten."

Een tijd later kwamen er verscheidene mannen met het nodige gerief om de dode mee te nemen en brachten hem naar het café. Daar bij het licht van de lamp zag men dat het "De Merel" was, bijnaam van VAN DER ELST. Hij woonde in het klein huisje naast de Forum. (Thans verbouwd door Ward DE KEMPENEER) De "merel" was een heel stille man. Hij was gehuwd met "Jette van Lattes" (Henriette DE KEMPENEER)

Tot dan toe dacht vader dat die man ongelukkig gevallen was met het hoofd op de arduinen boordsteen. Vader vond dat er nu hulp genoeg was en ging verder naar huis.

Veel later op de avond werd er aan het schoolhuis gebeld. Het waren twee rijkswachters. Ze vroegen:

"Meester, wil je nu eens juist vertellen wat je weet, wat je gezien en gehoord hebt, want... die man is niet verongelukt, maar doodgeschoten. Hij kreeg een kogel in de rug en recht in het hart. Het bloed in de kepie komt wel voort van de val."

Toen vader dat vernam, (zo vertelde moeder ons de volgende dag) begon hij van kop tot teen te beven. Hij had dus een hele poos bij een vermoorde mens gestaan op zo'n eenzame plaats.

Nog enkele losse feiten:

De jongen, die vader tegemoet kwam, was de neef van de vermoorde. Hij had zijn oom niet erkend.

Gust EMMERECHTS was die avond nog buiten en had drie schoten gehoord maar had er verder geen aandacht aan geschonken.

Nooit is de moord opgelost. Er werd geen dader gevonden. Er waren geen voetsporen: de grond was hard bevroren. Er waren geen vingerafdrukken. In die tijd maakte de baan een scherpe bocht. Langs die smalle steenweg lag aan de ene zijde een uitgedroogde beek waar op de rand twee dikke wilgen stonden, juist in de bocht. Daarachter lagen er vele uitgestrekte weiden. Aan de overkant lag Horckmansbos. De rijkswacht meende dat de dader zich achter die bomen had verscholen en daar zijn slachtoffer had afgewacht. Heel waarschijnlijk heeft hij "de merel" even laten voorbijrijden, is dan uit zijn schuilplaats gesprongen en heeft in de rug gevuld. Daarna is hij, steeds volgens de rijkswacht gevlucht langs een hellend pad dat naar de spoorweg liep en zo over de onbewaakte overweg, richting Schoenberg. Hij kon er alle kanten uit.

Het gerecht meende dat het een wraakmoord betrof en waarschijnlijk op een vergissing berustte.

"De merel" had geen enkele vijand, het was een zeer zachtzinnig man. Wel had hij een speciale manier om op de fiets te zitten en ... hij droeg een kepie. Was er nog iemand die aan dat profiel zou kunnen erkend worden en ongeveer op datzelfde tijdstip huiswaarts keerde?

Lange tijd daarna hadden alle Hombeekse mensen nog grote angst, vooral als ze in het donker voorbij het Horckmansbos moesten.

Stilaan geraakte het voorval toch vergeten. En nu de baan helemaal verlegd is, denkt men niet meer aan

"De moord aan 't Horckmansbos!"

5. De familie VAN DER ELST tak "van de schaar" te Hombeek

Ilda VAN DER ELST
Walter VAN DER ELST
Angel SELLESLAGH
Ward DE KEMPENEER

Wie was "de merel" ?

Bij de lezing van deze bijdrage over die vermoorde hombekenaar zullen meerderen zich wel afvragen wie deze persoon was. Twee kringleden, Hilda WUYTS-VAN DER ELST en Walter VAN DER ELST hebben ons hierbij geholpen met de hun voorhanden gegevens over hun familie, waarvan "de merel" ook deel uitmaakte.

De stam VAN DER ELST is in Brabant wijd vertakt. Ook in het Mechelse vinden we naamgenoten terug reeds vanaf de XIIIe eeuw. Ze komen later ook geregeld voor in notarisakten te Mechelen als bewoners van onze buurgemeenten, Leest, Heffen en Zemst. Alle Hombeekse VAN DER ELST's terugbrengen tot één stam zal wel mogelijk zijn, doch pas in verdere generaties. Dat betekent nog heel wat spoorwerk.

In de parochieregisters van Hombeek, voor 1790 (Franse tijd) vinden we slechts één mannelijke VAN DER ELST die te Hombeek is gehuwd:

Hendrik VAN DER ELST-Clara VERLINDEN. Uit dit huwelijk (Hombeek 4 12 1733) zijn 11 kinderen gesproten:

Joannes	VAN DER ELST	25 11 1734
Elsiabeth	VAN DER ELST	8 12 1735
Elisabeth	VAN DER ELST	3 12 1736
Joanna Maria	VAN DER ELST	21 02 1738
Gertrude	VAN DER ELST	3 05 1739
Lucia	VAN DER ELST	18 02 1741
Barbara	VAN DER ELST	16 03 1744
Antonius	VAN DER ELST	10 03 1747
Jan Frans	VAN DER ELST	28 03 1751
Dominicus	VAN DER ELST	12 10 1752
Gertrudis	VAN DER ELST	12 02 1756

Clara VERLINDEN is de dochter van Antoon VERLINDEN x Elisabeth NAEYTS.

We weten dat in 1727 de belangrijke herberg "Het Moleken" aan de Zennebrug bewoond was door Antoon VERLINDEN. (Schepengriffies H.Bbt. A.R. Antwerpen bundel 83).

In 1745 betaalt Hendrik VAN DER ELST cijns op zijn huis "Het Moleken" (notaris BROERS, Mechelen)

Begin 1800 is deze eigendom in het bezit van Peter VEKEMANS ("Hombeek 25.2.1792) gehuwd te Hombeek in 1818 met Maria Theresia VAN DER ELST ("Mechelen 21.8.1796). Afstammelingen van deze zijn "Wis en Frans van Meulekes" (VEKEMANS)

Daarbuiten woonde te Hombeek nog het echtpaar Petrus VAN DER ELST- Anna Maria DE WIT. Zij hadden te Hombeek 3 kinderen (geboren tussen 1790 en 1795)

Elisabeth	VAN DER ELST	3 06 1790
Rumoldus	VAN DER ELST	12 02 1792
Jacobus	VAN DER ELST	22 10 1795 (zie ook verder "stam Trochus")

Hun huwelijk werd niet te Hombeek afgesloten.

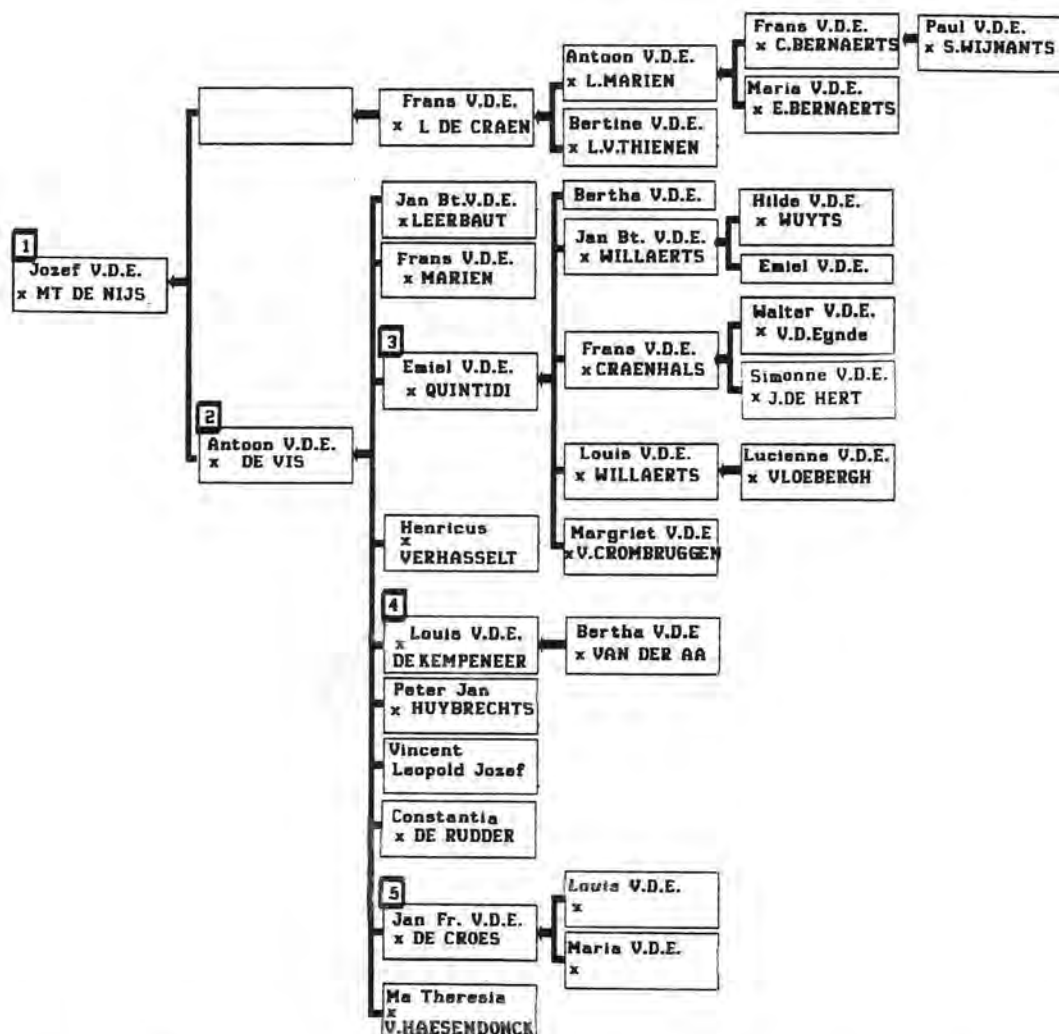
In totaal werden dus 14 borelingen te Hombeek ter wereld gebracht voor de verplichte inschrijvingen op de Burgerlijke Stand.

Voor zover ons bekend hebben te Hombeek twee takken VAN DER ELST gewoond:

1. De tak "Van de schaar" afkomstig van Jozef VAN DER ELST x Joanna Catharina DE NIJS. (stammend uit Zemst en voordien Mechelen) (Hendrik x Verlinden?)
2. De tak "Van Trochus" afkomstig van Jacob VAN DER ELST x Anna Catharina DE NIJS. (stammend uit Zemst, oorsprong Brabant, Grimbergen)

VAN DER ELST, tak "van de schaar"

EERSTE GENERATIE.

1. Jozef VAN DER ELST, geboren circa 1794 in Zemst. Overleden te Zemst 1834.
Hij huwt Joanna Catharina DE NIJS.

Joanna Catharina DE NIJS is de oudste uit een gezin van 10 kinderen. Ze is te Hombeek geboren op 25 oktober 1796. Haar ouders waren Jan Jozef DE NIJS (* Hombeek, 31 3 1772, + Hombeek 12 6 1845) en Joanna Maria JACOBS (* Hombeek 31 3 1772, + Hombeek 12 6 1845). Zij was de dochter van Jacobus JACOBS en Maria NUYTIENS. Ze woonden te Hombeek in de Bafferstraat. Huis dat later bewoond werd door haar jongere zuster die gehuwd was met David DE WIT. Het huis was daarom bekend onder de naam "van Daviddekes".

Joanna Catharina DE NIJS is de kleindochter van Petrus DE NIJS gehuwd met Catharina TROCH, die zich circa 1766 te Hombeek hebben gevestigd. Ze hebben eveneens in hetzelfde huis (Van Daviddekes) gewoond. Ze zijn de stamouders van een zeer uitgebreid geslacht DE NIJS / DE NEYS.

Een nicht van Joanna Catharina DE NIJS is Anna Catherina DE NIJS, dochter van Jan Bt. DE NIJS en van Petronella PARIJS. Ze huwt te Hombeek met Jacob VAN DER ELST. (zie vorig blad). Zij woonden op het Heike. Ze waren te Hombeek bekend onder de naam "van Troches".

Het echtpaar Jozef VAN DER ELST x Joanna Catha.DE NIJS hadden meerdere kinderen. Hun zoon Antoon VAN DER ELST gaat naar Hombeek wonen in "DE SCHAAR" (zie tweede generatie).

Een kleinzoon van Jozef VAN DER ELST-DE NIJS is ook Frans VAN DER ELST (*Zemst), gehuwd met Louize DE CRAEN (*Zemst-Laar). Hun kinderen:

1. Antoon VAN DER ELST (* 1898, + 1977)

gehuwd met Ludovica MARIEN (* 1900, + 1980). Kinderen:

1. Frans VAN DER ELST (*Zemst 1928)

gehuwd met Ciline BERNAERTS (*Hombeek 1931)

Hun zoon Paul VAN DER ELST (* Hombeek 1960), landbouwer is gehuwd met Suzanne WIJNANTS. Hij is, voor zover bekend, de enige mannelijke naamdrager, afstammend van (1) Jozef VAN DER ELST-DE NIJS

2. Maria VAN DER ELST (*Zemst 1929)

gehuwd met Emiel BERNAERTS (*Hombeek 1925)

Hub dochter is Jenny BERNAERTS (*Hombeek 1966)

2. Bertine VAN DER ELST (*Zemst, +Hombeek) gehuwd met Louis VAN THIENEN, schrijnwerker. (Bekend onder de toenaam "Bertine van SCHOF". Ze hielden te Hombeek een schrijnwerkerij in de statiestraat met eveneens een winkel van rookwaren en ook van alerhande papierwaren, ook bekend om de verkoop van klompen. Er was een zekere tijd ook een café aan deze winkel verbonden. Hun dochter Germaine VAN THIENEN is gehuwd met DE LEERS

TWEDE GENERATIE.

2. Antoon VAN DER ELST, geboren te Zemst op 6 1 1832 en overleden te Hombeek op 5 4 1883. Hij was houtzager. Hij was gehuwd te Hombeek op 5 5 1859 met Anna Catherina DE VIS, geboren te Hombeek op 16 11 1833 en er overleden op 17 11 1911. Zij was de dochter van Jan Bt. DE VIS (*Hombeek 18 2 1806, +Hombeek 21 5 1877) en van Anna KAES (*Muizen 4 5 1802, + Hombeek 11 3 1881)

Anna Catharina DE VIS
herbergierster in
" DE SCHAAR "

De familie DE VIS woonde sedert generaties te Hombeek. De verdere voorouders waren:

Petrus DE VIS (*Homb.27 11 1766, +Homb.19 6 1820) x Catharina DE NIJN (*Heffen 1775),

zoon van Jacobus DE VIS (*Hombeek 5 3 1738, +Hombeek 1814) x Catharina CNOPS (*H.1 1 1736, +H.1814),

zoon van Franciscus DE VIS. (* 1708) x Maria JACOBS (*Hombeek 25 3 1711,+)

Het echtpaar Antoon VAN DER ELST - DE VIS, woonde te Hombeek "In de Schaar". Het was voor de eerste wereldoorlog een zeer bekende winkel en café. Het huis stond in de stationsstraat. (Thans ruïne van Louis VAN THIENEN, gelegen in de splitsing Gemeentestraat en Stationstraat). Het huis werd door hen gehuurd van Mechelse brouwersfamilies. Achtereenvolgens MOORTGAT, LENAERTS, DE BRUYN, VERLINDEN en VERHEYDEN. Het werd tijdens de tweede wereldoorlog zwaar getroffen door het geschut en in 1918 totaal afgebroken. De grond bleef nadien onbebouwd.

De pastoor van Hombeek registreert hun huwelijk als volgt:

"Anno Domini 1859 die 5 Maij, promissis responsabilit et tribus proclamationibus, matrimonium contraxerunt: Antonius VAN DER ELST, natus in Sempst, 6a novembris 1822, filius legitimus Jacobi VAN DER ELST, defuncti in Sempst 24 Julij 1834 et Joannae Catharinae DE NIJS, defunctae in SEMPST 25 februarij 1859 et Maria Catharina DE VIS, nata in Hombeek 19 9bris 1833, filia legitima Joannis Baptista DE VIS et Anna Catharina KAES in Hombeek habitantium coram inscripto Pastor et testibus Joannes Baptista DE VIS, et Joanne Francisca JULIENS;

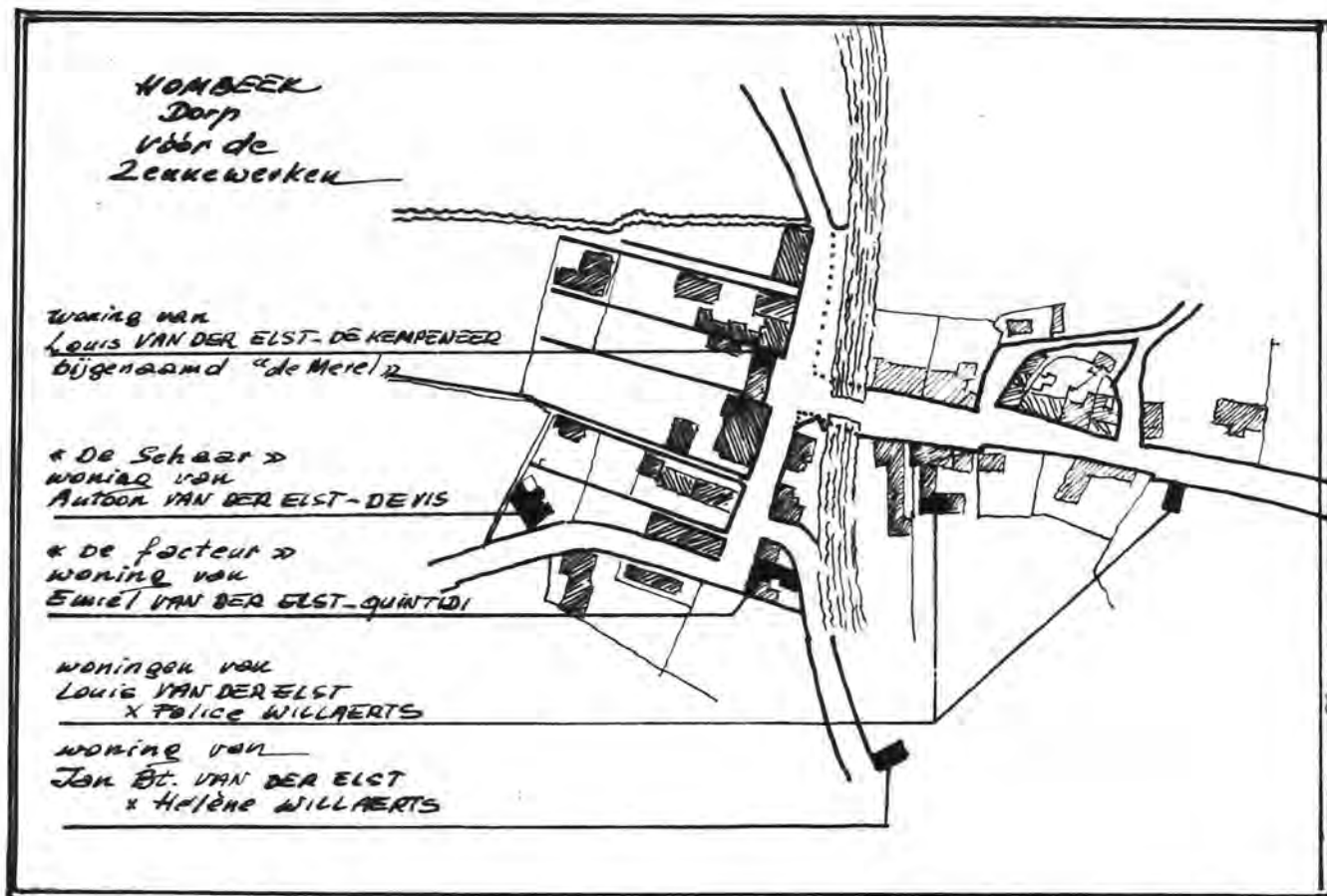
NOBELS, pastor in Hombeek

(We merken op dat de pastoor Jacobus VAN DER ELST als vader noemt, daar waar in de Zemstse akten Jozef VAN DER ELST genoemd wordt als echtgenoot nan Jo-anna Catharina DE NIJS)

Ze hadden 10 kinderen, allen te Hombeek geboren, behalve de oudste te Leest;

Jan Baptist	VAN DER ELST	23 03 1860, + Heist o/d Berg	2 01 1904,	gehuwd met Antonia Elisabeth LEERBAUT
Franciscus	VAN DER ELST	10 10 1861, + Heist o/d Berg		gehuwd met MARIEN
(3) Emiel	VAN DER ELST	7 10 1863, + Hombeek	21 05 1920	gehuwd met Melania QUINTIDI
Henricus	VAN DER ELST	25 10 1865, + Hofstade		gehuwd met VERHASSELT
(4) Ludovicus	VAN DER ELST	29 03 1868, + Hb. (de merel)	26 11 1921	gehuwd met Hendrika DE KEMPENEER
Peter Jan	VAN DER ELST	29 04 1870, + Leest		gehuwd met Ameisa HUYBRECHTS
V. Leop. Jozef	VAN DER ELST	19 05 1873, + Hombeek	19 09 1874	
Constantia	VAN DER ELST	25 04 1875, + Hombeek	2 04 1959	gehuwd met Theophil DE RUDDER
(5) Jan Frans	VAN DER ELST	5 06 1877, +	14 10 1918	gehuwd met Louisa DE CROES
Maria Tha.	VAN DER ELST	13 10 1881, + Zemst		gehuwd met Alfons VAN HAESSENDONCK

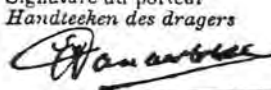
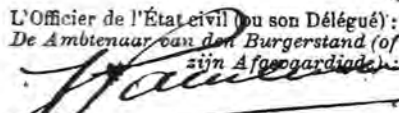
Slechte één der kinderen, Vincent Leopold Jozef, is jong overleden. Hij was de zevende zoon in de kinderrij. Koning Leopold II nam het peterschap waar. Hij werd vervangen door de toenmalige burgemeester Vincent CEULEMANS. Van de andere negen kinderen huwden er acht met een partner van buiten Hombeek. Enkel "de merel" was met een Hombeeks meisje gehuwd: Jette DE KEMPENEER, die in het dorp woonde (nu huis "Forum")

DERDE GENERATIE

(3) Emiel VAN DER ELST (*Hombeek 7 10 1863. +Hombeek 21 5 1920). Hij is postbode geweest. In die periode was hij de enige postbode in functie voor de gemeenten Hombeek, Leest en Zemst-Laar. Op zijn identiteitskaart staat "bakker". Na zijn pensionering had hij in de tuin een oventje gebouwd waarin hij ook voor anderen brood bakte. Dit gezin en al hun kinderen en nakomelingen te Hombeek zijn er bekend gebleven onder de toenaam "van de facteur".

No	1483
Nr	
Nom	Vander Elst
Naam	
Prénoms	Emiel
Voornamen	
État civil	chuvé
Burgerstand	
Nationalité	Belge
Nationaliteit	
Né à	Hombeek
Geboren te	
Le	7 10 1863
Den	
Profession	bakker
Beroep	
Résidence précédente	
Vorig verblijf	
Seconde résidence	
Tweede verblijf	
Inscrit Vol.	26
Fol.	26
Ingeschreven Boek	
Blad	
Rue	de la
Straat	
Le	15 MEI 1919
Den	19

Signature du porteur Handteeken des dragers	
	
	
Taille : Lengte :	1 mètre 61 cent. meter 61 cent.
HOMBEK, le 15 MEI 1919 den	
L'Officier de l'État civil (ou son Délégué): De Ambtenaar van den Burgerstand (of zijn Afgevaardigde):	
	

Demeures successives à Achtereenlopende woningen in	
Hombeek.	
No	Vol. Fol.
Nr	Boek. Bl.
RUE — STRAAT	
Date	
Datum	
Don	
Afd.	

Emiel huwde op 7 11 1888 met Melania QUINTIDI (*Leest 4 11 1861. +Hombeek 14 11 1923). Ze woonden in het dorp (kadaster B 29). In 1895 kochten ze het huisje dat een opsplitsing was van het groter huis dat toebehoorde aan de schoolmeester van Hombeek: Jan Bt. DE BRUYN-GOSENS. Het eerste deel, groot 50 ca., werd gekocht door VAN DER ELST-QUINTIDI, het ander deel, groot 1 are 20 ca. werd gekocht door Louis MEULEMANS-DE WITTE, herbergier. In 1903 heeft Emiel VAN DER ELST op die plaats een nieuwe woning gebouwd. (Thans winkel-huis "Sylvie"). Na de Zennewerken werd de achterliggende grond (3 are 40 ca.) vrijgekomen op de vroegere zennebedding, bijgekocht en als tuin gebruikt.

Ze hadden 5 kinderen allen te Hombeek geboren.

1. Bertha VAN DER ELST (* 9 08 1889. + 1950) eerste Hombeekse gediplomeerde vroedvrouw
2. Jan Baptist VAN DER ELST (* 9 09 1891. +)
Hij huwde met Hélène Willaerts (* St Amands 17 2 1899. + Hombeek 4 6 1890) Ze woonden in de Broekstraat.
kinderen:
 1. Ilda VAN DER ELST, gehuwd met Theo WEYTS, wonende op de Mechelse weg 38 te Hombeek. Hun dochter Sonja WEYTS is gehuwd met Roger VERTENTEN en hebben twee kinderen: Ilse en Joris.
 2. Emiel VAN DER ELST, ongehuwd, wonende Mechelse weg 50 Hombeek

3. Frans VAN DER ELST (*24 7 1893, +Mechelen 28 2 1955)
Hij huwde (7 10 1920) met Maria Lucia CRAENHALS (*Hombeek 15 11 1893, +Mechelen 31 12 1974). Ze woonden te Mechelen.
kinderen:
1. Walter VAN DER ELST (* Hombeek 1922) gehuwd met Monica VAN DEN EYNDE, wonende Dageraadstraat 57 te Mechelen.
2. Simonne VAN DER ELST (*Mechelen 1927) gehuwd met Jozef DE HERT.
4. Louis VAN DER ELST, (*24 11 1895, +26 5 1954). Hij huwde met Felicitas WILLAERTS (*St.Amands 9 11 1896, + 4 1 1893). Hun dochter Lucienne VAN DER ELST is gehuwd met Louis VLOEBERGH. Ze wonen in de Bankstraat 155 te Hombeek en hebben een zoon; Luc VLOEBERGH.
5. Margariet VAN DER ELST (*17 10 1900, +Kapelle o/d Bos 1948) Zij huwde met Frans VAN CROMERUGGEN en woonden geruime tijd in het ouderlijk huis, samen met de oudste dochter Bertha.
kinderen:
1. Hilaire VAN CROMERUGGEN (* 1937)
2. Jacqueline VAN CROMERUGGEN (* 1943)

(4) Louis VAN DER ELST, (* 29 3 1868, + 26 11 1921)
"de merel" spoorwegbeambte. Hij huwde te Hombeek op 12 6 1895 met Henriette (Jette) DE KEMPENEER, dochter van Sus DE KEMPENEER-Pauline TERSAGO.

die tegenover de toenmalige zennebrug woonden (thans Forum). In 1905 koopt Louis VAN DER ELST van zijn schoonbroer Frans DE KEMPENEER-BEULLENS een deel van het ouderlijk huis van zijn vrouw. In dit kleine huisje, van 50 ca. houdt zijn vrouw Jette lange tijd een winkeltje, voornamelijk voor snoepgoed en enkele "koloniale waren". (Thans: Hombekerkouter 3.)

Het echtpaar had slechts één kind: Bertha VAN DER ELST (* Hombeek 11 3 1896, + 1980) gehuwd op 22 5 1922 met Jules VAN DER AA. Ze gingen naar Bonheiden wonen. Bertha verloor haar vader op deze ongelukkige wijze. Het noodlot had haar niet gespaard. Bovendien verloor ze zelf een oog. Als spelend kind viel ze in een hoop ongebluste kalk, die langs de

straat lag om gebruikt te worden bij de bepleisteringswerken aan de nieuw gebouwde café "den Engel" (Slachmuylders). Ook twee zonen van haar kwamen later bij ongeval om het leven.

(5) Jan Frans VAN DER ELST, (* 5 6 1877, + 14 10 1918). Hij huwde Louisa DE CROES (* Mechelen 12 8 1907) Ze gaat met haar twee kinderen na de dood van haar man naar Mechelen wonen.
kinderen:

1. Louis VAN DER ELST (* 1912)
2. Maria VAN DER ELST (* 1913)

AGENDA 1990

Vrijdag	2 Maart	Alice Nahon , poezie-avond door CH. VAN HOVE
Vrijdag	4 Mei	ALGEMENE VERGADERING met gastspreker
Zaterdag	12 Mei	bezoek aan de abdij van AFFLIGEM
Zondag	10 Juni	ZENNEBOORDZOEKTOCHT met Brabantse dis
Vrijdag	7 September	ALGEMENE VERGADERING met gastspreker
Midden	September	bezoek aan Astene en Maastricht
Vrijdag	5 October	voorbereidingsvergadering op de tentoonstelling
Donderdag	1 November	DE VOORSTELLING VAN HET VIERDE BOEK TIJDENS DE HOEMBEKA TENTOONSTELLING
Vrijdag	2 November	
Zaterdag	3 November	
Zondag	4 November	
Zondag	4 November	Sinte Metteviering
Vrijdag	3 december	ALGEMENE VERGADERING met gastspreker
Bestuursvergaderingen : op de vrijdagen 20 april, 21 mei, 24 augustus 21 september, 19 oktober, 23 november.		

BESTUUR VAN HOEMBEKA 1990

baron Bernard de MEESTER : erevoorzitter

Fl. Louis LAUWERS : voorzitter
 Fimain VERLINDEN : vice-voorzitter & organisaties
 Jan MISSINE : secretaris
 Stan BEHETS : penningmeester

Libert LOOSEN : archiefbeheerder
 Jaak DE MAEYER : externe relaties en onderzoek
 Marie-Louise LAMMAR-MIES : natuur en uitstappen
 Raymond LAUWERS : logistiek en organisaties
 Francinne LEEN : administratie en organisaties
 Ward DE KEMPENEER : redactie van 't Ridderke

Redactie t. Ridderke

Ward DE KEMPENEER

Stan BEHETS
 Louis BUELENS
 Lisette FIERENS
 Fl. Louis LAUWERS
 Raymond LAUWERS
 Gerarda MARIEN
 Marie-Louise MIES
 Angele SELLESLAGH

ERELEDEN VAN DE HEEMKUNDEKRING

apotheker ASSELMAN
 baron Kris de MEESTER de Ravestein
 Fl. Louis LAUWERS, ex-schoolhoofd
 Familie MARIEN
 dokter Werner MARINUS
 dokter Walter JASPERS
 Kinesist Kris SPITAEI
 Kinesiste Rita SPRUYT
 dokter Paul TASSENOY
 Architect Eddy VAN DE VENNE
 Alfons VAN STAPPEN, schepen Mechelen

Het kringblad
 viert dit jaar
 het 1^e lustrum

't Ridderke

TWEEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN HOEMBEKA
5e Jaargang 1990 * Nr. 2 * MAART - APRIL

BURGEMEESTER BARON BERNARD de MEESTER de RAVESTEIN

VAN 1795 TOT 1976
WAS HOMBEK EEN
ZELFSTANDIGE
GEMEENTE.

VAN DE 14
BURGEMEESTERS WAS
HIJ DE LAATSTE.

In dit nummer be-
sluiten we de reeks
over de vroede
vaderen te Hombeek.

6. De Kringwerking

1.

Uitnodiging

Vrijdag

4

MEI
1990

Alle leden zijn vriendelijk uitgenodigd op de volgende vergadering met een tweevoudig thema.

Ferdinand **UYTTERHOEVEN**, regent Nederlands en Engels, leraar niet confessionele zedenleer aan SITO te Mechelen, tevens stadsgids, zal spreken over **Gekend en niet gekend MECHELEN**.

Jan **MISSINNE**, secretaris van de kring, ook leraar aan SITO en stadsgids te Mechelen, licht een eerste tip van de sluier op over het onderzoek naar **Betekenis van de Zenne voor HOMBEK**.

Bovenzaal van het GEMEENTEHUIS om 20 uur.

2.

Bezoek aan de Abdij van affligem

Wie meer wil weten over de zes roofridders die zich bekeerden en kluizenaars werden in de abdij ; een eerste romantisch begin van het klooster, wie belang stelt in de verdere geschiedenis en in de schatten aan archeologische vondsten die er gedaan werden, wie wat cultuur van eigen bodem wil opdoen raden we aan deze reis mee te maken .

We reizen met eigen vervoer. Onderlinge afspraken zijn gewenst om niet met half bezette wagens te rijden. Vertrek aan het gemeentehuis om 13.15 uur. De gids verwacht ons te AFFIGEM om 14.00 uur. Vooraf in te schrijven bij de voorzitter, bij Stan Behets of bij Marie-Louise Lammar.

OPGELET !

Dit bezoek is beperkt tot maximum 30 personen. De datum waarop U inschrijft is bepalend. Haast U !

ZATERDAG 12 MEI

3. WANDEL-ZOEKTOCHT AAN DE ZENNEBOORD

Zondag
10
JUNI

Alle Hoembeka-ers, familieleden en vrienden die toch nog wat ontdekken willen langs de boorden van de nog niet gesaneerde Zenne, verzamelen om 13.30 aan het gemeentehuis. De beste speurders kunnen bovendien nog een waardevolle prijs in de wacht slepen!

Aan deze Zenneboord-zoektocht worden nog de twee volgende activiteiten gekoppeld.

4. **Zondag**
10
JUNI
om 16.00 uur
- Eveneens worden op diezelfde dag nog aan de Zenne 3 aanwijzingsborden geplaatst met informatie over Leliendaal, Carmosteyn en Hombeek. We verwachten ook onze leden bij deze plechtige inhuldiging van de
- ## 3 ZENNEBORDEN

Die dag wordt besloten rond 18.30 uur met een gezellig samenzijn bij de **SMAL-BRABANTSE DIS**. Wie hiervan nog nooit heeft gehoord, raden we aan het mee te maken; boerentafel met "kop" enzomeer. Liefst vooraf uw naam opgeven om een goede organisatie toe te laten, en dan staat voor U de tafel gedekt, op oud-Brabantse wijze, in de bovenzaal van het gemeentehuis te Hombeek. (deelnameprijs +- 120 fr.)

5. **ARCHIEF**

Libert LOOSEN

Op 2 februari 1990 hervatte het archief van Hoembeka zijn activiteiten onder leiding van de nieuw verkozen verantwoordelijke : Libert Loosen.

In een heemhondige kring is het opbouwen en het in stand houden van een archief een heel belangrijk onderdeel van zijn werking. Daarom werken wij nu een systeem uit om op een efficiënte manier een inventaris aan te leggen:

1. Elk onderwerp moet klaar en duidelijk genoteerd worden ;
2. Volgens een bepaald nummeringssysteem brengen we de gegevens op computer ;
3. De dokumenten worden geklasseerd en opgeborgen.

Vanaf september 90 zal het archief één zaterdag voormiddag per maand ter beschikking staan van onze leden. Dan kunnen er dokumenten ingezien en eventueel kopies gevraagd worden. Het spreekt vanzelf dat de projectgroepen gedurende hun vergaderingen gebruik kunnen maken van alle dokumenten.

Belangstellenden, met helpende handen, zijn steeds welkom, er is immers nog veel werk te verzetten. De werkvergaderingen hebben plaats elke laatste vrijdag van de maand telkens om 19.30 in ons lokaal.

oproep aan al onze leden en symphatisanten

Wie kan ons nog doodsprentjes en doodsbberichten over Hombekenaars bezorgen of laten inkijken en fotokopiëren ? Deze berichtgevingen bezitten veel nuttige informatie in verband met familiekunde. Wie ons hierbij kan helpen gelieve contact op te nemen met :

Wij komen graag langs om datgene wat U hebt op te halen, en bezorgen naar uw wens alles terug, in de oorspronkelijke staat wel te verstaan !!!

Libert LOOSEN
Fr. Reyniersstr. 20
2930 Hombeek
tel. 015 / 417411

6. 25 JAAR VVF - BRABANT

Het VVF (Vlaamse Vereniging voor Familiekunde) viert dezer dagen haar 25 jarig bestaan. Op 5 en 6 mei start in het RUCA te Wilrijk-Antwerpen het 25 e kongres dat in het teken staat van "25 jaar Familiekunde in Vlaanderen".

In het "Provinciemuseum Vanhumbeeck-Piron", Mechelsevest 108 te Leuven, gaat de tentoonstelling "KLIM IN JE STAMBOOM". De tentoonstelling is toegankelijk van Zaterdag 21 April tot Zondag 15 Mei 1990. Iedere dag van 10 tot 18 uur. Gesloten op dinsdag. Geleide bezoeken : mevr Nicole Notredame, tel. 016 / 60.38.17

7. De Vroede Vadersen (deel 12)**Stan BEHETS****1958 — 1976 Bernard de MEESTER.**GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN OCTOBER 1958.Schepenen Gustaaf MEULDERMANS

August SOLI

Raadsleden Albert AUWAERTS, Albert CHRISTIAENS, Louis DIDDENS, Fr. JACOBS,
Jozef SPOELDERS, Franz MAHIEU, Emiel LEEMANS, Raymond DE DECKER.Secretaris Fideel COLPINVeldwachter Jan REYDAMS

Na deze verkiezingen kwam er een machtswisseling. De nieuwe burgemeester werd baron Bernard de Meester de Ravestein. De C.V.P. behaalde 6 zetels en drong de vroegere burgemeester en zijn partij met 4 zetels in de oppositie. Voor de eerste maal kwam de Socialistische Partij in de gemeenteraad met 1 zetel.

De wedde van burgemeester en Schepenen wordt verhoogd tot respectievelijk 16.500 frank en 8.250 frank zonder recht op zitpenningen. De leden ontvangen 150 frank per zitting.

De gemeente gaat over tot de koop van een eigen camion. Op 1.1.1959 komt het voorstel tot het bouwen van een nieuwe pastorie. In de jongensschool wordt een zesde klas ingericht en wordt meester Ward VAN DOREN aangesteld als nieuwe onderwijzer. Vanaf 16.9.1959 is er ook sprake van het vervoer van schoolkinderen per autobus.

Burgemeester Bernard de Meester bij de voorstelling van het Corps Burgerlijke Bescherming

In 1960 vangen de definitieve besprekingen aan aangaande de nieuwe dorpskom en de aanleg van nieuwe straten. Dit brengt heel wat onteigeningen met zich mee wat voor de nodige wrijvingen zorgt bij de bewoners. Die periode kenmerkt zich ook door de afbraak van heel wat krotwoningen. Nieuwe straten komen er zoals de Leliëndaelstraat, en het gedeelte van de Bankstraat dat 'oude Bankstraat' zal genoemd worden. Op 3 augustus 1960 valt de beslissing om de Hombeekse huizen allemaal op dezelfde wijze te nummeren. (zwarte nummers op witte plaatjes) De "Sol" zal ze overal aanbrengen en per huis betaalt men daarvoor 15 frank.

De aanbesteding voor de bouw van de nieuwe pastorie (1.689.133,- frank) gebeurt op 29.11.1961. Op 28 februari 1962 biedt August SOLI zijn ontslag in als schepen en wordt hij vervangen door Albert AUWAERTS.

Op 27.12.1962 volgt de aanbesteding der werken aan de Diepestraat en een jaar later voor de Befferstraat en voor de Schoorstraat.

Bij de volgende verkiezingen blijft dezelfde bewindsploeg aan de macht.

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN OCTOBER 1964.

<u>Schepenen</u>	Franz MAHIEU, August SOLI
<u>Raadsleden</u>	Albert AUWAERTS, Albert CHRISTIAENS, Louis DIDDENS, Frans PARIJS, Raymond DE DECKER, Frans NUYTIENS, Louis SLACHMUYLDERS, Hendrik DE NIJS.
<u>Secretaris</u>	Fideel COLPIN
<u>Veldwachter</u>	Jan REYDAMS

Op 6 januari 1965 komt de nieuw-verkozen gemeenteraad voor het eerst samen. In deze periode van de 'golden sixties' kent Hombeek ook een urbanisatie hoogbloei. Steeds maar worden er nieuwe straten aangelegd; Beekstraat, Kerkstraat, Boterstraat, Humbeekbaan, Steenweg op Zemst, Driesstraat, Houterstraat. Allemaal verwezenlijkingen sedert de jaren '65.

De wedden worden nog eens aangepast: 30.000 frank voor de burgemeester, 15.000 frank voor de Schepenen (per jaar). De zitpenningen voor de raadsleden werden op 250 frank gebracht. In de zitting van 24.11.1965 wordt een nieuw lid beëdigd: Louis VAN ASCH. Hij komt in de plaats van Frans NUYTIENS die op 26.9.1965 overleden was. Op 7.6.1967 is er sprake van een nieuwe autoweg Brussel-Antwerpen die over het grondgebied van onze gemeente zou komen.

Op 22.11.1967 worden toelagen verleend aan verenigingen; Chiro-jongens en meisjes elk 5.000 frank, de drie fanfares elk 3.000 frank, de N.S.B. en De Wijngaard elk 5.000 frank. In totaal 20.000 frank toelagen.

Op 30.3.1968 wordt de nieuwe Zennebrug en de dorpskom ingehuldigd door minister van Openbare Werken DE SAEGER. Plan, lastenboek en bestek voor de bouw van een nieuw gemeentehuis wordt goedgekeurd in zitting van 19.2.1969.

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN OCTOBER 1970.

<u>Schepenen</u>	Franz MAHIEU (*Chatelineau 1913) August SOLI (*Hombeek 24.12.1911 + Mechelen 26.1.1983)
<u>Raadsleden</u>	Louis DIDDENS, Raymond DE DECKER, Louis VAN ASCH, Rombaut DE PETTER, Eugeen GOOVAERTS, Firmin VERLINDEN, Roza SELLESLAGH, Walter JASPERS.
<u>Secretaris</u>	Fideel COLPIN tekende zijn laatste verslag van de gemeenteraad op 16.10.1974. Volgende zitting op 11.12.1974 tekende Stefaan GOOVAERTS als dd. secretaris. Op 4.3.1976 werd P. VAN DER BORCHT benoemd. Hij was onze laatste secretaris.
<u>Veldwachter</u>	Jan REYDAMS. Hij ging met pensioen op 1.4.1976. De veldwachter van Leest, Victor VAN HOOFF werd benoemd op 1.4.1976 om ook in Hombeek dienst te doen tot de fusie met Mechelen op 1.1.1977.

Op 1.1.1971 komt dan de laatste Raad van Hombeek aan het bewind.

De zitpenningen worden op 400 frank gebracht.

Het huisvuil, jaren lang afgehaald door Edward VAN ROMPAY ("De Lange"), met paard en kar, zal vanaf nu opgehaald worden door een speciale vuilniswagen van VAN BAELEN uit Leest. "De Lange" voelde zich te oud geworden om dit werk nog langer op te knappen.

Op 30.11.1971 wordt beslist nieuwe straatnaamborden aan te brengen aan begin en einde van ieder straat. Op 7.6.1972 is er sprake van herstelling van het torenuurwerk en de drie elektrische klokken. De nieuwe sociale wijk krijgt volgende straatnamen toegewezen: Wilgenstraat, Sparrenstraat, Plataanstraat, Acaciastraat, Berkenstraat en Rode Doornstraat.

In 1972 wordt het nieuwe gemeentehuis ingehuldigd. Het zou maar 4 jaar dienst doen als gemeentehuis om na de fusie een uitgesproken culturele rol te vervullen.

Op 20.3.1974 wordt de voetgangersbrug via de spoorwegbrug over de Zenne, veroordeeld. In 1974 komt er kabel-T.V. Op 16.10.1974 is secretaris Colpin voor het eerst afwezig wegens ziekte. Veldwachter REYDAMS vraagt ontslag, wat hem wordt verleend op 1.4.1976. In de Raad van 11.6.1975 wordt secretaris Colpin herdacht, die intussen overleden is.

Op 22.10.1975 wordt VAN DER BORCHT benoemd tot secretaris van Hombeek. Op 1.4.1976 tenslotte wordt Victor VAN HOOF van Leest benoemd tot veldwachter van Hombeek. In de zitting de dag ervoor werd Jan REYDAMS gehuldigd om zijn op pensioen stelling.

En zo werden dan de laatste lopende zaken afgehandeld voor de fusie met Mechelen op 1.1.1977. De laatste gemeenteraadsleden hadden zoals de velen het voor hen gedaan hadden, dezelfde eed afgelegd: "Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de Wetten van het Belgische Volk".

Wij zijn ervan overtuigd dat onze "VROEDE VADEREN" zich steeds ingespannen hebben om van Hombeek iets te maken wat er mocht zijn. Ze zijn zeker talrijk genoeg geweest. In een gemeente als de onze zou het volstaan hebben met drie bereidwilligen die de wil en durf hadden om te besturen, met daarbij een gewetensvolle secretaris, die alles zou noteren en bijhouden.

Maar, Wet is Wet, en die wilde het nu eenmaal anders met alle voor- en nadelen daaraan verbonden.

8. Oorlogsdagboek van Frans DeMaeyer 14-18

vierde
deel

ZATERDAG 3 OCTOBER:

De zusters en vele inwoners van Hombeek vluchten voort naar Antwerpen.

MAANDAG 5 OCTOBER:

Vluchtelingen van Hombeek komen in Stabroek. De forten rond Antwerpen springen. De petroleumtanks van Hoboken staan in brand.

VRIJDAG 9 OCTOBER:

Zusters gaan over Ossendrecht. Tijding dat Antwerpen overgegeven is. De familie August Jacobs-Moeyens komen op hun vlucht te Beveren-Waas. Ze stappen er op een trein die vol vluchtelingen en Engelsche en Belgische soldaten zit. Langzaam rijdt de trein voort. Rond acht uur bereikt hij de statie van Moerbeke-Waas. Deze is juist ingenomen door de Duitsers. Ze beschieten de trein met geweren en machinegeweren, ook het kanon buldert over het dorp; de trein blijft staan. Een kogel treft een soldaat, die bij het vester zit, in het been. In hetzelfde compartiment bevond zich de familie Jacobs van Hombeek. August Jacobs en zijn dochter Joanna worden kort daarop ook door een kogel getroffen. Zij blijven op den slag dood. Al wie in den trein zat werd door de Duitschers gevangen genomen en opgesloten in de kerk van Moerbeke, alsook in de school achter de kerk. De Duitsers gedragen zich toch fatsoenlijk en brengen zelfs wat eten.

ZATERDAG 10 OCTOBER :

De Belgen beschieten de statie van Moerbeke. Verscheidene bewoners vallen in de nabijheid der school. 's Namiddags lossen de Duitschers de gevangenen; "Vort machen, nach Gent oder Gentbrugge, aber nicht nach Antwerpen, dort ist es nicht gut." De weduwe Jacobs en hare vier overblijvende kinders vluchten voort naar 't sas van Gent. Daar overnachten zij en gaan dan verder naar Oostende. Ooggetuigen waren Willem STEVENS met zijn huisgezin en Jan Baptist DOMS, knecht van Eduard GOOVAERTS. Zij bevonden zich in hetzelfde kompartiment als de familie JACOBS.

MAANDAG 12 OCTOBER :

Bitter weinig inwoners zijn in het dorp gebleven. (Hendrik Buellens, Guillaume Goris, Louis De Hoef, Evarist De Smet, Ludovic van de zwarte aan de statie) Hier en daar waagt het een enkele vluchteling terug te komen. (F&M). De Duitschers liggen gekampeerd tusschen de Kapellebaan en de Diepestraat, achter de hoven van Juffrouw Theresia Moison en dokter Jaak Van Assche. Velden en wegen staan vol kanons, wagens, enz. De Duitsers slachten vee, koken en smoken, loopen heen en weer.

Een lange stoet Duitschers, voetvolk, ruiterij, cyclisten, kanonnen en allerlei oorlogsmateriaal trekt door het dorp gedurende twee dagen en twee nachten naar Cappellen op den Bosch. Zij hebben vele wagens bij en schoone rijtuigen, geladen met pakken en zakken, gestolen huisraad en meubelen, en hele benden koeien. Zegevierend vragen zij als ze een civilist ontmoeten: "Wie fern noch nach Paris?"

Over den ijzeren weg ligt een groote loopgracht die zich uitstrekt naar Thisselt. In de velden achter Emile De Saegher ligt een andere groote, getimmerd en versterkt met schuurpoorten, deuren, borden, finfrotters (?), kassen, bedden, uitgebroken en weggehaald in huizen en scholen. Beplant met bloemkolen, bieten, enz. Nabij het buitengoed "De Bontridder" stonden de groote kanonnen die het fort Breendonck beschoten. Er wordt verteld dat nabij De Saegher de kanons stonden die Waelhem beschoten.

ZATERDAG 17 OCTOBER :

Maria Lauwers, meid van MOISON, komt terug tehuis van de vlucht. In het huis harer meesteres, waar Duitsche officieren verbleven, vindt ze in eenen kas het zilverwerk van de Kerk daartusschen, eene cibori nog vol geconsacreerde hosties. Haastig raapt ze alles bijeen en steekt het in een koffer, gereed om in de grond te verbergen.

ZONDAG 18 OCTOBER :

Tegen den avond komt een priester bij de familie De Maeyer aankloppen. Hij zegt te komen van Lebbeke. Hij is gevangen gehouden geweest van de Duitschers, en is op weg naar Kathelijne Waver, om zijne moeder te bezoeken. Hij meende bij nonnen te zijn, omdat het huis juist nevens de school lag. (het woonhuis aan het "patronaat" gelegen). Hij wilde logis vragen. Na zijn avonturen vertelt te hebben gaat hij samen met De Maeyers naar het dorp. Ze gaan in de kerk en naar Pastorij. Daar er niemand op de pastorij is besluit hij er gansch alleen de nacht door te brengen.

MAANDAG 19 OCTOBER :

De vreemde priester doet in den morgen de zinking van x. SOLI van het Heike, die zaterdag 17 October overleden was. Hij vertrekt dan naar Mechelen. In het klein seminarie verwittigt hij den Z.E.Heer STAS over den toestand in de kerk van Hombeek. Dan komt hij in den namiddag, rond 4 ure naar Hombeek. Daar ontvangt van Marie LAUWERS de HH. hosties, die zij in de ciborie in den hof verstoppen had. Hij neemt ze mee naar Mechelen. Hij raadt de weinige menschen die nog in Hombeek gebleven zijn, aan om zich in geval van dringende nood, tot den pastoor van St Jan te wenden.

Brief welke de E.H. Stas schreef:

".....Ik heb nooit in de pastorij vernacht, doch ik weet wie dat bedoelt, ik heb met dien heer te Mechelen gesproken op maandag 19 oktober namiddag. Ik ken zijn naam niet, ik geloof dat het een priester was die uit Capelle op den Bosch kwam en nog naar de Elzenstraat in Kathelijne-Waver moest. Het is op zijn aanvraag dat ik dienzelfden dag rond 4 ure naar Hombeek ben gegaan om de HH.Hosties te gaan halen. Die waren inderdaad verborgen in den hof van Juffrouw MOISON; ze waren ongeschonden en rustten in de ciborie. Ik heb de HH.Hosties er uitgenomen en ze zorgvuldig naar Mechelen overgebracht. Ik heb aan de eenige menschen van Hombeek die toen thuis waren gevraagd zich te willen wenden tot den pastoor van St. Jansparochie in geval van dringenden nood. Meer weet ik van Hombeek niet en heb er ook verder niets meer van vernomen.

Aanvaard Eerwaarde Heer Pastoor mijn eerbiedige groeten."

get. STAS, prof.

DINSDAG 20 OCTOBER :

De zusters keeren weer van de vlucht en komen te Antwerpen. De stad ligt ook vol Duitschers.

WOENSDAG 21 OCTOBER :

Pastoor DE BRUYN keert terug van zijn vlucht uit Holland.

DONDERDAG 22 OCTOBER :

Er is geen mis omdat er wijn ontbreekt. In de kerk ligt alles overhoop. Een Duitsche kanonbal is op 27 September door de Zuidermuur de kerk ingegaan bij het venster en heeft van het kapittel eene kolon weggenomen en is ontploft in het midden der kerk, vlak voor het doksaal. De beelden van den H. Gerardus, de H. Marcella en van H. Franciscus (of H. Antonius) zijn geheel verbrijzeld. Andere beelden, alsook de V, VI, VII, VIII, IX, en Xe staties van den kruisweg zijn erg beschadigd. De kleine looden bollen zijn opengespetterd en hebben stoelen, doksaal, deuren en meubels doorboord of sloegen tegen den muur te pletter. De stoelen liggen dooreen en zijn stuk geslagen. De offerblokken zijn opengebroken, de deur der brandkast achter het altaar is met geweld ingebeukt en weggerukt. Het tabernakel, de biechtstoelen en de zijaltaars zijn opengebroken. De gewijde vaten en het zilverwerk is verdwenen. De was, bougies en wijn gestolen. Ook 16 geschilderde glasramen geheel uitgeslagen en al de anderen erg beschadigd.

De pastorie heeft eveneens veel geleden. Zeven of acht bommen zijn terecht gekomen op of rond de pastory. Twee zijn er door het dak gegaan, één ervan is ontploft op de zolder nabij de trapkas. Schier al de ruiten der pastory en der serre nabij de pastory zijn er uit of gebroken. De pastory is grootendeels geplunderd, de hof ligt bezaaid met ledige wijnflessen; in den kelder liggen de kikvorsen dood te midden van een plas wijn en gebroken flesschen. De meubelen zijn moedwillig beschadigd, zoo is op de slaapkamer van de onder-pastoor, het paneel der kleerkast moedwillig ingestampt en den marmeren steen op het nachttafeltje stukgeslagen. Al de deuren dragen Duitsche opschriften in krijt; de soldaten aanduidend die er ingekwartierd zijn geweest.

In het klooster der zusters heerst eenzelfde toestand; deuren, borden zijn veelal weggenomen om als versterking in de loopgraven te dienen. De meubelering der klassen is moedwillig beschadigd, boeken en schoolgerief ligen gescheurd en aan stukken, overal verspreid dooreen geworpen. De landkaarten zijn uitgesneden. De prenten der gewijde geschiedenis zijn doornageld enz..

In de namiddag bestelt Marie Lauwers aan pastoor De Bruyn hetgene ze bij hare terugkomst in haar woning gevonden heeft, te weten: 2 kelken, 3 ciboriën, 1 remonstrantie, 1 zilveren wierookvat met schoteltje, 1 vergulden kroon van O.L.Vrouw, 2 zilveren vaten voor de H. Olie (doopsel). Van de krans geslepen stenen in de Remonstrans zijn er acht verdwenen. Ze zullen gemerkt hebben dat het geen edelstenen waren en daarom hebben ze de 12 andere stenen hebben gelaten waar ze waren. Daarentegen waren al de zeer kostbare stenen in de kroon van O.L.Vrouw wel gestolen, te weten

Nota van de redactie:

Dit zeer merkwaardig dagboek van Frans DE MAEYER eindigt hier voor wat het eerste oorlogsjaar betreft. We kunnen maar gelukkig zijn dat het ons werd nagelaten, anderzijds zeker spijtig dat het niet de ganse duur van deze eerste wereldoorlog is doorgezet.

Frans is nog wel enkele merkwaardigheden gaan optekenen in telegramstijl. Hij is met het oorlogsgeweld zeer begaan geweest en heeft vooral oog gehad voor de mens die hieronder leed; zowel de landgenoot als de Duitser, die toch meestal ook als eenvoudige jongen tot oorlogsgeweld en eigen levensgevaar verplicht werd. Zo nam hij persoonlijk contact op met de ouders van de te Hombeek gesneuvelde Belgische soldaat, zo zocht hij ook persoonlijk contact met Duitse verwanten van soldaten die onder het geweld geleden hadden.

Hierover berichten we U in het volgend nummer van " 't Riddéke " in de laatste bijdrage van deze oorlogsmémoires.

9. De Schuttersgilde van HOMBEER

Ward DE KEMPENEER

Eén van de hoogtepunten in 1989 was zeker de voordracht door E. VAN AUTEBOER over "GILDEWEZEN IN HET MECHELSE" !

Hombeek had dus toch een gilde !

Hiernavolgend artikel resumeert grotendeels deze voordracht, aangevuld echter met nog enkele opmerkelijke gegevens over de gilde te Hombeek.

DE SCHUTTERS GILDEN

Van de schutters werd en wordt gezegd: ze kunnen schieten en gieten !

De gilden ontstonden in de middeleeuwen; in het hertogdom Brabant in de 13e eeuw, in Vlaanderen nog eerder. Ze werden opgericht in de Steden en Vrijheden in de 14e eeuw.

Aanvankelijk was het een huurleger van de vorsten, dan een verdedigingskern van de steden. In 1595 ontzet de gilde van hand- en kruisboogschutters van Mechelen de stad Lier. Dat was de laatste militaire daad van deze gilde. De gilden werden in de middeleeuwen geestelijke broederschappen waar ook het feestvieren, het koningsschieten, bij betrokken werd.

De landjuwelen en de Haagspelen.

Als feestelijkheden ontstaan in de 15e eeuw in Brabant de landjuwelen: een reeks van 7 wedstrijden. Landjuwelen legden de winnaar de verplichting op een volgend landjuweel in te richten. Dit in tegenstelling met de haagspelen waarbij deze verplichting voor een volgende wedstrijd niet was opgelegd. Gilden van steden en Vrijheden richtten deze landjuwelen in onder elkaar. De gilden in de dorpen namen enkel deel aan wedstrijden met andere dorpen; zowel landjuwelen als haagspelen. Bovendien kon er ook geoefend worden van Pasen tot Bamis: dit waren de zogenaamde maanscheuten.

Het koningsschieten.

De grote gebeurtenis was wel het koningsschieten. De koning werd getooid met de zilveren breuk. In principie was ze zijn eigendom, doch de gilde kocht de breuk af. Dit geld had de koning nodig om aan de verplichtingen van het koningschap te kunnen voldoen (tracteren enz.). Hij was de facto lid van het bestuur en vrij van andere

onkosten. Wie drie maal na mekaar koning was, werd dan keizer. De symbolen van de keizer zijn vaak drie zilveren vogels op de stof genaaid of aan een ketting. De koning of keizer marcheert bij de optochten voor de hoofdman.

Na een eredienst moet de koning de breuk afleggen. Het zou oneerbiedig zijn als hij met de breuk zou gaan zonder vergezeld te zijn van de alpheris.

Het lidmaatschap:

Wie lid wilde worden moest van onbesproken naam en faam zijn. Over zijn kandidatuur werd gestemd met witte en zwarte bonen. Vooralleer definitief aanvaard te zijn moest hij eerst een proeftijd doorlopen. Bij de opname moest de nieuwe gildebroeder de eed afleggen op het gildeboek, een kruisbeeld of op een boog. Intreden betekende ook een fors inkomgeld betalen. Dit bestond eveneens bij het uittreden; het zogenaamde uitgaansgeld. Een onwaardige broeder kon uitgesloten worden. Dit gebeurde vaak op een symbolisch veelzeggende wijze; een briefje met de naam erop werd door het raam naar buiten gegooid. Dat betekende het einde van het ongewenste lid.

Het bestuur.

De hoofdman

(overhoofdman, onderhoofdman in grotere gilden) was het hoofd van de gilde. Hij werd benoemd voor het leven. Hij speelde in de maatschappij ook een voorname rol en was meestal zelfs van adel. Alleen bij grote tekortkomingen kon hij worden afgezet.

De opperdeken:

er waren er twee voor twee jaar benoemd doch jaarlijks afwisselend in functie, enerzijds de

"deken met de beurs" (schatbewaarder), en anderzijds de

"deken met de boek" (secretaris).

Ondermannen waren personen die goede diensten bewezen hadden of raadgevers voor de gilde.

Gesworenen waren de andere bestuursleden of gewone leden.

De cornet; slechts één en betalend.

De alpheris: de vendelier;

De knaap: een ingehuurd en betaalde boodschappenman voor alle klusjes als uitnodigingen wegbrengen, mensen verwittigen, inschenken enzovoort.

De speelman (veelal op de viool).

De gilde bezat veel macht. Ze kon zelfs beslag laten leggen op de goederen of goederen in pand nemen voor niet volbrachte verplichtingen of niet betaalde schulden.

In de 15e en 16e eeuw kenden de gildes een hoogbloei. Daarna gaan vele gildes te niet. In die tijd worden vele documenten worden verborgen, dikwijls door ze onder de grond te stoppen in potten. Begin 17e eeuw bij de heropflakking moeten de reglementen van veel gildes, die hun oude documenten niet meer bezitten, terug opgesteld worden. Hiervoor worden de bestaande voorbeelden gebruikt; de zogeheten kaarten. (Kaarten van Leuven)

DE GILDE VAN HOMBEEK

Het betrof hier eigenlijk de gilde van Neer-Hombeek. Ze was afhankelijk van de gilde van St Sebastiaan van Mechelen zoals ook nog 4 andere dorpsgildes in de streek; Leest, Heffen, Muizen en Walem.

De Hombeekse gilde werd opgericht in 1472. Ze was toegewijd aan 2 patronen; Sint Maarten, ook parochiepatroon en Sint Sebastiaan.

In 1628 wordt ze heropgericht. De nieuwe kaarten worden gemaakt. Ze worden overgeschreven door de koster van Hombeek, Adam VAN GEEL.

Het nieuwe reglement opgesteld om de vrede te bewaren onder de gildebroe-

ders telt 28 artikelen.

1. Wie geschikt bevonden wordt moet de eed afleggen.

2. De feestdag van de gilde is 11 november. Geldboetes worden opgelegd voor wie niet tijdig op de gildekamer aanwezig is. (Een zilveren penning.)

3. maanschieten: 3 uur namiddag. Wie niet op tijd is 2 1/2 stuiver boete.

4. Wie niet schiet betaalt boete.

5. Wie ontboden wordt en niet verschijnt betaalt naargelang de ernst van de zaak.

6. Wie bij verzamelingen medebroeders beledigt, aanvalt, slaat, enz., betaalt 3 oncen zilver

7. Alle andere spelen waren verboden

8. Geen oneerbare woorden mochten worden uitspreken: 1 oce zilver boet.

9. Geen sterke mannen of de duivel inroepen...

10. Wie bestuursleden tegen sprak, beledigde of zou kwetsen: straf door de hoofdman op te leggen.

11. Wie bij spreekverbod op vergaderingen zich toch roerde: 10 stuivers.

12. Wie boeten niet betaalde kon pand gelegd worden op goederen.

13. De knaap werd 2 maal per jaar betaald met 1 stuiver per lid: op St Maartensdag en op de dag van het vogelschieten.

14. Bij aftreden moet de deken alle documenten inleveren met inventaris. Hij moet ook verantwoording afleggen van zijn beleid.

15. Tekorten moet hijzelf bijbetalen.

16. Iemand die uittreed moet uitgaansgeld betalen.

17. De gildebroeders moeten "te lijk gaan" als ze hierom verzocht zijn, zowel voor een medebroeder als voor zijn huisvrouw, van sterfhuis tot de mis en de begrafenis. Hij mag de lijkenisstoet niet verlaten. De gilde krijgt van 't sterfhuis 20 stuiver.

18. Bij overlijden van een naaste buur van een gildebroeder: te kerke en te grave dragen.

19. Een gildebroeder die eed afgelegd heeft mag geen bijstand van H.Geest ontvangen.

20. De hoofdman legt de dag vast van het koningschieten.

21. Iedereen moet zoveel penningen inbrengen als nodig zijn om 9 gulden te bekomen (tracteren).

22. Naar "oude costumen" zal de hoofdman de koning de breuk om de hals hangen.
 23. Wie 3 x koning is wordt keizer. Hij krijgt minimum 9 gulden.
 24. Alle broeders stappen mee op voor kerkgang.
 25. De knaap ontvangt van 't sterfhuis 10 stuivers.
 26. De jongmannen van een gilde zijn

niet verplicht een begrafenis bij te wonen.

27. Bij overlijden krijgt de pastoor 2/3 van den offer, 1/3 voor de kosten. Zo ook met de kermis en met andere feestdagen.

28. Het is verboden een vreemde man mee te brengen en hem meer dan 1 teug te laten drinken.

De eed van trouw.

De gildebroeders moesten een eed van trouw zweren, trouw aan de katholieke religie, trouw het bestuur te volgen en niet tegen te spreken.

De Eed

Onder dit Minnellyck geselschap eendrachtig begere ick intsamentlycken te verkeerren, de catholycke kerke warachtig beloue ick trouw, oock de eene, voort alder eeren der stadt Mechelen sal ick vermeerren, geoorfaem onsen coninck, heer hooftman mede, schot ende loth sal ick geven sonder verseeenen, gelyck mijne medebroeders naer ouder seden, difvoet sal ick versaghen ende geven trouw Den Edselen Handboghe in syn staende pese sal ick eeren, in dorpen en steden opdat ick niet in verw e goed comen soo helpe mij Sinte Sebastiaen syn vrindt vercoren"

" DEN EED

Onder dit minnellyck geselschap eendrachtig begere ick intsamentlycken te verkeerren, de catholycke kerke warachtig beloue ick trouw, oock de eene, voort alder eeren der stadt Mechelen sal ick vermeerren, geoorfaem onsen coninck, heer hooftman mede, schot ende loth sal ick geven sonder verseeenen, gelyck mijne medebroeders naer ouder seden, difvoet sal ick versaghen ende geven trouw Den Edselen Handboghe in syn staende pese sal ick eeren, in dorpen en steden opdat ick niet in verw e goed comen soo helpe mij Sinte Sebastiaen syn vrindt vercoren"

Toen in een tekst van de 18e eeuw men de kaarten van 1654 wilde aanpassen is de kaart van Hombeek niet opgedoken. Hierdoor was er twijfel of Hombeek wel ooit een Gilde zou gehad hebben. Men zegt ook niet waar de gilde moest vergaderen.

Feestelijkheden:

Er waren schietspelen in Heffen

In 1562 is in een proces bij de handbooggilde van Mechelen sprake van protest van de kampenden van Hombeek en Willebroek.

In 1549, bij de inhuldiging van Philips I, te Mechelen, stappen vijf dorpen mee op in de optocht, ondermeer HOMBEEK.

In 1564 wordt er te HOMBEEK een haagspel gehouden. Ze krijgen van Mechelen een subsidie van 50 gulden. Jonker Philip SCHOOFs tekent voor ontvangst. Hoe werd een feest georganiseerd? Om een feest te mogen inrichten moest

1. Een verzoekschrift gericht worden tot de magistraten van Mechelen. Bepalingen worden opgelegd i.v.m. inleggen van wijnen en van bieren, het tappen en verkopen van bieren enz. Het wordt meestal verboden tenzij de Gilde heeft toegestaan.

2. Enkel bieren ingelegd en verkocht worden die in de stad gebrouwen werden en geen vreemde bieren zoals Hoegaardse, Leeuwse, Walemse, Rumstse of Vilvoordse.

3. Iedereen die tapt moet borg stellen voor wat de gilde zou verdienen.

4. Tot alle plaatsen waar verkocht wordt moet de collecteur toegang hebben om te controleren. Wie toegang weigert verbeurt 4 carolus Gulden.

Twisten;

Er ontstonden ook geregeld twisten in de Gilde en tussen Gildes onderling.

In 1683 kennen we de bekende twist van Mechelen (Neer-Hombeek) met Jan Michiel LOOQUET (smal-Brabant).

(zie 't Ridderke n° 6, 1989) Bij zijn inhuldiging was de Gilde van Leest niet komen opdagen. 's Nachts voor de kermis werd hij een affront aangedaan; de klapijstaak die aan de Zenne stond, met zijn wapen erop, werd uitgetrokken en in de rivier gegooid. Deze werd later teruggevonden doch het wapen was er uitgekrabd.

Alles werd uiteindelijk bijgelegd met de toezegging dat Michiel DE LOOQUET, na het overlijden van de huidige meyer, dit ambt zou toegewezen krijgen.

1657: Het bestuur van de Gilde van Hombeek wendt zich tot de grote Gilde van Mechelen betreffende een twist voor uittreding maar met behoud van het koningschap. Hij mag uittreden na het nieuwe schieten. Hij mag niet meedoen aan het koningschieten en moet inkomgeld en uitgaangeld betalen.

In 1729 is er een proces door de Gilde van Leest na een herbergtwist. De alpheris van Leest, HORCKMANS, werd aangevallen door Jan DE LAET, van de Gilde van Hombeek, wiens vader schepen was en ook alpheris van Hombeek. Op zijn grafsteen in de kerk stond inderdaad volgende tekst te lezen:

Hier leyt begraven den Eersamen
JOOS DE LAET

In synen tijdt H. Geest-Meester,
Schepenen van Smalbrabant
Ende ALPHERIS VANDE GULDE
Sterft, den 14 Mei 1696

Ende syne huysvrouwe
CATHARINA ROMBOUTS
sterft den 6 Decembris 1687
Ende heet MATTHEUS DE LAET

hunlieder sone
sterft den 3 July 1695
Bidt voor de sielen.

De gildekamer.

Deze moet gestaan hebben omtrent de kerk. Samenkomsten moesten in de gildekamer gebeuren. Wie zou verteren op andere plaatsen moest ook boete betalen.

Er was een lokaal "op den plein nevens de Senne". We vernemen ook uit het fonds van het klooster van Leliendaal (inventaris door de heer INSTALLE, archivaris te Mechelen):

(418) " 16 mei 1533. Schepenbank van Mechelen, met schepenzegel van Filips SCHOOF en Pauwel GIELEVOIRT.

De Gilde van de Handboog van Hombeek verkoopt bij monde van haar hoofdman Willem SCHOOF, priester, haar dekens Jan VERMOST en Laureys GHEERTS en haar lid Jan VAN VOESDONC, een erfrente van 6 rijnsgulden a Leliendaal (kosterij), bezet op hun nieuw gildehuis te Hombeek bij de brug op het plein naast de Zenne. Hiervoor wordt als pand gezet een rente van 3 rijnsgulden erfelijk's jaars op een huis van Jan MOUWE te Hombeek, Ten Houte tussen de kinderen wijlen Jan VAN PERK en wijlen Jan MOUWE."

(455) " 18 december 1597. Schepenbank van Mechelen, met schepenzegel van Jacob de Ridder en Willem Huens. Heer Charles VAN MEERE transporteert aan Leliendaal een erf te Hombeek tussen de Zenne en den steenweg waarop eertijds het gildenhuis van de Handbooggilde van Hombeek stond, evenals een erfrente van 3 g. op het huis van WIJLEN Jan MOUWE gelegen ten Houten in Hombeek tussen de erfgenamen Jan PERCKE en wijlen Jan MOONS, alles eertijds eigendom van de schuttersgilde van Hombeek op 6 g. 's jaars erfelijke voorcijsn. "

Aldus heeft in 1533 een gildehuis aan de brug gestaan, dat vóór 1597 werd afgebroken. Vele huizen, en vooral kerkgoederen zijn tijdens de godsdiensttroebelen van 1566 tot 1580 verwoest. Driemaal trok het soldatenvolk door Hombeek, eerst beeldstormers, dan Alva dan weer de Staatsen. Vermoedelijk hebben zij ook het gildenhuis verwoest.

HOMBEEK in de WERELDOORLOG II

Ward DE KEMPENEER

Het is op 10 Mei 1990 juist 50 jaar geleden dat de tweede wereldoorlog uitbrak. Het was ook voor vele toen levende Hombekenaren de tweede maal dat ze het drama dat men pleegt "oorlog" te noemen moesten ondergaan. De internationale politiek was extreem geladen. Akkoorden en verdragen, sommige meer duister dan de andere, werden gesloten. De kleine burger kon nog amper volgen wat allemaal aan 't gebeuren was.

Ook te Hombeek kwam een détachement van gemobiliseerde Belgische soldaten. Ze zochten hun intrek in schuren en hier en daar bij partikulieren. Een veldkeuken werd geïmproviseerd. Het beeld van patattenschillende soldaten, in het straatje naast Wannes CROON, de beenhouwer, staat me nog levendig bij. Er werd over nog weinig anders gesproken dan over een sterke verdediging, het Albertkanaal, het moreel bij het Belgisch leger en de onbetrouwbaarheid van Hitler.

Op die bewuste vrijdag, 10 Mei was het dan zover, de oorlog was een feit. De nacht voor de officiële oorlogsverklaring waren Duitse vliegtuigen reeds ons grondgebied overvlogen. In de vroege morgen ving de Blitzkrieg aan. Gans de bevolking was geslagen door angst en ontredde. Er werd met de Belgische soldaten heftig geredetwist. Soms liepen de gesprekken hoog op. Er werd toen nog geschermd met begrippen van moed en vaderlandsliefde. "Het leger van nu was niet meer als in den tijd...."

Iedereen begon voorraad op te slaan. Nu zou er weldra schaarste heersen. De winkels liepen vol en alles wat niet bederfbaar was werd opgekocht. Vooral suiker en chocolade waren begeerde produkten. Het eerste voelbaar contact kregen we de dinsdag daarop toen Stuka's en Messerschmidt's ons overvlogen. De winkel stond vol volk; Net "van Boerkes", Mieke "van de Grune" en enkele mensen van de Mechelse steenweg en Jetteke "van Rang" (Van Ruisevelt, van de Leestse steenweg). Het was een warme dag. De winkel deur werd bij mooi weer meestal geblokeerd open gezet, wat die dag ook het geval was. Plots werden we opgeschrikt door een reeks van zware ontploffingen. Iedereen stormde weg. Er ontstond een gedrang op de te smalle keldertrap. Ik was nog een kleine dreumes en Jetteke Van Ruisevelt had me opgepakt. Ze droeg me in haar armen mee de kelder in. Alles bij mekaar had het niet lang geduurd. Nadien vernamen we dat Kapelle op den Bos gebombardeerd was.

De angst zat er nu diep in. 's Avonds verzamelde moeder het belangrijkste. De kasten werden nagegaan en er werd hier en daar wat uitgenomen en opzij gelegd. Ik begreep het allemaal niet zo goed. Ik moest vroeg naar bed en vanuit die stelling nam ik het rare gedrag van de ouderen waar. Een tante van moeder, tante Jette, (Henriette Theugels-De Neys) trachtte haar wat te bedaren. Het drong maar traag tot me door wat aan de gang was. Vluchten.

Kort daarop zijn de beide bruggen over de Zenne door de Belgische geniesoldaten in de lucht geblazen. Het veertig jaar eerder gebouwde zennehuis ging tegen de grond. In minder dan geen tijd bouwden de Duitsers een noodbrug en reden door onze straten met hun lichte pantser.

Er werden Duitsers ingekwartierd. Er werd een Hauptkommandantur geïnstalleerd op de Mechelse weg, van waaruit de bezettingsmacht Hombeek "bewaakte". Er kwam ook een Abwehr aan het goederenstation.

Over deze toestanden en belevenissen in Hombeek, willen we in 't Ridderke verhalen. We beginnen echter met "De mobilisatie" van Louis BUELENS;

10. Augustus 1939... de lichte mobilisatie Louis BUELENS

De groten van Europa werden bij hun thuiskomst uit Munchen triomfantelijk onthaald door de bevolking. Met hun aktentas vol beloften en papieren overeenkomsten, lieten ze zich koesteren en bejubelen, als de grote "vredestichters". De meest gevreesde man had hen kwistig overladen met hoogdravende woorden, en zag hen grinkend vertrekken als "een hoop slappelingen" die steeds zwichten voor zijn eisen. Hij had verkregen wat hij vroeg, ze mochten nu gerust zijn, alles stond op papier. Hitler, de grote Führer, zou de vrede handhaven. De wereld mocht gerust indommelen, zoals voorheen.

Miljoenen mensen hadden het verloop van Munchen, met ingehouden adem, gevolgd en een ware explosie van vreugde en dankbaarheid, verdreef het onaangename gevoel van spanning, en onzekerheid. Iedereen kende het aange-

paste liedje :

"Hitler deed een varken dood.
Mussoline kreeg ne poot,
En Daladier,
kreeg het staartje mee....hééé !!!"

Er verliepen maanden eer we goed de draagwijdte van dit versje begrepen. Frankrijk werd met een dode mus blij gemaakt, een varkensstaartje, was hen zelfs nog niet gegund. Over Chamberlain werd zelfs niet gesproken, die bestond niet in de ogen van de Duitse leiders. Eén woord, en zij hadden al wat ze vroegen, niemand zou hun volgende eisen durven dwarsbomen.

Opnieuw galmde die bulderende stem over de grenzen heen. "Wij eisen Dantzig en de corridor, Duitsland heeft "Lebensraum" nodig". Bij elke toespraak veerde het volk recht. "Sieg heil", hun führer zal van hun heimat, het onsterfelijke grote Reich maken. Het "duizendjarige Reich".

Hombeek leefde in die dagen in en echte feestroes. Iedereen voelde zich betrokken bij de vlaamse kermis van den onderpastoor. Ten voordele van de jeugdorganisaties, zou deze op 15 augustus geopend worden en duren tot de volgende maandag. De mensen van het Heike vonden het spijtig, terwille van hun kermis. Mijnheer Nobels dreef de datum door. "Anders geraken we niet klaar" was zijn antwoord. Niemand begreep die woorden. De kermistenten en barakken waren amper afgebroken, en de zeilen weggehaald uit de tuin van Henri STROOBANTS, toen de nare berichten van paarden-monstering en oproepingen van reserve-officieren goed tot ons doordrongen.

Op 26 augustus werd de mobilisatie afgekondigd. Radio en T.V. waren toen een nog onbekende weelde voor de gewone mensen. Het gangbare tijdverdrijf was ; voor de "volwassen mannen" op hun pinten gaan, voor de "halfwassen" (de grote jongens) was

het buurten. De zondagavond doorbrengen bij kameraden. Dat gebeurde bij voorkeur daar, waar een meisje van dezelfde leeftijd was. Kwestie van het nuttige aan het aangename te paren. Toen ik die zondagavond, 27 augustus aan de voordeur, in de buurt stond na te kaarten, kwam meester GOOVAERTS ons gesprek onderbreken. Ik kreeg mijn "groene brief" in de hand gestopt met het dringend verzoek "U zo spoedig mogelijk bij uw eenheid te vervoegen". De reis was gratis op vertoon van het dokument. Daarmee werd een vreedzame burger tot een weerbaar militair gebombardeerd.

Thuis kwam het nieuws niet verrassend over, men had het voelen aankomen. Moeder begon het nodige, dat reeds een paar dagen bij de hand lag, in de soldatenvalies te persen. Morgen zal het vroeg dag zijn. Een paar uren rust (slapen is iets heel anders), moesten de spanning wat milderen. Bij de mobilisatie van vorig jaar was de schok veel brutaler. We werden het stilaan gewoon. Het zou nu misschien wel wat langer duren dan in 1938, maar erg, neen, de "dikkoppen" waren te bevreesd voor mekaar. Ze zouden geen domme dingen durven uithalen. Het zou mogelijk een lange kampperiode zijn, zoals in 1870, toen mijn grootvader ook de grenzen moest bewaken. Wij troosten mekaar, maar niemand was zeker. "Allee, dan zijn w'r mee weg!". Met een verwrongen glimlach, en een "tot binnenkort", naar het station. Met dezelfde groep van verleden jaar, vertrokken we naar Leuven. Tijdens de treinreis werd het zelfde liedje door ieder herhaald: "Erg was het niet, de grenzen bewaken, meer niet". Als we het nu nog niet wisten.....

Zo kwamen we in Melveren bij St. Truiden, in een grote boomgaard terecht. Eens we onze uitrusting gekregen hadden begon de grote trek, naar ergens te velde. De 'herkennismaking', na één jaar, bracht wat afwisselende verhalen. Sommigen huwden intussen of werden vader, of begonnen hun eigen zaak of hadden een goede baan gevonden. Na een lange vermoeiende mars kwamen we, bij valavond, in een waals

dorpje aan. We zaten daar op de stoep en op de huisdorpels. Een oude man vertelde ons dat wij in Haccourt aangeland waren. Nooit van gehoord. Wij werden binnengeleid, in een grote stoffelijke ruimte, verlucht door ondoorzichtbare dakvensters. Eén en al stof. Een warboel van gescheurde papieren-zakken, vermolmd planken en hopen versteende cement-afval, alles lag er door mekaar verspreid in de betonnen hallen. Voor ons lag de verhoogde kanaaloevers, achter ons de uitgestrekte kalkgroeven en de cementfabriek. Hier werden we geacht ons knusjes in te richten (!) om er onze eerste nacht door te brengen, in dienst van het vaderland. Met een gesmoord gemopper lieten we ons doodmoe op een bos stro vallen. Met van kou verstijfde knoken kropen we's morgens overeind. Eerst onze portie brood en 'soldatenkoffie' in ontvangst nemen, en na de middag, op zoek naar een betere huisvesting. We vonden vlak in de buurt een leegstaand huis. Daar trokken we met onze tweede gevechtsgroep in. Als 'anciens' maakten we er het beste van en stelden we ons zo konfortabel mogelijk in.

Hier begon een periode van mooie en donkere dagen, om nooit te vergeten. Onze officieren waren reservisten. De commandant, tevens peleton-overste van het eerste peleton, was luitenant Pierre Lambrechts, een leraar uit Diegem. Die man meette ongeveer twee meter en straalde ontzag uit. Jef Van Herck, een advocaat uit Leuven was luitenant, peletonoverste van het 2e peleton. Niet te groot, amper 1,60 m, met een gezicht als een 'koekebrood' en steeds zuigend aan een welriekend sigaardje. Op het eerste gezicht een man om van te houden. Was dat de reden waarom hij nog "jongman" was? Het derde peleton werd bevolen door adjudant Flor Kindt, van Kortemark. Een goedlachs klein dik ventje, die zijn mannen van de klas van 1935 op de hand had op zijn Vlaamse trant. Zo trad de derde compagnie van het 15e linieregiment de vijand tegemoet.

Naast het Albertkanaal groeven en bouwden wij onze stellingen op nabij de spoorwegberm.

Wij vonden een oud 'duveltje', een vuurtje waar de vrouwen de was op afstookten, om onze abrie wat te verwarmen. Aan de machinisten, die de lijn Luik-Maastricht deden, bedelden we briketten. Sommigen waren gul, anderen toonden zich spaarzamer, doch weigeren was er zeer zelden bij. Wie veel gaf kreeg een lovend compliment. Wie karig was werd wat nagestuurd als 'gierige walekop', waarop dikwijls een repliek kwam in pittig West-Wlaams, plat-Brussels of onvervalst Antwerps. Het was toen veel voorkomend dat Vlamingen een vaste job in Wallonië vonden.

Intussen was de fabriek leeggelopen. Ieder had een ander onderkomen gevonden. Voor vele stadsjongens was het maken van stellingen een zware karwei. Hun handen stonden vol bleien van de schupsteel. Die schup was ook meer geschikt om pap uit te scheppen dan er mee te graven. Een half gebogen stuk ijzer met een stok aan, zonder kruk, of ander houvast. 's Nachts deden twee mannen de wacht op de stelling. De FM (machienegeweer) en eenzelfde geweer bleef ter plaatse. De andere wapens werden door de 'eigenaar' bewaard en ingevet tegen

Postdatum. MODEL 34
§ 164 der Onderrichtingen

Er wordt ter kennis gebracht van den milicien van 1934
Buelens *william Louis*
dat hij voor het **7^e LINIERREGIMENT** regiment *St. Louis*
in garnizoen te *Heckelen*
aangewezen is en dat hij op *15-10-34* onder de wapens
zal worden geroepen.
Hij moet *duizend* maand actieven dienst volbrengen en zal
zijne militaire instructie in de nederlandse taal ontvangen.
Den
Commandant van het *7^e Linierregiment*
L. L. De Vocht *CÔTE*

Ons bleek niets meer te kunnen gebeuren. Het leger verschaftte ons kost en inwonen, een warme stelling, wat vrije tijd, gezelschap van goede vrienden, en een goede vaste dik-betaalde baan. Een soldaat verdiende dertig centiem, een korporaal zestig centiem, en een sergeant kreeg 1,40 Fr per dag. Na een tijdje verhoogde de lonen, naar onderscheidelijk : 1 Fr voor een soldaat, 2,40 Fr. voor de korporaal, en 4,70 r. voor de sergeant. Een pint kostte 1 Fr., een pakje sigaretten 1,1 Fr. Als we per ongeluk eens dwarsliepen was het zeker niet van onze solde. Die was beslist ontoereikend.

roesten. Alleen de wacht-wapens moesten regelmatig gekuist worden. Slapen en eten deden we 'thuis', in ons logement. Als werkmannen klopten we onze uren op de stelling. De wacht bij nacht nodigde wel eens uit tot piekeren. Onder de heldere sterrenhemel dwaalden de gedachten naar dat verre dorpje, ginder achter die donkere bossen, waar we zoveel achterlieten. Nooit hadden we geweten wat 'heimwee' betekende. Nooit nagedacht over een thuis, vrienden, geliefden en de ons vertrouwde omgeving.

Wanneer zouden we ons kakipak terug in de kast mogen bergen ? Toen de

jaren 1934-35 kwamen, wisten we dat we één jaar moesten kloppen. Nu werd het zeker. Wat zou er niet allemaal kunnen gebeuren? Hoe lang zou dat spel wel duren? Kom, niet verzuren in zwartkijkerij; hopelijk zullen 'de groten' hun verstand gebruiken. Eén van de steunpilaren van de groep was 'den Hollander', Jef De Maeyer, van Moerbeke-Koewacht. Werkzaam in St. Janssteen, had hij daar zijn 'Tilly' gevonden en woonde bij zijn schoonouders in. Hij speelde het klaar in het bezit te zijn van twee paspoorten, één Belgisch en één Nederlands. Hij behield zijn adres in Moerbeke en reed dagelijks over de grens met suiker en sigaretteblaadjes. 's Nachts hielp hij smokkelkoeien over de grens brengen. Op zijn pittig Moerbeeks, doorspekt met enkele sappige 'non de milledziés', wist hij heel de groep in zijn ban te houden. Een onverwoestbaar optimist, met de eeuwige glimlach. Als die aan het vertellen geraakte, vergat ieder zijn muizenissen, en voelde soms een hoop kevertjes, met koude voeten, over de rug kruipen.

Intussen werd een vijfdaags verlof per maand ingevoerd. De Jef moest dat goed aan de dag leggen: in soldatentenuë naar zijn ouders te Moerbeke, dan in burger over de grens naar zijn gezin. Na het verlof ging alles dan weer in omgekeerde orde. Ik zou niet graag gepakt worden door de 'keiskoppen', was zijn uitleg. Eénmaal in hun handen gevallen is meer dan genoeg. Zijn 5 verlofdagen waren verstreken, en er was geen Hollander te bespeuren. Wij dachten het ergste. Die zou wel eens tegen de lamp gelopen kunnen zijn. Twee dagen later kwam hij echter doodgewoon de keuken binnengestapt. "Die internationale verbinding, dat vraagt meer tijd." Dat zou de simpelste generaal moeten begrijpen. We lagen toch over een half dorp verspreid. Wie kon dat controleren? Vijf dagen ontspanningsverlof en twee bijkomende dagen ontsnappingsverlof! Aangespoord door dit goede voorbeeld probeerden anderen ook een dagje te organiseren! Niet altijd met succes. Wie gesnapt werd had enkele dagen koeken. Korvé-koer konden ze niet

geven, korvé-soep evenmin.

Op een Zondagavond gingen we met ons vier, langs de kanaaldijk naar het dorp. Om weg te sparen gingen we langs het braakliggend terrein van de 'cimenterie' achter de huizen door. De dijk lag enkele meters hoger dan de betonbaan, die in de maneschijn te glimmen lag. Tevoren had het lichtjes geregend, de dijkgrond voelde kleverig aan. "Laat ons naar beneden lopen", stelde Jef voor, "dan hebt ge geen tijd om te schuiven". "Wie laatste beneden is betaalt een pint." Eén, twee, drie, een geslaagde start en we holden. Ik was de laatste en zag dat die glimmende weg, voor de helft uit een modderbeek bestond. Remmen dicht, en zoveel mogelijk afwijken. Den 'hollander' dacht alleen maar aan het gratis pintje en zag te laat het onheil. Met een brobbelend geluid beland hij, tot over de knieën in die vettige smurrie. Zijn 'bonnet' dobberde als een scheepje boven. De anderen bleven ook op het droge en spaarden geen moeite om de drenkeling te redden. "Wel nondemilledzié, waarom hedde da niet gezegd?" Terug naar huis waar de grote was kon beginnen. Ons toile kostuum aangetrokken en ieder in stelling aan de waskuip. In een ton, onder de dakgoot, maar spoelen en rieken. Ik had zijn broek onder handen en zag de anderen één voor één verdwijnen. Nog maar een spoeling en dan op de wasdraad hangen, in de kelderkeuken. Gelukkig en fier over mijn geslaagd werk, trok ik naar de kamer. Niemand te bespeuren buiten de kamerwacht die ze had zien vertrekken met hun drieën. De Maeyer kad mijn vest en bonnet "geleend" en de broek van een vroege slaper. "Nondemilledzié, nondemilledzié, nondemilledzié," en dan ben ik maar in bed gekropen. De volgende dag bij het zien van die olijke snuit van De Maeyer, verging alle goesting om te reageren. Ik had goed geslapen en mijn tenuë lag netjes op zijn plaats.

Onze officieren waren echte vrienden geworden. De kommandant strafte enkel in hoogste nood. Tussendoor een flinke bolwassing, maar dat was verdiend.

Dat begrepen wij. De luitenant ging al eens met zijn mannen uit, en wist ons bovendien met zijn 'advokaten-tong' flink te motiveren. Na de mis van 8 uur in Lixhe, het laatste Belgische dorpje, aan de Nederlandse grens, had ik beloofd naar de soldatenavond te komen in Lanays. Mijn zuster was die dag op bezoek geweest. Ik bracht haar eerst naar de bus. Nog even wat eten en op weg. De vertoning eindigde om 21.30 uur. Na vlug nog een paar pintjes moest ik die avond naar de slaap niet zoeken. Ik was moe maar tevreden over die mooie dag. Om zes uur moest ik naar beneden om 'de waterstand' bij te regelen. Ik zag den Hollander rustig liggen snurken. Plots dacht ik aan de wacht op de stelling. Wij moesten zondagavond om zeven uur de wacht op in de abrie. Ik was dat glad vergeten. Dat bezoek die uitnodiging voor het toneel, dat was te veel voor mij geweest. Met veel moeite kreeg ik mijn maat wakker geschud. "Hedde gij op de wacht geweest? - balange nie, milledzié, as de korporaal niet gaat, moet ik zeker nie, die verdient veel meer geld dan ik. Hij zal ook eerder gedekoreerd worden." Ik kon er niet mee lachen. In twee stappen was ik boven op de post. De stoof was uit, en de geweren waren verdwenen. Dat zag er niet zo rooskleurig uit. De afgaande wacht had alles ter plaatse gelaten, zoals gewoonlijk, zich verlatend op de aflossende wacht. Intussen is de koffie aangekomen. Ik heb geen honger van de schrik. Wij waren 'gedetacheerd' bij de grenswacht, en kolonel Van Thillo, was geen simpele, naar het scheen. Terug naar de abrie. Overal gezocht; in de kelder, in het struikgewas. Geen voetsporen, niets. Bij iedereen navraag gedaan, niets...niets! De gedachten aan de krijgsraad staken de kop op. En geen verhaal maar mijn eigen domme schuld. Ik voelde er mij doodziek bij worden. Naarmate de dag vorderde nam de opwinding en angst toe. "Ik ga het aan de luitenant zeggen, het moet toch gebeuren." Het uniform goed in orde, en met de moeder wanhoop trok ik naar het 'hol van de leeuw'. Van boven, zag ik de baas de trap op komen. Mijn bloeddruk steeg en mijn moed zakte beneden

peil. "Zeg Buelens, zend eens een paar mannen naar de derde groep, die loopgracht is onder water gelopen.

- Goed, luitenant, maar....ik.....!?!
- Haja, die wapens, moogt ge ook komen halen, bij mij op de kamer." Ik stond van de hand Gods geslagen, en kreeg er geen woord meer uit. Hoe geraakten die dingen nu op zijn kamer? Moest ik jubelen of wenen. Moest ik die man nu om de hals vliegen of hem van de trap stampen? Op veilige afstand volgde ik hem tot aan zijn logement. Geweer en F.M. kwamen van onder het bed, daar lagen ze veilig voor de ogen van de 'ordonnance'.
"Laat het een les zijn hé joeng! Ware het de majoor of de kolonel geweest, dat was het anders".

Onze officieren waren uit het beste hout gesneden, die moesten wij in ere houden. Mijn dankwoorden waren dan ook gemeend. Met een tinteling in de ogen, liet onze kleine peletonoverste mij buiten. "Tot straks hé, en gaat nu maar eerst goed eten". Die raad was overbodig. Het eten had me lang niet meer zo goed gesmaakt!

We kregen een versbakken onderluitenant bij, pas afgestudeerd, en overgemotiveerd. Hij bleek de opdracht te hebben onze chefs te controleren. Die snotneus speelde ook nog overbriefer bij de majoor. Niemand voelde er zich gelukkig mee. Hij werd toegevoegd bij het derde peleton. Op Allerheiligen was ik van wacht op de brug, met den hollander. Onder de brug zaten ook een paar mannen zich te vervelen. Vlug eens een babeltje gaan doen en naar beneden geklauterd. Daar konden we ons ogen niet geloven. "Zeg hoe is dat mogelijk, Lewie van mekes, zitte gij hier boven, joeng?" Frans Van Assche van den dokter, had de wacht, met een jongen van Stekene, een bekende van De Mayer. We wisselen de opdrachten. De twee Hombekenaren bleven onder, en de grensbewoners bleven boven op de brug. Nieuwsjes werden gewisseld en dan kwam het heimwee weer boven.

"Nu staan in Hombeek de familieleden bij het graf van vader, en ik zit hier, uren van huis, een stomme brug

AGENDA 1990

Vrijdag 4 MEI

Ferdinand **UYTTERHOEVEN** over mooie gekende en minder gekende hoekjes in MECHELEN. Met diavoorstelling Jan **MISSINNE** over de betekenis van de Zenne en Zennewerken te Hombeek

Zaterdag 12 MEI

De kring bezoekt de **ABDIJ van AFFLIGEM** Eigen vervoer. Gemeentehuis om 13.15 u. Aantal inschrijvers beperkt op 30 pers.

Zondag 10 JUNI

ZENNEBOORDZOEKTOCHT Verzamelen om 13.30 uur aan Zennebrug Inhuldiging van de **ZENNEBORDEN** om 18.30 uur. Daarna gezellig aanzitten aan de **SMAL-BRABANTSE DIS**

Vrijdag 7 SEPTEMBER

Algemene Vergadering met gastspreker

Midden SEPTEMBER

Bezoek aan **ASTENE** en **MAASTRICHT**

Vrijdag 5 OCTOBER

Vorbereidingsvergadering op de Tentoonstelling van November

Donderdag 1 NOVEMBER

Vrijdag 2 NOVEMBER

Zaterdag 3 NOVEMBER

Zondag 4 NOVEMBER

Hoembeka stelt zijn vierde boek voor tijdens de tentoonstelling

EEN DORP AAN DE ZENNE

Zondag 4 NOVEMBER

Sinte Metteviering

Vrijdag 3 DECEMBER

Lezing door **Marcel Kocken**

BESTUURSVERGADERINGEN

op de Vrijdagen 18 Mei, 24 Augustus, 21 September 19 October en 23 November.

BESTUUR VAN HOEMBKA 1990

baron Bernard de **MEESTER** : erevoorzitter

Fl. Louis **LAUWERS** : voorzitter
Fimain **VERLINDEN** : vice-voorzitter & organisaties
Jan **MISSINNE** : secretaris
Stan **BEHETS** : penningmeester

Libert **LOOSEN** : archiefbeheerder
Jaak **DE MAEYER** : externe relaties en onderzoek
Marie-Louise **LAMMAR-MIES** : natuur en uitstappen
Raymond **LAUWERS** : logistiek en organisaties
Francinne **LEEN** : administratie en organisaties
Ward **DE KEMPENEER** : redactie van 't Ridderke

Redactie **'t Ridderke**

Ward **DE KEMPENEER**

Stan **BEHETS**
Louis **BUELENS**
Lisette **FIERENS**
Fl. Louis **LAUWERS**
Raymond **LAUWERS**
Gerarda **MARIEN**
Marie-Louise **MIES**
Angele **SELLESLAGH**

ERELEDEN VAN DE HEEMKUNDEKRING

apotheker **ASSELMAN**
baron Kris de **MEESTER** de Ravestein
advokaten Dirk **LAUWERS** en Yolanda **SABLON**
Fl. Louis **LAUWERS**, ex-schoolhoofd
Familie **MARIEN**
dokter Werner **MARINUS**
dokter Walter **JASPERS**
Kinesist Kris **SPITAEI**
Kinesiste Rita **SPRUYT**
dokter Paul **TASSEN**
Architect Eddy **VAN DE VENNE**
Alfons **VAN STAPPEN**, schepen Mechelen

oproep aan gelegenheidsmedewerkers:

In de volgende nummers zullen Hombeekse belevenissen tijdens de tweede wereldoorlog behandeld worden. Wie vertelt ons wat?

Dok Hombeekse figuren zoals dokter **MEULDERMANS**, Carlo **PHILIPS**, de vroedvrouwen, zijn onderwerpen voor dit jaar. Wie over deze personen wat kan vertellen, aarzel niet en bezorg uw tekst, hoe gering ook, aan onze voorzitter, of aan de redactie.

In voorbereiding voor volgend jaar is een reeks over Hombeekse Kapellekens, hun ontstaan, (verdwijnen), versiering, verering en devoties.

We danken diegenen die reeds teksten gaven.

't Ridderke

TWEEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN HOEMBEEK
5e Jaargang 1990 ■ Nr. 3 ■ MEI - JUNI

19 MEI 1940

**HOMBEEK EEN TWEEDE MAAL ONDER
DE VOET GELOPEN DOOR
DE DUITERS !**

50 JAAR GELEDEN WAS DE
TWEEDE WERELDOORLOG EEN FEIT.
BIJ VELEN IN ONZE GEMEENTE
ROEPT DEZE TRAGEDIE ALLERLEI
HERINNERINGEN OP. DIT NUMMER
IS GROOTDEELS HIERAAN GEWIJD.

**VANAF HEDEN ZAL HET KRINGBLAD IN EEN SERIE
HOMBEEKSE OORLOGSVERRALEN PUBLICEREN.**

We verwachten nog gelegheids-korrespondenten.

Verantwoordelijk uitgever: Ward DE KEMPENEER, Hombekerkouter 3, Hombeek

AGENDA 1990

Vrijdag 4 MEI

Ferdinand **UYTTERHOEVEN** over mooie gekende en minder gekende hoekjes in MECHELEN. Met diavoorstelling Jan **MISSINNE** over de betekenis van de Zenne en Zennewerken te Hombeek

Zaterdag 12 MEI

De kring bezoekt de ABDIJ van AFFLIGEM Eigen vervoer. Gemeentehuis om 13.15 u. Aantal inschrijvers beperkt op 30 pers.

Zondag 10 JUNI

ZENNEBOORDZOEKTOCHT Verzamelen om 13.30 uur aan Zennebrug Inhouding van de **ZENNEBORDEN** om 18.30 uur. Daarna gezellig aanzitten aan de **SMAL-BRABANTSE DIS**

Vrijdag 7 SEPTEMBER

Algemene Vergadering met gastspreker

Midden SEPTEMBER

Bezoek aan **ASTENE** en **MAASTRICHT**

Vrijdag 5 OCTOBER

Vorbereidingsvergadering op de Tentoonstelling van November

Donderdag 1 NOVEMBER

Vrijdag 2 NOVEMBER

Zaterdag 3 NOVEMBER

Zondag 4 NOVEMBER

Hoembeka stelt zijn vierde boek voor tijdens de tentoonstelling

EEN DORP AAN DE ZENNE

Zondag 4 NOVEMBER

Sinte Metteviering

Vrijdag 3 DECEMBER

Lezing door **Marcel Kocken**

BESTUURSVERGADERINGEN

op de Vrijdagen 18 Mei, 24 Augustus, 21 September 19 October en 23 November.

BESTUUR VAN HOEMBEKA 1990

baron Bernard de **MEESTER** : erevoorzitter
 Fl. Louis **LAUWERS** : voorzitter
 Fimain **VERLINDEN** : vice-voorzitter & organisaties
 Jan **MISSINNE** : secretaris
 Stan **BEHETS** : penningmeester
 Libert **LOOSEN** : archiefbeheerder
 Jaak **DE MAEYER** : externe relaties en onderzoek
 Marie-Louise **LAMMAR-MIES** : natuur en uitstappen
 Raymond **LAUWERS** : logistiek en organisaties
 Francinne **LEEN** : administratie en organisaties
 Ward **DE KEMPENEER** : redactie van 't Ridderke

Redactie **'t Ridderke**

Ward **DE KEMPENEER**

Stan **BEHETS**
 Louis **BUELENS**
 Lisette **FIERENS**
 Fl. Louis **LAUWERS**
 Raymond **LAUWERS**
 Gerarda **MARIEN**
 Marie-Louise **MIES**
 Angele **SELLESLAGH**

ERELEDEN VAN DE HEEMKUNDEKRING

apotheker **ASSELMAN**
 baron Kris de **MEESTER** de Ravestein
 advocaten Dirk **LAUWERS** en Yolanda **SABLON**
 Fl. Louis **LAUWERS**, ex-schoolhoofd
 Familie **MARIEN**
 dokter Werner **MARINUS**
 dokter Walter **JASPERS**
 Kinesist Kris **SPITAEI**
 Kinesiste Rita **SPRUYT**
 dokter Paul **TASSEN**
 Architect Eddy **VAN DE VENNE**
 Alfons **VAN STAPPEN**, schepen Mechelen

oproep aan gelegenheidsmedewerkers:

In de volgende nummers zullen Hombeekse belevenissen tijdens de tweede wereldoorlog behandeld worden. Wie vertelt ons wat?

Ook Hombeekse figuren zoals dokter **MEULDERMANS**, Carlo **PHILIPS**, de vroedvrouwen, zijn onderwerpen voor dit jaar. Wie over deze personen wat kan vertellen, aarzel niet en bezorg uw tekst, hoe gering ook, aan onze voorzitter, of aan de redactie.

In voorbereiding voor volgend jaar is een reeks over Hombeekse kapellekens, hun ontstaan, (verdwijnen), versiering, verering en devoties.

We danken diegenen die reeds teksten gaven.

10. De krinkwerking

1. DE ALGEMENE VERGADERING VAN 4 MEI 1990 :

Wie dacht dat de stralende meizon de belanstellenden zou thuis houden had het mis. Ongeveer 50 attente aanwezigen waren erbij toen Jan MISSINE de Zenne uit de doeken deed, van bij haar geboorte tot de sanering in 1890. Economisch- en stedenpolitiek belang werden belicht, maar ook de nood waarom de sanering zich opdroeg, de diverse overstromingen en hun oorzaken. Wie Jan heeft gehoord zal nu al begrepen hebben dat zijn tekst in Hoembekania 4 degelijk gefundeerd en wetenschappelijk verantwoord zal zijn.

Ferdinand UYTERHOEVEN, kreeg na zijn eerste kunst-dia-reeks over Mechelen een zo groot spontaan applaus dat een tweede serie over oude, ongekende, of verdwenen hoekjes te Mechelen, als bisnummer werd gegeven. Een prima avond.

2. DE REDAKTIE :

Zoals aangekondigd, wordt vanaf nu in 't Ridderke een bijdrage ingelast over wereldoorlog 2. Het was een bewogen periode. We willen ons niet inlaten met het politieke aspect, maar al wat de bewoners van ons dorp als oorlogservaring aan den lijve ondervonden, is het publiceren waard; honger, kou, kolenziften, rantsoenering, "erzats"-middelen, smokkel, sluikslachtingen, opeisingen van paarden en fietsen, verduisteringen, luchtaanvallen, bombardementen, vliegende bommen, contact met het Duitse plaatselijk bestuur, afweergeschut aan het vorminsspoor, radioberichten, einde van de oorlog, aftocht der Duitsers, intrede van de bevrijders, de feesten bij de vrede, enz.

Wie herinnert er zich nog wat ? Wie schrijft ons wat hierover ?

3. HET ARCHIEF :

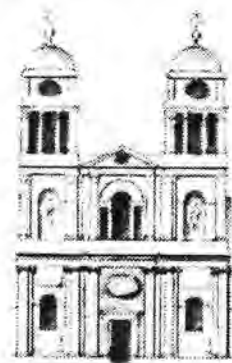
Libert LOOSEN

Er wordt met ijver verder gewerkt aan het katalogeren van alle Hoembeka-documenten in ons bezit. Zo zijn alle boeken en andere publikaties reeds op fiches gebracht. We willen ons archief ook ter beschikking stellen van onze leden voor raadpleging voor familieonderzoek of voor welke doeleinden ook.

Wie helpt ons nog bij het verzamelen van Hombeekse personalia, doodsbrieven, gebedsprentjes, prentjes van communie, priesterwijding en eerste Mis, missievieringen, affiches, aankondigingen van huwelijk en geboorte enz. ???

4. UITSTAP NAAR AFFLIGEM.

M.L.Lammar-Mies

Was de dag slecht gekozen ? Had de beperkte inschrijving afgeschrikt ? Het weer was wel aan de (zeer) frisse kant. De ijsheiligen lieten zich gelden. Bovendien moesten een paar inschrijvers om omstandigheden nog afzeggen. Wat de reden van de geringe opkomst ook was, als we ze kunnen achterhalen, zullen we er zeker ons lesje uit trekken. Reacties zijn zeer welkom.

Wel, zo vertrokken de 12 apostelen van Hoembeka naar de paters van Affligem. Het werd een gezellige uitstap en vooral leerrijk, dat moet gezegd. Wachtend op onze gids dronken we vooraf natuurlijk een Affligem-mer en dan kon onze ontdekkingstocht beginnen. De geschiedenis van de 900 jaar oude abdij werd in een dia-reeks geëvokeerd. De begeleidende muziek was met veel zorg gekozen. Niet minder dan 32 LP's werden ervoor gebruikt.

De pater die ons begeleidde was een gezellig causeur. Hij was als goede vriend en collega van de onlangs overleden Dom Joris, vol bewondering over deze uitzonderlijk begaafde persoon. We bezochten zijn fraaie verzameling van planten en granen, meesterlijk voorgesteld en kunstvol eigenhandig, geïllustreerd. Op ons aandringen werd een der manuscripten van Dom Joris bovengehaald. Het moest wel een grote uitzondering zijn. Blad na blad werd het boek met gewijde eerbied doorgenomen. Bij vele tekeningen en teksten verschaftte hij uitleg. Nadien bezochten we nog de lopende tentoonstellingen, het paterskerkhof en de ruïnes van de oude abdij.

In het kloosterpand binnengeraken was enkel toegestaan voor genodigden en familieleden. Onze voorzitter trok aan de statige bel. Een schuchtere pater deed open. De verbazing stond op zijn gezicht te lezen toen hij vernam dat die troep het heilige der heiligen wilde binnentreden. Hij haastte zich om bijstand af te roepen van een of andere pater abt of prior. Omdat onze voorzitter een persoonlijke vriend van Dom Joris geweest was, mocht het dan. Een ascetische patersfiguur leidde ons door het oude kloosterpand, de nieuwe gebouwen van 1935, de refter, bibliotheek, vergaderzaal. Ge moet het meemaken, van zodra ge dit gesloten pand betreedt, overvalt U de heilige stilte en sfeer van een andere wereld. Dat viel nog meer op toen we na het uitgeleide terug in de woelige wereld stonden op het voorhof. Instinctmatig werden we luidruchtiger en begonnen maar door mekaar te praten.

Het was intussen laat geworden. De zon was krachteloos tegen de noordelijke avondwind. Een mooie dag, een uitzonderlijke gelegenheid om mee te maken !

Eén van de "pensée's" van Dom Joris om nooit te vergeten:

" ONKUNDE + AFGUNST = MISPRIJZEN "

de stam Teughels te Hombeek

klim in je stamboom !

In 1669 komt Christophorus TEUGHELs uit Malderen zich "Op den Torfpoel" vestigen. Hij wordt de stamvader van een zeer groot geslacht. Indien niet enkel de mannelijke lijn, die van de naamdragers, maar ook de vrouwelijke afstamming erbij betrokken wordt, dan kan nog moeilijk een Hombeekenaar gevonden worden die niet tot deze stam behoort !

Uit deze tak TEUGHELs, die we de tak van "Den Torfpoel" noemen, ontwikkelden zich meerdere takken zoals deze van

"Arjannes"

"Marolles"

"Floriekens"

"Gillames"

en van

"Meulemakers"

Een tweede tak heeft zich 50 jaar later, in 1744, in onze gemeente ingebed, bij het huwelijk van Jozef Teughels met Petronel Van Beveren. Van deze tak is de bekendste tak deze van "Maates"

Vanaf volgend **t Ridderke** worden alle teruggevonden gegevens gepubliceerd. Er is reeds zo enorm veel dat alles over meerdere afleveringen gespreid wordt.

OPROEP

We doen een dringende oproep aan alle leden en vrienden die ons hierbij kunnen helpen. Zeg ons wat U weet over familiegegevens Teughels; alle data's van geboorte, huwelijk, enz., bijzonderheden over de gezinnen, waar ze woonden, welk beroep uitgeoefend werd, welke bezigheden, anekdotes, bijnamen enzovoort. Vooral oudere foto's van personen en huizen niet te vergeten !

TELEFONEER ONS !

Wij nemen kontakt met U op.

Louis Lauwers 015/413137
Angel Selleslagh 015/417404
Ward De Kempeneer 011/321877 015/423326

Doen ! Zeker doen !

Met uw hulp wordt uw stamboom completer, korrekter en aantrekkelijker.

De stam Teughels vanaf volgend **Ridderke**

12. Augustus 1939... de lichte mobilisatie Louis BUELEN

Het is volop winter geworden. Op de boerderij is het nu wat kalmer. Voor de boer is het de geschikte tijd om zijn dochter uit te huwelijken aan de zoon van de maalder. Wij hadden de twee jonge verlief-

den leren kennen; de bruidegom zagen we bij het etenhalen, want de veldkeuken stond immers bij de molen, en de bruid woonde op het hof waar ons magazijn was ondergebracht en waar de paarden van de compagnie stonden. Een schoon koppel, en langs beide zijden een goede partij. Of er ook liefde bij was? En of! Wij hadden vanuit het bedampte paardenstalvenstertje het afscheid van de geliefden aan de keukendeur menigmaal gevolgd. "Amour, toujours amour, mon amour!"

Zaterdag 16 december was het de grote dag. Heel de week werd er gekuist en opgeruimd. Ook soldaten hielpen waar het kon. Het was immers praktisch om met de gastvrouw op goede voet te leven. De welig uitgegroeide boerin laveerde als een opperbevelhebber tussen de schurende en vagende meiden. Vrijdag werd nog hier en daar een laatste stropijl op zijn plaats gelegd. Zij zag dat het goed was!

Die zaterdag was onze groep van wacht. Op gewone dagen losten de posten zichzelf af, maar vandaag deden we het wat plechtiger. De kledij werd picco-bello in orde gebracht en dan ging het in groep, min of meer op stap, eerst naar de keuken, dan naar den bureau, en vervolgens naar de boerderij. Daar werden we bij de aflossing van 12 uur reeds getrakteerd met een glas wijn en een dikke si-

gaar. Er werd bijna ruzie gemaakt om eerst op te gaan. De boer kwam in de loop van de namiddag nog eens bijtanken. We moesten ons toch wat op pijl houden, want onze twee luitenanten waren ook uitgenodigd. Al die uniformen bij die plechtige gebeurtenis, dat stond chick. De burens keken bewonderend toe. Soldaat De l'Eglise, een van ons mannen, sprak goed frans, en zou namens de soldaten een gelukwens aflezen. Het feest ging zijn gang, en den boer en de meulder waren in hun nopjes. Wij pikten de graantjes die ons voor de voeten vielen, en kwamen stilaan onder stoom. De Waalse wijn en dat prachtig weer, dat werkte. Ook onze temperatuur werd opgedreven.

De 'lat', zo heette de nieuwe onderluitenant, was in congé, en de adjudant deed den bureau. Enkel de kleine en de lange zaten aan de feestdis. De afgelosten bleven nu in het magazijn zitten, om de feestvierders te zien vertrekken. Na middernacht werd de grote aftocht geblazen. De huurautos reden af en aan, met goed voldane boeren en heupwiegende boerinnen. De monumentale voordeur bleef open en een walm van tabaksrook en zoetige geuren dreven over het binnenhof. Langs het viertredige trapje van de keuken werd onze kommandant voorzichtig door zijn maat naar beneden geholpen. De boer stond breed lachend toe te kijken. Met houterige, onzekere stap ging het richting inrijpoort. Ondersteund, half gedragen, sukkelde het koppel voort. Wij, de getrouwe onderdanen, hadden alle moeite om onze tranen van medelijden te onderdrukken.

- "Kom eens helpen mannen, ik kan hem niet houden."

Het reddend idee kwam van den Hollander:

- "Op de kruiwagen er mee".

Ondanks protest van het slachtoffer, opteerde men toch voor dit reddingsplan. De ene voerde de kruiwagen,

terwijl de andere de benen op de tremies trachtte te houden. De kleine ging voor, om de putten in het wegdek aan te wijzen.

- "Schuin links ! Schuin rechts !", klonk zijn bevel. Elke put moest genomen worden om de alcohol beter naar beneden te doen zakken. Die lange sukkelaar was het drinken niet gewoon. De kleine onderhield beter zijn konditie, zonder daarom een drinker te zijn. De ene mens is de andere niet. De sterredragers werden behouden afgeleverd. De kruiwagen zouden we morgen terug bezorgen. Met een gevoel van geluk om onze goede daad van deze dag, kropen we moe de strozak op. De lange zagen we voor het eerst na twee dagen terug. Lichtjes gegeneerd, maar blijkbaar terug gezond, deed hij zijn gewone ronde. De Mayer trooste hem en zei met een zalvend gezicht :

- "Ik heb het ook eens gehad van botermelk drinken, maar dat zat een week in mijn knoken !"

Enkel een flauw lachje kon er af, als dank voor het medeleven. We hadden toch goede bazen.

Met Kerstmis volgden we in Zichen de nachtmis met acht kameraden. De gewijde stemming in het schaars verlicht kerkje, bracht onze gedachten dichter bij huis. Langsheen de Zenneboorden was er nu ook een nachtmis bezig. Het ontroerend gezongen "Et in terra pax" dreef onze fantasie over verre grenzen, waar mensen schenen te wonen, die deze boodschap niet begrepen. Vrede aan de mensen van goede wil. Goede wil moet van twee kanten komen! Na de mis gingen we over de berg naar huis. De stemming was gedempt. Onderweg, even achteraan geraakt, kreeg ik het gezelschap van een brave, sympathieke jongen, steeds opgeruimd, hulpvaardig, een man zonder problemen. Het verwonderde me hoe hij naar zijn woorden moest zoeken. Zou de kerststemming hem te pakken hebben ? Onzeker kwam hij op het onderwerp :

- "Ik heb ook mijn moeilijkheden, die zeker groter zijn dan de uwe. Ik tracht niet naar verlof. Ik ga nog enkel naar huis om mijn moeder plezier te doen. Mijn stiefvader is niet goed voor mij, zijn eigen kinderen

nemen al de genegenheid in beslag. Mijn moeder lijdt er onder. Alleen met holle woorden kan ze mij troosten. Ik heb geen verloofde, hoe kan ik met een meisje in zulke thuis aankomen. Ik probeer mijn verdriet weg te steken achter mijn schijnbaar luchtig karakter, maar ik ben diep ongelukkig."

Op zo een moment is het moeilijk om woorden te vinden. Ik heb mijn tranen verbeterd, en enkel mijn hand op zijn arm gelegd. Een fonkelende vochtige blik verscheen in zijn ogen. Ik heb die nacht lang wakker gelegen.

"Et in terra pax." Wij zijn dikke vrienden geworden. Zelden werd er nog over thuis gesproken. En wij maar klagen en kankeren over het triestig bestaan. Wij werden thuis opgevangen en vertroeteld. Wij konden ons hart luchten en wisten dat allen met ons meeleefden. De kerstnacht had me een onbekende wereld leren kennen.

Onze sergeant lag in het hospitaal, en de korporaal F.M. moest hem vervangen. Dat heette dan "dienstdoende groepsverster", in de volksmond "sergeant foet-foet". We moesten onze loopgraven veranderen, maar de meeste jongens hadden een hekel aan de schup. Die onhandige legerspullen vielen mij ook tegen, ondanks mijn grotere bedrevenheid hiermee. Ik zat in een put, terwijl de anderen een brief schreven, of gewoon zaten te rusten. Plots klonk het :

- "De groepsverster !"

Ik wipte uit de stelling en stond oog in oog met de kommandant, in gezelschap van de majoor en onze luitenant. Ik stond daar in pullover, zonder bonnet en nat in 't zweet. Ik trachtte een zo goed mogelijk figuur te slaan. Strak in de houding, de hielen tegeneen geklopt wachte ik op het verdikt.

- "Bent U de groepsverster ?"

- "Ja, mijn majoor, ik vervang de zieke sergeant".

- "Hoe ziet U eruit, terwijl de soldaten zitten te luiëren. Uw werk bestaat erin de soldaten te motiveren en het werk te leiden, en te controleren !"

Meester van Herck schoot uit zijn advokaten-krammen en trachtte de

toestand te verklaren met een pleidooi over gekwetste handen, zere ruggen, en alle ziekten daaraan verbonden.

- " De jongens van den Yzer hebben dat ook gedaan, ik wil dat niet meer zien, begrepen ? "

- " Jawel, mijn majoor "

Het kwam maar ruw aan een sigaar te krijgen voor een beetje menselijkheid. Dat is nu eenmaal het leven.

Louis BUELENS
met kameraden

Op aandringen van de Boerenbond, kregen de landbouwers boerenverlof. Dat bracht per drie maanden 10 dagen extra thuiszijn op. Ook mijn beurt kwam. Tien prachtige dagen beleefde ik die veel te snel voorbij waren.

We werden opgeroepen schietoefeningen te doen in Beverlo. Uitzonderlijk ging de reis per trein. In het station van Tongeren stonden we gegaarerd op het buitenste spoor. We lagen door het venster, vlak voor een groot bord, met de vermelding 'Tongeren'. Op dit avond-piekuur waren er vele reizigers die zich haastig huiswaarts begaven.

- "Madammeke, waar zijn we hier ? ", vroeg de hollander voor de zoveelste maal. Telkens was het antwoord :

- " Tongeren, meneer."

- " Dank U, madammeke."

Sommige hadden het rap door als ze ons zagen lachend dat bord bekijken. Een jonge man, ferm uitgeborsteld was het zoveelste slachtoffer.

- " Hé meneer, waar zijn we hier?"

- " In Tongeren meneer "

- " Ha, dan is dat plak toch juist ". Wij, en de omstaanders lachten, maar die man kreeg een rode kop en nam een dreigende houding aan.

- "Ik zal U seffens eens ..."

Verder geraakt hij niet. De Mayer kapte zijn helm op het hoofd, greep een geweer uit de netten en posteerde zich in de deur van het compartiment. Iedereen gierde het uit. Meneerke drukte zijn 'kalpijn' onder de arm, en verdween uit het zicht. We hadden weer eens gelachen, dat schiep moed.

Het zakenleven begon onder de langdurige mobilisatie zwaar te lijden. Het personeel werd teruggevraagd. Eerst de mijnwerkers, en de mannen van de post. De sergeant van de eerste groep was in burger een hulpgriffier en mocht ook terug. De kommandant wilde mij voorstellen om zijn plaats in te nemen. Ik zag al mijn boerenverlof vervallen. Dat telde immers alleen voor soldaten en korporaals. Na de verzekering dat ook onderofficieren

zouden kunnen blijven genieten van het extra-verlof, ging ik ermee akkoord. Het voorstel ging naar de majoor, en kwam terug zonder goedkeuring. De 'lat' had een tegenkandidaat uit zijn peleton.

- "Ha, neen, iemand van de eerste over mijn mannen heen laten springen, dat niet", was de mening van onze baas. Het voorstel ging terug naar de majoor. Afgewezen. De kommandant stond aan zijn zij, zoals altijd. Intussen ging de dienst zijn gewone gang, en wij werkten nog steeds aan onze stelling.

- "Buelens bij de luitenant komen !". Met vuil, beslijkte schoenen, zonder vest of bonnet, liep ik in de armen van onze twee bazen, de majoor en de kolonel Van Thillo. Het koude zweet mengde zich met het warme, en ik voelde me wegzinken in mijn ellende. De kommandant en de luitenant keken sip.

- " Bent U de groepsoverste ? "

- " Jawel, mijn kolonel," met bibberende stem.

- "Dat deden wij aan den Yzer ook, hé majoor, zo moet het gaan, samen werken, samen vieren."

Nu was het aan de advocaat om zijn woordje te placenten. Die schilderde mij af, als een engel in de duistere nacht. Alle mogelijke en onmogelijke hoedanigheden werden dik in de verf gezet. Hij greep de gelegenheid te baat om over het voorstel van bevordering te spreken, dat zo dikwijls heen en weer was gegaan, en steeds afgewezen! Het gezicht van de majoor dat geglunderd had bij mijn 'opstijging' uit de diepte, plooide nu in een bittere grijns. Kolonel Van Thillo zette zich in volle lengte recht:

- "Dat voorstel moet morgen voor 10 uur op mijn bureel zijn, ik ben uw overste en ik doe de benoemingen."

De kepie van de majoor scheen omhoog te schuiven, maar hij slikte elk wederwoord in. Toen ik drie dagen later, mijn verlofbrief ging halen op het bureel kwam het:

- "Proficiat, en zorg dat die rode strepen verdwenen zijn bij uw terugkomst!"

Zo werd ik, bij Gods genade, sergeant gebombardeerd,

Op 10 januari deed een Duits vliegtuig een noodlanding. De verloven werden ingetrokken en wij waren in staat van alarm. Enkele dagen van spanning volgden. Het werd nog zekerder dat we op een tijdbom leefden. Het vror dat het kraakte toen we op verplaatsing gingen naar Beverlo. Ik deed voorwacht samen met een jongen van het 1e peleton. Zaterdag middag kwamen we aan in Zolder. Daar bleven we tot maandag voormiddag, tot de compagnie aangekomen was. We moesten een kamer zoeken voor 'de Lat', één voor de adjudant, en één voor de twee luitenanten. Die twee sliepen bij elkaar. "Als Lambrechts in het bed kan, moet ge niet meer nameten, dan zal ik er mij wel inwringen"; was de mening van onze kleine. We vonden geschikt onderkomen in een café. De baas was een gemoedelijke herbergier met twee dochters. Een buurherberg waar vaak een kaartje getrokken werd. Om tien, elf uur werd ze gesloten. Brave, gediensstige mensen. De zondag-

morgen gingen we naar de hoogmis, begeleid door de meisjes. Wij moesten op hun eigen kerkstoel zitten; daar konden we beter zien. Zij voelden zich geveleid dat de twee enige soldaten in hun buurt, bij hen logeerden. Zij hadden de morele vreugde; wij plukten de vruchten.

Op zondagmiddag zouden we samen naar Heusden rijden. Onze buurman in Hombeek, frater Wulfram Goovaerts, beter gekend als Charel van 't Schoem, was daar in het klooster. De baas wees ons de korste weg: door de bossen van de Brocqueville, de eerste dreef rechts, over de brug links, en zo verder... We werden er zeer goed ontvangen. Een pot lekker bier en sigaretten met de volle doos. Die paters wisten wel wat een soldaat nodig had. Een gezellige wandeling in de tuin. Ons bezoek was een voltreffer. Dat vond zelfs mijn maat, die niet erg 'patersgezind' was. Ja, zulke dagen wilde hij nog wel meemaken. Buiten de kloosterpoort liepen we een paar kennissen op het lijf. Een pintje drinken op het weerzien, eentje voor het afscheid, en nog een voor een goede gezondheid. Buiten was het ondertussen donker geworden. Nu moesten we het bos weer in, de hindernissen nemen maar in omgekeerde volgorde. Het bier deed zijn werk: onze ogen waren minder scherp, en de bomen leken op elkaar. We reden over bruggen en door dreven. Dan kwam de onrust; zouden we niet een brug te ver gereden zijn? Onder die machtige koepel van beuken en eiken was het stikdonker. Nergens was er iets te zien, enkel maar bomen, altijd maar bomen. We werden moe en kregen dorst. Opeens zagen we een lichtje. We stapten behoedzaam verder, naast de fiets om beter te zien. Ja, we zagen een huis waar licht brande. Een eerder vervallen herberg, aan de rand van het geheimvolle bos. Boven de deur was met witte verf waaiervormig "herberg" geschilderd. Een gedempt geroezemoes van zware mannenstemmen drong tot ons door. We luisteren nog even en klopten dan zacht op de deur. Binnen was verstomming en een gestommel van voeten en schuivende stoelen. Onze tong plakte aan het gehemelte.

Onze keel was droog als kurk. Hier stonden we dan aan de deur van een rovershol. De dreigende stilte riep bij ons beelden op van struikrovers-verhalen uit de jeugdboeken. Er werd aan de grendel gemorreld. Een baardige mannentronie vroeg door een kier wat we nodig hadden. Wij deden ons verhaal en werden binnengelaten. Vijf stoere bonken zaten rond de tafel en voelden zich ogenschijnlijk opgelucht.

- "Of we ook een pintje dronken?".

Ze schoten allen in hun zak om voor ons dat bier te betalen.

- "Limburgs bier is goed voor de dorst!".

Ik vond het Hombeeks toch veel beter. De pinten volgden mekaar op, en wij maar drinken om onze gastheren plezier te doen. De kaarten worden terug boven gehaald, en het geldspel herbegon. De baas wees ons dan de weg. Onderweg moesten we ons nog verschuilen achter een gevel, voor een afdeling artillerie die op verplaatsing was. Liever geen pottiekijker nu. We kwamen met enkele uren vertraging, aan ons kosthuis aan. De baas was niet erg vriendelijk toen we hem uit bed klopten. Aan de luitenant vertelde hij dat we aardige jongens waren. De luitenant mocht fier zijn op zijn mannen. Toen hij dat zei, spraken zijn ooglichtjes boekdelen.

Na het kamp in Beverlo zijn we in Budingen beland, een dorp op de Gete, tussen Tienen en St.-Truiden. Hier verbleven we bij brave mensen. Zij spaarden geen moeite om het ons aangenaam te maken. Na een paar weken tergend in het slijk ploeteren, vertrokken we naar Beverst. Het werd de eerste maal dat we in barakken sliepen. Onze stelling lag op de kanaal-oever, voor Genk, temidden van de bossen. Ons logement viel tamelijk mee; heel het peleton in één barak met in elke hoek een kamertje voor de groepsoverste. De toiletten waren ook iets apart. Een lange groef, één meter diep, met een boomstam om op te zitten, en een andere als ruggesteun. Het was geraadzaam die akrobatie in droge toestand uit te voeren. Na een cafébezoek was het veiliger een klas-siek plaatsje te zoeken in het bos.

De dagelijkse trip naar de loopgraven was ver maar we hadden tijd in overvloed. Weer hetzelfde liedje:

"De stellingen van de grenadiers, moesten verbouwd worden! De vijand, die eerst verwacht werd uit Diepenbeek, zou volgens recente gegevens uit de andere richting komen."

Wij dachten dat het louter bezighouderij was. We hebben er nooit dieper over nagedacht. Onze hoop om met Kerstmis thuis te zijn moesten we laten varen. Het zou nog tot Pasen duren. We steunden ons op de wildste berichten. Een nicht van de moeder van een sodaat van de 2e compagnie, die diende bij de zuster van een generaal, had dit vernomen van de madam van de generaal! Hoop doet leven. Het was ook zo. Met Pasen was ik nog 3 dagen thuis. Ik genoot driedubbel van die echte hoogdag.

Louis BUXLENS

met soldaten uit Hombeek

De namiddagen 's Zondags brachten we door in de bossen. Het was een gelegenheid om persoonlijke kontakten nauwer aan te halen. Ik ontmoette een jonge boer die de hoeve van zijn overleden vader had overgenomen. De moeder was blijven inwonen. Hij werd gemobiliseerd. Nu moesten die twee vrouwen met een kind van 18 maanden, en bovendien nog een op komst, het op

hun eentje redden. De moeder was erg depressief en onhandelbaar geworden door het vele werk en het lange wachten. De brief van de jonge vrouw was een ware noodkreet. Eén van de schrijvende drama's die verstoken bleven.

De dagelijkse sleur werd door regelmatige alarmoefeningen onderbroken; versperringen aanbrengen met 'pinnekesdraad' of met boomstammen over de wegen te leggen. Zware arbeid, voor de stadsjongens was het een ware marteling.

Van 23 april tot 3 mei had ik boerenverlof. Wij vertrokken in Diepenbeek om 15 uur, en waren in Mechelen om 17.30 uur. 's Anderdaags begon ons verlof. Op 9 mei vierde ons bataljon de infanteriefeesten. Na de middag was er een sportfeest op het Lutse-lusplein in Diepenbeek. 's Middags kregen we iets speciaals op tafel: zuurkool met worst. Die "sekroet" verdween vlug in de groef, achter de boomstam, of werd in het bos, op hoopjes gekapt voor de mussen.

's Avonds werden we dan op een pint getraceerd in de kantien. Onze groep was van wacht en vertrok om 13 uur naar het kanaal. Wie zou durven vermoeden dat deze tocht door de zanderige bosweg onze laatste zou worden. Alles was terug zo normaal; de verloven gingen gewoon door, het leger feestte zelfs. Om middernacht legde ik mij even neer op een brits van takken. Om één uur werd ik door de luitenant gewekt:

- "Alarm! Er is alarm!"

Dat ging nu toch te ver. We hadden om 15 uur reeds een alarmoefening gehad.

- "Het is gemeend, jong, de Duitsers zijn de grenzen overgetrokken!"

Een onheilspellend gerommel in de verte maakte mij op slag wakker. Ieder op post! De compagnie was weldra ter plaatse. De spanning steeg met de minuut.

Hier eindigt mijn verhaal dat mobilisatie heette. Hier draaien we ook een onvergetelijke bladzijde uit een soldatenleven.

Duistere bladzijden zouden hierop volgen, wanthet was oorlog!

13. Oorlogsherinneringen 40-45

Richard LAUWERS

inhoud: voorwoord

Hoofdstuk I: De Mobilisatie - 10 Mei 1940 - Op de vlucht.

Hoofdstuk II: De Spoorwegwacht - De Boerenwacht - De Arbeidersweigeren in Duitsland en onderduiking van mijn broer Louis - Einde van de Duitse bezetting.

VOORWOORD

Alvorens mijn oorlogsherinneringen voor U op te diepen, wil ik U even kennis laten maken met de gezinsleden.

Vader Isidoor LAUWERS, door zijn huwelijk met moeder Leonie, "Door van Flupses" genoemd.

Moeder Leonie PHLIPS: "Nieke van Flupses", was herbergierster in de herberg "Het Nieuw huis", bij de meisjesschool.

Nonkel Jef PHLIPS: "Den Baas van Flupses", moeders oudste broer,

een zeer intelligent man, met succes afgestudeerd aan het college te Mechelen (in die tijd alles in 't Frans), was vrijgezel gebleven en beheerde samen met mijn ouders de handelszaak in kolen, aankoop van vroege aardappelen voor export, alsook een belangrijke boer- en tuindersbedrijf.

Broers; Joris, Jef en Louis, de oprustgestelde Hombeekse hoofdonderwijzer en voorzitter van Hoembeka.

De Mobilisatie.

Eind Augustus 1939 werd broer Joris gemobiliseerd te Mechelen bij de kavalerie-artillerie. Louis vervulde zijn dienstplicht in Ekeren als kandidaat reserveofficier en Jef, gehuwd met Irma Muyldermans op 't Regulaar diende zijn eenheid te vervoegen te Borsbeek, afdeling zware artillerie.

Ik liep toen school in de voorbereidende van de Normaalschool te Mechelen, dat bestond uit twee achtste studiejaar, omdat men in het vijftiende levensjaar slechts toegang kreeg tot de Normaalschool. Als dertienjarige had ik reeds de acht studiejaar van de Hombeekse gemeenteschool doorlopen. Ik beëindigde als primus het eerste voorbereidingsjaar en begon aan mijn tweede toen onze jongens gemobiliseerd werden. Met het noodgedwongen vertrek van Joris werd de grootste troef uit de handen van ons bedrijf gespeeld. Hij was een uitstekend paardevoerman, zowel op de baan voor de handelszaak, als op het veld. 't Was ook om die reden dat vader en nonkel Jef weinig met onze paarden omgingen. Het waren twee kleppers van het Brabantse ras: de grijze ruin Max en de bruine ruin Leon. Vooral Leon was een prachtdier, zeer beweeglijk voor zijn zware bouw, maar hij vertoonde af en toe toch nog hengstenmanieren. Gedurende mijn verlofdagen vergezelde ik onze Joris vaak op de baan en op 't veld, alzo kon ik op dat ogenblik reeds best omgaan met paarden in een dubbelspan.

Het tweede trimester van het schooljaar was nauwelijks begonnen als het zware voorjaarslabeur voor de deur stond. Er zat voor mijn ouders niets anders op, dan me van de school thuis te houden om Joris als voerman te vervangen. Ik was toen pas vijftien jaar, wel sterk gebouwd voor mijn leeftijd en werkte graag mee als ik er tijd voor had. Met spijt om mijn voorbereidende studies te moeten stoppen, bleef ik plichtsgetrouw thuis.

Even kwam er afwisseling in onze dagelijkse doening, want op 10 April

trouwde onze Joris met Leineke TEUGHELs op 't Heike. De trouwdag was eerder reeds uitgesteld voor de mobilisatie van September 1939. Leineke bleef voorlopig op 't Heike en verzekerde de melktoer van haar ongehuwde, eveneens gemobiliseerde broer, Jan.

10 Mei 1940.

Bij het kriecken van die memorabele dag, 10 Mei 1940 veranderde meteen onze dagelijkse levenstrant. Het was een schitterende, heldere hemel. Hoog in de lucht hoorden we een voor ons ongewoon geronk. Wij zagen vliegtuigen als witte stipjes voorbij schuiven naar het Westen toe. Tegen de gewoonte in werd de radio zo vroeg in de morgen nieuwsgierig aangezet. Onze verbazing was groot als we vernamen hoe de bevolking met herhaalde regeringsmededelingen op de hoogte gesteld werd van de massale schending van onze grenzen door de Duitsers. De tweede wereldoorlog was begonnen!

Voor onze ouders doemde het schrik-aanjagend beeld van 14-18 weer voor de geest. Moeder begon te wenen, wij allen voelden ons diep bedroefd, bekommerd, angstig en onzeker over onze drie jongens, die mogelijk nu naar het front zouden moeten. De radio bleef aanstaan. Alles moesten we weten. Er werd gemeld dat het Belgisch leger zich terugtrok achter het Albertkanaal. De Limburgers, reeds massaal op de vlucht, werden verzocht het leger niet te hinderen bij de troepenbeweging. Hoe zou het met onze Joris aflopen? Zijn artillerie-eenheid vertoefde in Hollogne-aux-Pierres bij Luik. Ge kunt vermoeden wat in ons binneste omging op zulk moment.

Het werk op de boerderij werd geheel stilgelegd en de koeien bleven op de weide. De burens kuisden samen, disten al hun oorlogsherinneringen van 14-18 op, bleven de radio beluisteren en commentariëren. Op 11 mei kwam er een wagon bestelde kolen toe in het Hombeeks station en die moest alleszins gelost worden. Die namiddag beleefde vader en ik de eerste schrik van de tweede wereldoorlog. We losten

de wagon en nonkel Jef reed met de volgeladen kar of wagon naar huis. Op het ogenblik dat nonkel met het gespan thuis was, duikelden plots Duitse "Stuka-bommenwerpers" naar beneden. Wij dachten dat het voor het station van Hombeek bedoeld was. We wierpen ons neer op de wagonvloer, niet opkijkend, angstvallig afwachgend wat zou gebeuren. Het bleef bij één bombardement. Gelukkig was het verderop en niet voor ons bestemd. Een weinig later hoorden we dat die aanval bedoeld was voor de spoorwegbrug over het kanaal te Kapelle op den Bos. Noch het spoor, noch de brug waren geraakt. Ge kunt vermoeden hoe we ons gehaast hebben om de gelostte kolen thuis te brengen.

Volgens de berichten betekende het Albertkanaal geen noemenswaardige hinder voor het snel oprukkende, moderne Duitse leger. Voor de Belgische troepen zat er niets anders op dan zich terug te trekken achter de tweede verdedigingslinie, de ijzeren muur K-W (Koningshooikt-Waver), met zijn vele bunkers. Ook deze tweede verdedigingslinie was van geen betekenis voor het Duitse leger. Het Belgische leger werd ras de aftocht bevolen achter de derde verdedigingslijn; de Leie. Om de opmarcherende vijand enigszins te vertragen werden zoveel mogelijk bruggen over de belangrijke waterlopen opgeblazen.

Vanaf 12 Mei nam de vluchtelingenstroom uitermate toe. Iedereen werd voor een dilemma gesteld: ofwel blijven ofwel vluchten alvorens de bruggen werden opgeblazen. Vandaag kregen we ook geruststellende berichten over onze jongens. Joris en Jef waren op de aftocht naar de Leie, Louis was met Kontich-kazerne naar Abbeville in Frankrijk. Alle mannen tussen 16 en 40, die niet gemobiliseerd waren, werden opgevorderd en moesten zich aanmelden op vastgestelde verzamelplaatsen. Tot grote opluchting van mijn ouders, ontsnapte ik aan deze maatregel omdat ik slechts 15 was.

De vlucht.

Vanaf 13 Mei besloten mijn ouders en

nonkel Jef ook onze vlucht voor te bereiden. Nonkel regelde alles naar best vermogen en zorgde er voor dat zovaal mogelijk met kar en wagon kon worden meegenomen. Desnoods zouden we intrek nemen in een van de leegstaande boerderijen in Noord-Frankrijk. De kar werd van een achtertreem voorzien. De wagon werd met een sterk zeil overdekt om te schuilen bij gebeurlijk slecht weer. De koeien op de weide stonden, ofwel droog, of gaven nog weinig melk. De jongste, die best marcheren kon en die nog wat melk gaf moest mee. Dag en nacht werd gedacht en gedaan om onze vlucht zo goed mogelijk voor te bereiden. Alle mogelijk proviand, vlees, meel, koffie en deegwaren werden op de overdekte wagon ingeladen. Alles wat waarde had werd op een geheime, droge plaats ingedragen. In twee bakovens werden nog vlug een veertiental broden gebakken voor de tocht. Zelfs de dieren voelden instinctief aan, dat er iets ongewoons op til was. Zo bleef onze hond Tony, een grote grijze bouwvier, altijd in onze buurt. De jonge vluchtkoe werd van de weide gehaald en op stal gezet. In de loop van de namiddag kwamen Belgische geniesoldaten de dorpsplaats opgereden. Elke dorpsgenoot beseftte maar al te goed dat ook onze oude arduinen brug, van sluizen voorzien, zou ondermijnd worden. De Zenne was toch geen klein riviértje en kon een natuurlijke hinder vormen. De morgen van de 15 mei hadden de soldaten de brug ondermijnd. De wacht werd zorgvuldig verzekerd om sabotage te verhinderen. Voorlopig konden we nog de brug over om onze koeien te gaan verzorgen, maar hoe lang nog?

Diezelfde voormiddag kregen we onverwacht bezoek. Pelle uit St. Kathelijne Waver, een nicht van moeder, klopte aan. Zij was weduwe en was vergezeld van haar twee dochters en schoondochter en de kleinkinderen. Haar zoon en schoonzonen waren eveneens opgeroepen. Haar dochter Stien was pas zwanger van een eerste kindje. Hun wagon, ook van alles voorzien voor dat talrijk volkje, was bespannen met een vosse poney met achteraan de enige koe, die zich moeizaam liet voorttrekken. De weg tot Hombeek scheen voor de koe al ver genoeg. Zij vroegen ons wat wij zinnens

waren te doen. Moeder vertelde hun dat de vlucht voorbereid was. Zij vroegen ons te mogen vergezellen. De koe, blijkbaar teneinde krachten, werd bij onze andere koeien gezet. We hadden ook besloten zolang mogelijk thuis te blijven, ge kon nooit weten dat de Duitsers tot staan zouden gebracht worden. Het Belgische leger kreeg nu immers versterking van de Fransen en van de Engelsen. Op 17 mei verminderde de vluchtelingenstroom door Hombeek in sterke mate. De bruggenwacht werd nog versterkt. Al die dingen wekten een sterk vermoeden dat het Duitse leger niet zo ver meer af was. In de verte waren reeds explosies hoorbaar. In de vroege morgen van 18 mei gingen we nog vlug de koeien verzorgen op onze weide gelegen op de Hombeekse steenweg. Een soldaat op wacht vroeg naar onze bedoeling. Er mocht niet meer getreuzeld worden en maar zo haast mogelijk terugkeren! De geniesoldaten kwamen me erg zenuwachtig voor. Wij maakten dan maar vlug komaf met de koeienverzorging en keerden op onze stappen terug langs een totaal verlaten dorpsstraat. In de vroege voormiddag, rond negen uur, hoorden we de bellemans, gemeentewerkman, Tist Nuytiens, die in onze straat omriep: "Bericht van de Burgemeester: Binnen het uur laat het Belgisch leger de brug over de Zenne in de lucht vliegen. De bevolking wordt verzocht op de vlucht te gaan, of zich af te zonderen op de afgelegen boerderij "de Boeren" in de Schrale Hammen!"

De familie van Eugene Nuytiens, broer van Tist, had reeds gevraagd met ons mee te mogen vluchten. Zij kwamen ons onmiddellijk vervoegen, allen geladen met pak en zak, met al wat ze maar konden meenemen. In een minimum van tijd was iedereen startklaar. En nu op vlucht voor de Duitse verschrikking. Vader, in gezelschap van Gene van Nuytiens, voerman van Max in de kar met naast hem onze hond Tony. Ik nam de bruine Leon voor mijn rekening. Nonkel zat naast mij. Moeder en Melanie Nuytiens met haar drie kinderen zaten achterin de overdekte wagen. De koe, die goed aan mijn wagen was vastgebonden, moest maar volgen. Pelle met haar kroost sloot de karavaan. En weg

waren we, een onbekende bestemming tegemoet. Het was wel droevig al dat schone van thuis te moeten verlaten. We hadden nu eenmaal voor de vlucht gekozen, nu moest niet meer getreuzeld worden. Er werd vlug gestapt, de koe volgde verbluffend goed. Langs de Kappelse baan ging het, over de Boskant, richting Kappelle op den Bos. Aan het kanaal gekomen, hoorden we de Hombeekse Zennebrug de lucht in vliegen. Veel tijd restte hier ook niet meer. De geniesoldaten maanden ons aan tot grote spoed. Maar weinigen kregen nog de toelating om de brug over te steken. Nauwelijks Ramsdonk bereikt, hoorden we achter ons een enorme ontploffing, zo sterk dat de paarden er van schrokken. 't Was gebeurd! Geen weg terug meer. Nu maar verder op de vlucht naar het onbekende. We pasten ons aan de omstandigheden wonderwel aan. Een troost, van honger zouden we de eerste dagen niet sterven. We hadden verse melk van onze koe en genoeg proviand, en bovendien had moeder een goed gevulde spaarpot bij zich.

In de vroege avond bereikten we reeds Steenhuffel. Nonkel Jef kende de burgemeester, een soort hereboer. Hij vroeg om overnachting, maar de brave burgervader kon geen treffelijk slapen meer aanbieden, alles was reeds door andere vluchtelingen ingenomen. Het enige wat overbleef was de uitgeschuurde koestal. De koeien verbleven toch op de weide. Niets aan te doen, beter dit, dan niets. Onze koe ging op de weide, de paarden werden uitgespannen en vastgebonden aan de bomen van de boomgaard. Het koestelbed werd voor ons van een dikke verse laag stro voorzien. Ondanks alle miserie waren we toch tevreden. Het weer was ons gunstig gezind, het was warm als in volle zomer. Onze koe kon drinken en grazen op de weide en kreeg nog wat extra voeder van de boer. We gaven de paarden drank en meegebrachte haver en nog wat hooi van de boer. De koemelk werd wat aangelégd en op een vuurtje in open lucht opgewarmd, wat suiker erbij, boterhammen met rauwe boerenhosp, en maar smullen. Dat was nog niet zo slecht, hé! De avond viel, en iedereen legde zich gekleed naast elkaar te rusten. Eugene Nuy-

tiens echter hield de wacht bij onze wagens. Ons hazenslaapje werd echter voortdurend gestoord door voorbijtrekkende Belgische soldaten.

Alvorens verder te trekken wou nonkel Jef, 's morgens heel vroeg, de verdere vluchtroute gaan verkennen. Onze logementboerderij was buiten de dorpskom gelegen, een beetje te ver om zonder fiets te doen. Er was maar één fiets, die van Stien, de dochter van Pelle. Zij volgde ons met haar fonkelnieuwe fiets omdat ze wegens de zwangerschap het schokken van de wagen minder goed kon verdragen. Nonkel Jef leende haar fiets om op verkenning te trekken. Na een paar uren werden we toch ongerust. Hij bleef te lang weg naar onze mening. Wat was er toch gebeurd? Uiteindelijk keerde nonkel terug, te voet en zonder fiets. Bezorgd vertelde hij: "Ik kwam in de dorpskom aan. Een pelletonnetje Belgische soldaten, te voet, werd er uitgejouwd door enkele tientallen mensen. Ik wist niet waarom. Toen ik wilde verder rijden, werd mij halt toegeroepen door een infanterieofficier. Hij eiste mijn fiets op. Ik verzette me zo heftig dat de officier met zijn dienstrevolver dreigde. - "Il nous faut les bicyclettes, pour défendre notre Patrie!" schreeuwde hij. Arm leger! Ik had geen keus. De weg dan maar te voet terug, zonder de fiets van Stien." Stien legde zich zonder jammeren bij deze situatie neer. Zeuren en talmen konden niet baten. Het was toch eigenaardig dat zoveel mensen samengetroeft bleven in Steenhuffel dorp. Het was alsof iedereen het vluchten moe was. God weet van hoever kwamen ze al. Hier bleven ze met hun stootkarren, kindervagens volgepropt met huisraad en met al wat maar rijden kon. Wij trokken verder, richting Merchtem. Niemand volgde ons. Belgische soldaten waren er niet meer te zien. Grote boerderijen, een beetje van de grote weg gelegen, zaten volgepropt met vluchtelingen die bij mekaar bescherming zochten. Wij bevonden ons aldus in een soort niemandsland. Met een flinke tred naderde onze karavaan Merchtem. Rechts van ons, aan een groot gebouw gekomen, hoorden we plots een verdacht motorgeronk. Zouden het Duitse voor-

postsen zijn? Veel tijd om na te denken was ons niet gegund. Twee soldaten snorden ons op de motor voorbij. Grijs-tuniek, grijze helm, zwaar gewapend met handgranaten en automatisch geweer: Duitsers! Enkele meters voor ons stopten ze plots. Met het geweer in aanslag riepen ze ons halt toe. We dachten dat ons laatste uur geslagen was.

- "Raus, dem Weg freihalten, raus!" Stijf van schrik, met stomheid geslagen, deden we teken hun bevel op te volgen. We namen een kleine weg achter het grote gebouw, richting Opwijk. Wij waren opgelucht dat het daarbij bleef. De Duitsers bleven staan en verkenden links en rechts de omgeving. Op hetzelfde ogenblik rende een Belgische soldaat, het geweer in de aanslag, langs de voorgevel van het gebouw en dreigde te vuren. We riepen niet te schieten om ons leven niet in gevaar te brengen. Daarop maakte hij zich uit de voeten. De Duitsers hadden hem gelukkig niet gezien. Ze sprongen op de motor en maakten rechtsomkeer.

Na die eerste kennismaking haastten wij ons verder op weg naar Opwijk. 't Was ongeveer middag als we Peisegem bereikten, zonder nog een Duitser te zien. Een grote boerderij, een beetje van de weg af, weer met samengetroefte vluchtelingen, was onze nieuwe halte. Vele mensen bij mekaar gaf toch een veiliger gevoel, zo dachten we. We deden ons verhaal over de Duitsers hoe ze eruit zagen, hoe ze reageerden, dat we onmiddellijk de grote baan moesten verlaten, dat ze rechtsomkeer maakten. Dit waren beslist verkenner.

Wij maakten van de gelegenheid gebruik om een paar boterhammen met paté te verorberen. Daarbij als drank wat water van de boerderij. Toch welgekomen zo'n maal, water en brood, zoals in de gevangenis. Alleszins beter dan op de kin te moeten kloppen. Het duurde nog een hele tijd, langer dan we verwacht hadden alvorens de Duitsers zich naar de boerderij begaven. Misschien wel omdat we een stuk van de weg aflagen. Op deze boerderij eindigde onze voorgenomen vlucht naar Frankrijk.

(vervolgt in volgend nummer.)

14. Oorlogsdagboek van Frans DeMaeyer 14-18**vijfde
deel**

Nadat de Duitse inval en de bezetting, ook van ons dorp, ging alle geweld zich concentreren rond het IJzer-gebied. Frans DE MAEYER vermeldt geen bijzonderheden over het jaat 1915 en 1916, tenzij enkel de Duitse opeisingen van werkkrachten. Blijkbaar was er daarop verzet van de Hombeekse bevolking, doch meer details worden niet gegeven;

WOENSDAG 13 DECEMBER 1916 :

Meldeamt te Hombeek.

De mannen moeten eenen stempel halen. Weinigen krijgen er enen. Ze kunnen de volgende dagen nog gaan reklameren te Mechelen.

WOENSDAG 4 JANUARI 1917 :

De mannen van Hombeek worden weggevoerd naar Mechelen.

In het dorp op wagens : Statie van Neckerspoel.

ZONDAG 14 JANUARI 1917 : Hombeek wordt gestraft. De zaak Jan Spruyt.

MAANDAG 15 JANUARI 1917 : Straf gedaan.

ZONDAG 8 JULI 1917 :

Van de tewerkgestelden komen er 13 uit Duitsland terug, samen met nog vele anderen uit Mechelen en omstreken. Er zijn nog 4 mannen van Hombeek achtergebleven.

ZATERDAG 4 AUGUSTUS 1917 :

Te Mechelen komen vluchtelingen aan van Moorslede.

Ze komen rond twee uur 's nachts in Hombeek aan.

DINSDAG 15 OKTOBER 1918 :

De staf van het "Batallon Minnewerfer" komt Hombeek binnen.

De officieren met hunne ordonnances logeren bij de voornaamste burgers.

De (adjutant) is bij Gh. Meuldermans. De opperofficier logeert bij Moison.

De officier, Franz Gülig uit Dresden, met zijne ordonnance, Hans Koch (Holle of Hülle), logeert op de pastory. Ze zeggen dat ze komen om te Hombeek loopgraven te maken en een vliegplein aan te leggen. De officier maakt verbinding met de telefoon. Geheel de hof der pastory ligt vol telefoondraden. Zij komenbij het gemeentehuis. De officier is van de ganschen dag niet te zien. Als hij niet op zijn kamer is moet de ordonnance bij de landkaart blijven.

WOENSDAG 16 OKTOBER 1918 :

Ik moet op de kamer komen met de ordonnance om naar de 'stoof te zien, waar geen rooster in is. De landkaart ligt op het bed, en met de gauwte kan ik zien dat het hen niet goed gaat. De plaatsen, in de laatste dagen door de Belgen heroverd, zijn met een zeer dikke blauwe lijn onderstreept. In de namiddag geraakt de ordonnance aan het praten. We vernemen dat zijn regiment uiteengeslagen is te Sweveghem. Ze zijn in eenen trek gevlucht tot Aalst, waar zij vernacht hebben en zijn 's anderendaags tot Hombeek gekomen.

ZATERDAG 9 NOVEMBER :

Rond 10 uur is de officier met ordonnance vertrokken. Ze moeten naar Hoboken om de brug over de Schelde te maken. De ordonnance snakt naar vrede. Hij zegt dat hij niet meer vecht. De officier is van een ander gedacht, ze krijgen een ogenblik ruzie. Ze vertrekken. Nauwelijks zijn ze de deur uit of een almoezenier, Stephen Aigner van Bayern, komt er logeren met zijn ordonnance.

ZONDAG 10 NOVEMBER : Omtrent 50 vliegers op het Minneveld.

MAANDAG 11 NOVEMBER : Wapenstilstand.

DINSdag 12 NOVEMBER : Middags komt men mij zeggen dat de kerk open moet.
500 soldaten moeten in de kerk slapen.

WOENSDAG 13 NOVEMBER : De soldaten die in de kerk geslapen hebben vertrekken.

DONDERDAG 14 NOVEMBER : Nog immer logeren Duitsers in heel het dorp

VRIJDAG 15 NOVEMBER : Vertrek van heel het Duitse leger - aftocht-.

Hiermede eindigt het eigenlijke oorlogsdagboek van Frans DE MAEYER. Hij is zeker heel erg aangegrepen geweest door de tragische dood van de Belgische soldaat, die achter zijn huis in de Bankstraat sneuvelde bij de inval der Duitsers

(zie 't Ridderke 1990 blz.9).

Na de oorlog schreef hij een brief aan het bestuur van de gemeente Drongen om de familie van de gesneuvelde te Hombeek op te sporen.

Hij vernam waar de ouders woonden van soldaat D'HONDT. Hij schreef hun een brief en ontving als antwoord de hiernevenstaande brief van 12 oktober 1919.

soldaat D'HONDT, die te Hombeek sneuvelde.

Drongen, den 12 oktober 1919

Waarde Heer.

Met veel plezier kom ik uw brief te ontvangen, waarin ik toch enig waar nieuws van mijn zoon kom te ontvangen. Ik heb uw brief aandachtig gelezen en kan nu toch denken hoe hij voor zijn Vaderland zijn leven gegeven heeft. Daarom, waarde Heer, moet ik u voor uw ware goedgenheid bedanken in naam van geheel ons huisgezin voor uw eervolle brief welke gij ons kom te sturen. Ook waken wij u om ons binnen enkele weken verwachten om u allen mondeling te bedanken.

*Hoogachtend
Alfons D'Hondt.
Schuytstraat
Drongen.*

Een der Duitse soldaten met wie Frans in contact was gekomen in Hombeek bij de aftocht, bezat het adres van een zekere heer Mathijne uit Gent. Frans richtte aan hem ook een schrijven om meer gegevens te verzamelen over de belevenissen van deze jongen. Hij ontving hierop hetvolgende antwoord, dat we hier (in gekorrigeerde versie) publiceren;

Gent 15 april 1920

Waarde Heer,

Ziehier het adres van den soldaat die volgens uw schrijven het laatste bij mij vertoefde. 's Maandags kwamen de Belgische soldaten binnen. Dinsdag morgen zag ik die soldaat voorbij mijn woonst trekken temidden een groep Belgische soldaten. Hij moest zeker in een of andere woonst die nacht geslapen hebben. De soldaten waren het gepeupel niet meer meester. Die jongen werd verschrikkelijk toegetakeld. Zijn hoofd was reeds wreed gezwollen, ik mag het rechtaf zeggen dat hij aan mij, een voor hem toch onbekende, het leven te danken heeft. Doodslaan dat was toch al te wreed. Ik heb hem bij een doctor kunnen binnen brengen. Wat er thans van hem geworden is, weet ik niet. De man zag er ongeveer 30 jaar uit, van middelbare gestalte, met blonde knevel. Iemand met een nogal vriendelijk voorkomen, maar niet te opvallend. Daar zijn maar 3 soldaten die een adres van mij hebben. Ook nog een jongeling met groenachtige klederen, die den viaduc moest doen springen. Omdat ik winkel hou, kwamen ze 's avonds bij mij om een broodje. Hij vroeg mij om een tas koffie. Hij had zoo grote kou, zei hij. Eenige stonden later kwam een tweede soldaat ook binnen om kafee. Dat vond ik verdacht. Door alle omstandigheden van de laatste dagen, moest ik wel wantrouwig zijn. Ik viel hen dus wat in en om vertrouwen te wekken heb ik mijn adres gegeven. Het adres van dien jongeling heb ik niet. Ik heb dus maar het adres van één soldaat met die groenachtige kleren. Dat was Pol Reinhardt.

Tot mijn groot spijt, mijnheer, kan ik U misschien niet behulpzaam zijn. Indien U nog meer wenst te vernemen, mijnheer, schrijf mij dan maar, ik ben altijd te uwer beschikking,

H MATHIJNE

Architect Carl HANSSUS, Gartnerstrasse 19, HAMBURG
Arnold BERG, Krankenhausstrasse, DUISBURG a/RHEIN

NAWOORD

JAAK DE MAEYER

Dat de oorlogsbelevissen een diepe indruk maakten op mijn vader, blijkt voldoende uit zijn dagboek. Zijn verdienste blijft echter dat hij als jonge veertienjarige collegeleerling (St. Rombautscollege te Mechelen), de feiten levendig heeft genoteerd, met veel zorg voor het detail. Bovendien vervulde hij ook de persoonlijke ervaringen met aanvullende informatie over personen uit Hombeek, op het ogenblik dat de feiten pas gebeurd waren of in de gemeente pas bekend geraakten. Bij de lezing lijkt het dat hij over tragische feiten wil getuigen. Vele gemelde documenten neemt hij tekstueel op in zijn dagboek, alsof hij zich bewust was van een historische taak.

Op een heel ander wijze raakte hij ook vanaf 1916 actief bij de oorlog betrokken. In Mechelen werd toen een inlichtingsnet ingericht om de geallieerde legers, meer bepaald de "British Intelligence Service", te informeren omtrent de troepenbewegingen via het spoor. Het initiatief ging uit van E.H. BUELENS, turnleraar aan het college. Hij was in contact met het RICE in Nederland, een organisatie die vrijwilligers uit België opving, die via Frankrijk het leger wilden vervoegen.

(lees hieromtrent: "Bijdrage tot de geschiedenis van het College in de 1e W.O., deel 1: De oorlogsactiviteiten van E.H.R. Buelens, leraar aan het College" door E. Doms, Jaarboek 1980, p. 18-28.)

Ik citeer hieruit :

" Voor de spoorlijn Mechelen-Dendermonde gingen wij aankloppen bij August De Maeyer (1876-1959) stationschef te Hombeek-Heike, met wie wij bevriend waren. Samen met zijn echtgenote, Sofia Apers, en zijn zoon wijlen Frans De Maeyer, toen nog leerling aan het college (zie in Memoriam, jaarboek 1979), volbracht hij tot 11.xi.1818 op een gewetensvolle wijze de door hem aanvaarde taak."

Vader vertelde hierover hetvolgende:

" In het huisgezin van mijn ouders werd continu, dag en nacht, genoteerd welke bewegingen aan troepen en materiaal van de vijand langs het spoor achter onze woning gebeurden. Er diende zoveel mogelijk informatie te worden verzameld; aantal wagens en detailopgave van het transport; troepen, vervangdelen, kanonnen, munitie, paarden, gekwetsten, hospitaaltreinen enzovoort. Deze inlichtingen werden onder de vorm van afkortingen en symbolen op kleine papiertjes geschreven (soort van cigarettenspapier)."

Mijn grootouders

en ook de oudste kinderen losten mekaar af bij deze observatie-taak. Dat de inlichtingen door de Engelse legerleiding werden gewaardeerd is naderhand gebleken uit de onderscheidingen die de voornaamste medewerkers, ook mijn vader en zijn ouders kregen. Ze werden niet alleen met Belgische ere-tekens onderscheiden, maar kregen ook het Engels Oorlogskruis en de militaire titel van " Member of the Order of the British Empire " (O.B.E), één der hoogste Engelse ridderorden.

De oorlogstragiek heeft mijn vader diep aangegrepen. Een bijzondere aantrekkingskracht ging op hem uit van de verschillende oorlogskerkhoven. Van in de jaren dertig, voor zover ik mij herinner, werd jaarlijks met de wagen een uitstap ondernomen langs het Westvlaamse landschap met als hoofddoel een bezoek aan een reeks soldatenkerkhoven in die streek.

Frans DE MAEYER, als 19 jarige.

Hierbij speelde de nationaliteit van de gesneuvelden geen rol. Bij de rondgang, binnen de muren van het kerkhof, werden stil de namen gelezen. Zijn aandacht ging dan naar de leeftijd, de plaats van herkomst. Telkens wees hij zijn kinderen op het onzinnige van een oorlog. De Engelse kerkhoven en deze van de Gemeenbestanden maakten de grootste indruk op hem. Deze waren ruim opgevat, uniforme eideloze rijen met witte zerkjes met daarop naam, leeftijd en regiment.

Er ging omzeggens geen jaar voorbij of hij bezocht één of ander soldatenkerkhof, tot zijn zeventigste.

Wat bezielde hem ?

Was het enkel maar het graf van een gesneuvelde dat hij kwam vereren ?

Was het misschien een jeugdillusie van hem en van vele generatiegenoten, die hier begraven werd ?

Was het een illusie geweest te geloven in de goedheid van de mens ?

15. Hongaarse kinderen in Hombeek**Gerarda MARIEN**

In het jaar 1923 brak er in Hongarijé een erge hogersnood uit. Vooral de kinderen uit de steden werden er het slachtoffer van. Hongarijé had na de eerste wereldoorlog een groot en vruchtbaar deel van zijn grondgebied moeten afstaan aan het buurland Roemenië. De Belgische kranten beschreven de schrijnende toestanden in dat land. Toen deden de Belgische bisschoppen een warme oproep tot de mensen om hun huis en hun hart open te stellen voor de hongervlijdende Hongaartjes. En, hoewel de Hongaren tijdens de oorlog meevochten met de Duitsers tegen ons, werd de vraag van de bisschoppen geestdriftig beantwoord. Vele kinderen kwamen uit dat verre land naar Vlaanderen.

Ook pastoor DE RIDDER deed een pathetische oproep van op zijn preekstoel tijdens de zondagmissen. En ja, ook in Hombeek kwam de gekende gastvrijheid van de Vlamingen tot uiting. Verscheidene families boden zich aan om een Hongaartje op te nemen. Pastoor DE RIDDER gaf het voorbeeld. De elfjarige Isabella VERESS uit Debrecen zou bij hem een goede en joviale thuis kennen. Van op zijn preekstoel gaf pastoor DE RIDDER, lijk een bezorgde moeder uitleg over het onthaal van de kinderen: "Geen te overvloedig en te zwaar voedsel in het begin" zei hij, "de kinderen zijn uitgehongerd en zwak. Maak ze wat melkpap en een licht gekookt eitje, een boterhammetje. Allengskens kunnen ze dan met de familiepot meeëten"

Op school werd er veel over de Hongaarse kinderen gesproken en zelfs gefantaseerd. Eindelijk brak de langverwachte dag aan dat de kinderen aan de herberg "De Leeuw van Vlaanderen" zouden aankomen. Het was een gure dag eind februari of begin maart. Ik zat toen in het 5e leerjaar, m'n nichtje Anna in het zesde. Ook bij hen werd er een kindje gevraagd. Het aankomstuur was bepaald om halfelf. Het is de enige keer dat Anna en ik een beetje haagschool hielden. Tijdens de speeltijd van 10 uur glipten we door de grote schoolpoort weg en recht naar het stationsplein. Daar stonden de pleegouders allen nieuwsgierig te wachten, aangevoerd door pastoor DE RIDDER. Eindelijk, stipt te halfelf, kwam uit de stationsstraat een grote vrachtwagen gereden, overdekt met een zeil. En die stopte onder de lindeboom aan de bewuste herberg. Een afsluitplank werd achteraan neergelaten en daar zaten "onze Hongaartjes" op ingeschoven houten banken: bleek, zeer mager, bedeesd en met een bange blik in hun ogen. Eén voor één werden ze op de grond getild. Rond de hals droegen ze aan een lint een kaart waarop de naam en het adres van het kind, de naam en het adres van de pleegouders stond. Een heer, die de kinderen vergezelde, las de namen en één voor één kwamen de nieuwe vaders en moeders naar voor om hun aangenomen zoontje of dochterke in ontvangst te nemen.

Zo hartelijk en lief waren onze Hombeekse mensen dat er hier en daar op de magere gezichtjes al een glimlach kwam. Die van "den achteruit" waren met de "sjees" gekomen; die van dichterbij droegen zelf de grotere kinderen op hun arm naar de nieuwe thuis. Nonkel Frans trok met de zevenjarige Stefi 't Söke naar zijn huis. Een stoet van familie en vrienden volgden hem. Het kleine meisje was van Hongarijé tot in België gekomen in een dun versleten hemdeke en broekje. Als kleed droeg het een nachtjapon waarvan een grote zoom omgehaaid was en daarop een rozerood wollen vestje. Later vertelde ze dat ze dat vestje in Brussel gekregen had. In een klein zakje had ze enkel rijpe kersen bij die ze onmiddellijk aan nonkel Frans gaf.

En weldra waren de Hongaartjes in Hombeek ingeburgerd. Al de Hombeekse kinderen kenden ze en speelden met Isabella, Kataline, Pirochka, Lili, Emma, Gisela, Erchabeth, Geza, Stefi, Angelka, Istvan enz. enz. Ze kwamen naar

school en leerden er spoedig Vlaams. Op het Expoelkasteel bij Mijnheer Montens verbleef de eerste weken een Hongaarse onderwijzeres (die goed Duits kende) om, indien er moeilijkheden waren, die samen met de pleegouders op te lossen. Veel werk heeft die zeker niet gekregen. De Hongaartjes werden "in 't nieuw gestoken", kregen speelgoed en vooral lekker eten. Na een paar weken kon men die kinderen werkelijk niet meer herkennen: zoo weldoorvoed en opge-monterd. Ze hadden hun Hongaarse taal helemaal verleerd en wij hadden een paar Hongaarse woorden aangenomen:

iskola = school / templum = kerk / igen = ja / nem = neen / nem tudom = ik weet het niet. (Ik vrees dat de schrijfwijze van de Hongaarse woorden niet de juiste is!)

Na zes maanden, de afgesproken termijn, moesten de kinderen terug. Ze zeulden met goedgevulde koffers en pakken en valiezen. En vele tranen vloeiden langs beide kanten: de pleegouders en de kinderen konden moeilijk scheiden. En moet het verwonderen? Vele kinderen keerden na een tijd terug naar Hombeek, om er een tweede termijn van 6 maanden door te brengen. Sommigen kwamen tot drie-maal terug o.a. Isabella bij de pastoor DE RIDDER, Stefi 't Söke van nonkel Frans kwam nog in 1939 op bezoek naar Hombeek en moest dan in "full speed" vertrekken omdat de tweede wereldoorlog begonnen was in haar land. We vernamen niets meer van haar. De Hongaarse bevolking bleef steeds zeer dankbaar voor ons volk. Tijdens de tweede wereldoorlog vernam men in Hongarije dat, op hun beurt, de Vlaamse kinderen honger leden en...ze zonden naar hier lekkere witte bloem, die we hier niet meer kenden. Er werden droge koeken van gebak-ken en in de scholen uitgedeeld. In Niel, waar ik toen les gaf, duurde het slechts twee dagen en dan... "amen en uit", want de Duitsers lustten ook witte koeken. Ze namen ze ons af, maar daar konden de Hongaren helemaal niets aan veranderen.

Hombeek heeft zich in 1924 langs zijn beste zijde getoond. Ik ben er echter van overtuigd: moest heden ten dage een dergelijke oproep komen om hongerlij-dende kinderen op te nemen, ze zouden opnieuw een thuis vinden bij velen !

BESTUUR VAN HOEMBEKA 1990

baron Bernard de MEESTER : erevoorzitter	
Fl. Louis LAUWERS	: voorzitter
Fimain VERLINDEN	: vice-voorzitter & organisaties
Jan MISSINE	: secretaris
Stan BEHETS	: penningmeester
Libert LOOSEN	: archiefbeheerder
Jaak DE MAEYER	: externe relaties en onderzoek
Marie-Louise LAMMAR-MIES	: natuur en uitstappen
Raymond LAUWERS	: logistiek en organisaties
Francinne LEEN	: administratie en organisaties
Ward DE KEMPENEER	: redactie van 't Ridderke

Redactie **'t Ridderke**

Ward DE KEMPENEER

Stan BEHETS
Louis BUELENS
Lisette FIERENS
Fl. Louis LAUWERS
Raymond LAUWERS
Gerarda MARIEN
Marie-Louise MIES
Angele SELLESLAGH

ERELEDEN VAN DE HEEMKUNDEKRING

apotheker ASSELMAN
baron Kris de MEESTER de Ravestein
advokaten Dirk LAUWERS en Yolanda SABLONS
Fl. Louis LAUWERS, ex-schoolhoofd
Familie MARIEN
dokter Werner MARINUS
dokter Walter JASPERS
Kinesist Kris SPITAEI
Kinesiste Rita SPRUYT
dokter Paul TASSENÖY
Architect Eddy VAN DE VENNE
Alfons VAN STAPPEN, schepen Mechelen

't Ridderke

TWEEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN HOEMBEKA
5e Jaargang 1990 * Nr. 4 * JULI - AUGUSTUS

in dit nummer

het

portret

van een bekende
hombeekse stam.

TEUGHEL

met de takken van Ariannes,
Marolles, Floriekes, Gillames,
Meulemakers en Maates.

In September hervatten we de activiteiten ! Er is heel wat werk aan de winkel. De tentoonstelling van november moet worden voorbereid, en dat betekent heel wat. Aktieve leden: we rekenen op U !!!
We zetten de tweede periode 1990 in met een voordracht.

1. UITNODIGING

Wie belang stelt in ons cultuurpatrimonium, wie wil vernemen wat monumentenzorg eigenlijk is, wat in aanmerking komt en welke de spelregels zijn, vergasten we op een interessante lezing hierover door Burgerlijk Ingenieur-Architect,

STEFAN BINST

MONUMENTENZORG VANDAAG

Stefan is niet onbekend in Hombeek, waar hij trouwens woont. Hij was twee jaar actief als assistent in de monumentenzorg te Leuven. Hij is thans zelfstandig en leidt de renovatie van de vroegere pastorie van St.Rombouts op het St.Romboutskerkhof. (Archeologisch museum)

VRIJDAG 7 SEPTEMBER 1990 GEMEENTEHUIS HOMBEK om 20 uur

De toegang is kosteloos

2. STAN BEHETS OP PENSIOEN !

De pensioengerechtigde leeftijd voor Hoembeka-bestuurslid is zelfbepalend. Zo dacht ook Stan en zette op 1 juli een punt achter zijn taak van beheerder van de kringfinancies. Wie de kasboeken inziet zal dadelijk vaststellen dat deze opdracht met een scrupuleuze nauwkeurigheid werd uitgevoerd. Ook het bestand der leden en sponsors van de kring werd nauwgezet opgevolgd. Het moet ook gezegd dat de actieve hulp van Angel, zijn vrouw-secretaresse, tot dit welslagen heeft bijgedragen. Op een viering tijdens de laatste bestuursvergadering bij hen thuis, wilde Stan kwijt dat hij nu enkel nog ging profiteren van 't leven en vooral regelmatig een reisje maken. " Na vier jaar kasbeheer ben ik eindelijk binnen en moeten we aan opdoen gaan denken !" (sic) Enkelen hebben bij deze stoute uitspraak de bedenking gemaakt dat andere prominenten zoals Van Den Boeynants en goeroe Van Rossem ook van Hombeekse origine zijn. De "Behetsen" willen buiten het bestuur zich met alle beschikbare middelen blijven inzetten voor de kring die hun nauw aan het hart ligt.

Hartelijk dank, Stan en nog vele genotvolle jaren !

3. HET RIDDERKE

Hoembeka telt bijna 200 leden. In 194 gezinnen wordt 't Ridderke nu reeds gelezen. Dit groeiend lezersaantal is ook een bewijs dat we ons mogen verheugen op lovende kommentaar. Maar toch ook, hoe kan het anders, komen ons kritieken ter ore. Het zijn doorgaans opmerkingen over een naam, plaats, bewering of tekstomzetting. Alle positieve kritieken aan de redactieleden gemeld worden met dank aanvaard. Zoals in het verleden blijven we ze publiceren. Wilde kritiek echter, die niet aan ons gericht wordt leggen we met plezier naast ons neer. Het kringblad blijft zijn doel verder nastreven ; de kleine geschiedenis van onze dorpsgemeenschap kenbaar maken. We doen dat met de ons beschikbare karige middelen en tijd, en hebben niet de pretentie perfect te zijn. Wie ons wil helpen bij de opstelling of bij de correctie van deze bijdragen zijn we zeer dankbaar.

4. DE STAM LEEN : "de schepers"

Frans LEEN

Is de weg naar de hel geplaveid met goede voornemens, dan mag gesteld worden dat de zoektocht naar verre voorouders bezaaid is met schier onoverkomelijke hindernissen; onvindbare ontbrekende schakels, tegenspraken, tijdnood vooral. Het is merkwaardig dat reeds in de donkere oorlogsjaren (1942) een eerste poging werd ondernomen om de herkomst van de "Scheper" te achterhalen. Het Limburgse dorpje Opoeteren lag toen zo onwaarschijnlijk ver dat het lovenswaardig initiatief van René DE MAEYER destijds strandde. Als vriend des huizes van het gezin LEEN-CUYPERS van de Zepstraat, werd hem dat niet zwaar aangerekend, integendeel. Met een tikkeltje trots werd sporadisch in gesprekken uitgepakt met het gezegde: "De Schepers, dat zijn eigenlijk Limburgers".

Voor vele jaren zijn de schaarse gegevens de vergeethoek ingeraakt. Zelfs het jarenlang veroeven van een nazaat in de Limburgse hoofdstad en de wetenschap dat daar verschillende families LEEN voorkwamen, hebben niet de vereiste stimulans opgeleverd om de draad weer op te nemen. Midden de jaren tachtig heeft Francine LEEN de speurtocht weer op gang gebracht. Onvermijdelijk ging zich de Limburgse binding weer aandienen. Een dagenlange fietstocht was de omkadering voor een eerste bezoek aan Opoeteren, dat dorpje waar voorvader Christianus LEEN in 1792 geboren werd. In 1833 kwam hij als schaapherder, vandaar "schepers", op het Hof ter Heide. De kennismaking met meerdere families Leen verliep zeer hartelijk en de verwantschap werd meteen als vaststaand gevoeld. Geschiedenis wordt echter niet gemaakt met "indien" en "als", maar aan de hand van nuchtere documenten en cijfermateriaal. Daarvoor moest men te rade in het Rijksarchief te Hasselt. Een belevenis op zichzelf. Bladen vol gegevens, die na onderzoek ons geen stap verder brachten dan wat in 1942 reeds geweten was.

Een bezoek aan Hasseltse naamgenoten maakte de verwarring eigenlijk nog groter, al waren de ontmoetingen zelf om van te snoepen. Talloze brieven naar al wie de naam Leen luisterde, leverden ook niet de missende schakel. De pastoor van Opoeteren, die een gelijklopende interesse had, bracht ons in contact met naamgenoten. Een hartelijk onthaal op de pastorijscheen ons in de goede richting te leiden. Na een doorgezet onderzoek in het Rijksarchief werden de twijfels weer harde zekerheid dat ook deze link, door de pastoor gelegd, fout zat. De ontgoocheling werd nauwelijks goedge maakt door de zekerheid van een bijgewonnen generatie.

De rest blijft gissen en vermoeden. Wellicht vraagt het nog maandenlang opzoekingswerk of een gelukkig toeval vooralleer alles aaneengeknoopt kan worden. As, Gruitrode, St. Huibrechts-Lille, Hasselt, Leuven, zovele sporen die de naam Leen dragen. Gaat de onderlinge verwantschap ooit aan het licht komen? We hopen het.

De Hombeekse tak Leen werd volledig uitgewerkt. In Hoembekania 4 wordt hij, rijk geïllustreerd, in boekvorm gebracht.

5. HET ARCHIEF

Momenteel beschikt het archief over 1500 doodsbrieven en doodsprentjes van Hombeekse mensen. Er zijn ook fotocopieën bij omdat het hoofddoel niet het document zelf is, maar het nut ervan voor de familiekunde. Al deze doodsbberichten zijn gesorteerd volgens namen van de overledenen. Ze zijn op een lijst geprint. Ook is er een lijst ter beschikking gesorteerd volgens echtgeno(o)t(e) zodat niet alle prentjes of brieven moeten gelezen worden indien men de naam van een aangetrouwd familielid zoekt. Deze laatste lijst bevat alleen maar de namen van de echtelingen terwijl de originele lijst er als volgt uitziet:

IBUELENS WILLEM LOUIS P ZEMST : 29-12-1848 : HOMBEEK : 28-8-1915 : NEEFS MARIA VICTORIA
 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

- (1) Naam van de overledene, deze kan gevolgd worden door een of meerdere tekens: (4) wil zeggen dat deze persoon meer dan 1x gehuwd is geweest. (1) of (2) wil zeggen dat deze persoon respectievelijk de eerste of tweede echtgeno(o)t(e) is geweest.
 (2) Hier kan B of P of K staan of een combinatie ervan.
 Een B wil zeggen doodsbrief, een P wil zeggen doodsprentje en een K wil zeggen krantebericht.
 (3) Plaats van geboorte eventueel gevolgd door het land
 (4) Datum van geboorte
 (5) Plaats van overlijden eventueel gevolgd door het land
 (6) Datum van overlijden
 (7) Naam van echtgeno(o)t(e) eventueel gevolgd door een teken zie (1)

Deze lijsten liggen ter inzage in ons lokaal op het gemeentehuis.

Ook zal vanaf september het lokaal open zijn op een zaterdag-voormiddag voor leden die aan familiekunde willen doen of een boek willen raadplegen. Tijdens deze zaterdag zal er steeds iemand aanwezig zijn die de vorser met raad en daad zal bijstaan.; 29 september / 27 oktober / 1 en 28 december.

Samenkomsten voor onze noeste medewerkers van de werkkring archief zijn :
 14 en 28 september / 12 en 26 oktober / 16 en 30 november / 14 en 28 december

6. Hombekenaren in vreemde archieven

Jan MEUTERMANS

Een gelukkig toeval kan faillievorers soms van onschatbare waarde zijn. Daarom vinden we het ook zo belangrijk dat alle gegevens over Hombekse mensen, huizen en toestanden, die U bij archiefonderzoek of bij lezing van boeken terugvindt, zouden geregistreerd worden en medegedeeld aan de kring.

Zo deed Jan MEUTERMANS, die bij het speurwerk naar zijn voorouders in de parochieregisters van Hever, ook Hombekenaren ontdekte. We publiceren deze hier voor wie er misschien de naald in de hooiberg door vindt.

Joannes Hendricus VAN LUIJTEN (*Mechelen, St Cath.) x Joanna Catharina BALLINCKX (*H. ?)

hun kinderen te Hever geboren tussen 1794 en 1796.

Joannes Baptista DE LAET (* ?) x Elisabeth CEULEURS (*H. ?)

hun kinderen te Hever geboren vanaf 1796.

Daniel MEUTERMANS (*Hever 20.9.1659) fs. Augustinus en Joanna DE RONGE x Anna FEREMANS (*H. 4.3.1666), fa. Guilielmus en Joanna KEIJERS.

Jacobus SERVANCX (*Hever 13.5.1724), zoon van Joannes en Catharina WAIJENBORGH x Petronilla DE KEIJSER(*H.)

hun kinderen te Hever geboren tussen 1758-1761

Guilelmus FEREMANS (*Leest 18.2.1638), fs. Franciscus en Catharina JANSSENS x Joanna DE KEIJSER (*H.22.12.1644) fa. Egidius en Elisabeth QUACKELS.

Hubertus GEETS (*Hever ?.11.1688) fs. Joannes en Maria ANDRIESENS x Catharina MEULDERMANS (*H.)

hun kinderen te Hever geboren tussen 1742 en 1744.

Joannes VAN BEVEREN (*H.) x Magdalena VAN HOEF (*Wolvertem)

hun kinderen te Hever geboren na 1763.

Joannes Baptista CEULENEERS (*H. ?) x Anna Maria DE LAET (*Hever 6.10.1762) fa Petrus en Magdalena TRAUkens.

hun kinderen te Hever geboren tussen 1785 en 1793.

Guilielmus VAN DER SEYPEN (*H. ca 1763) x Joanna Catharina DE LAET (*Hever 12.10.1761) fa. Petrus TRAUkens.

Nicolaus VERSCHOOR (*?) x Maria FEREMANS (*H. 25.7.1671)

hun kinderen te Hever geboren na 1702.

Joannes WAIJENBORGH (*?) x Maria KEIJERS (*H.?) fa. Joannes en Catharina STEEMANS.

hun kinderen te Hever geboren tussen 1686 en 1693

16. Hombeekse Stammen

Ward DE KEMPENEER
Angela SELLESLAGH

deel 1.

DE STAM TEUGHELS DE DRIE EERSTE GENERATIES

VOORAF :

Hombeek is wel één grote familie !

Dat ontdekt ge maar steeds opnieuw wanneer één of andere stamboom van de gemeente wat nauwkeuriger wordt uitgewerkt. Telkens duikt hier of daar een connectie op met uw eigen voorouders. We tellen dan vanzelfsprekend het aantal knoospunten niet. Zo zullen zeer velen in Hombeek in deze stam TEUGHELS voorouders ontdekken die ofwel recent, ofwel vele jaren terug, in hun kwartierstaat voorkomen.

Met deze publikatie willen we zeker niet stellen dat dit de definitieve en complete stam TEUGHELS weerspiegelt. Er zijn nog heel wat aanvullingen en wellicht verbeteringen mogelijk. Dit verschijnen in ons kringblad weze dan de aanzet hiervoor. Anderzijds zijn we er zeker van dat velen reeds hun kop gebroken hebben op de wirwar van "Teughelsen". Voor het eerst brengen we ze hier dan in hun onderlinge verwantschap, althans voor deze die in Hombeek geboren zijn of er gewoond hebben.

Het was moeilijk en tijdrovend, maar we vonden het de moeite waard.

We hebben gebruik gemaakt van (1) de parochieregisters op het Rijksarchief te Antwerpen en op het Parochiearchief, (2) de Bevolkingsboeken, (3) het Archief van het Kadaster, (4) de Schepenregisters van oud-Hombeek, voor zover ze ons bekend waren, (5) persoonlijke familieinformaties.

Niet alle naamgenoten stammen af van het oudste ouderpaar dat we te Hombeek terugvonden. Misschien kan een relatie hogerop wel gelegd worden? Dat is dan nog verder door te zetten genealogisch speurwerk voor wie het aanbelangt.

We ontdekten twee grote stammen;

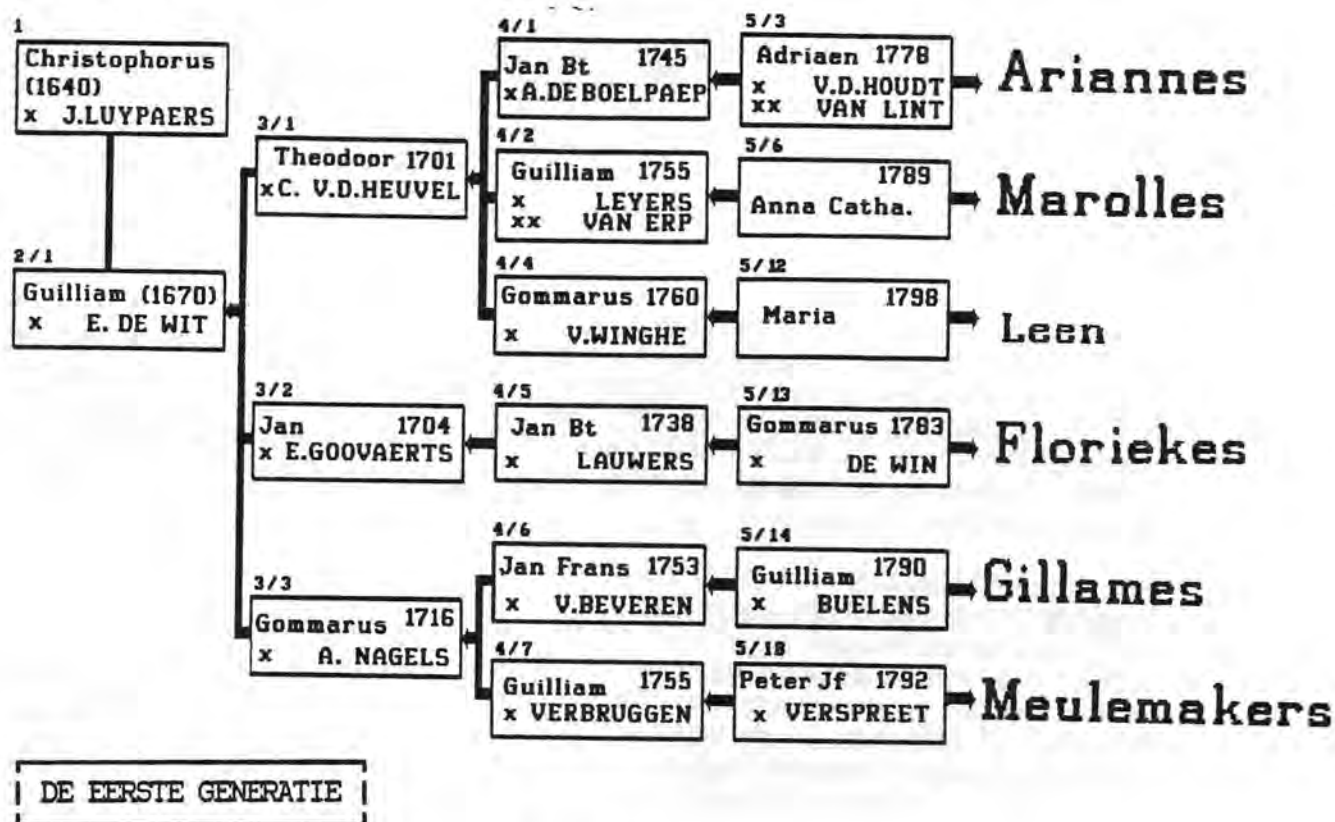
- (1) De tak van "DEN TORFPOEL", de oudste en ook de meest vertakte, en
- (2) de tak van "MAATES" en bovendien vermelden we nog
- (3) enkele niet filieerbare takken of families.

Waar bij de data's geen plaats wordt vermeld, wordt "Hombeek" bedoeld.

II DE TAK VAN "DE TORFPOEL". II

Uit deze tak stammen de bekende Hombeekse families met toenames als; "ARIANNES", "MAROLLES", "FLORIEKES", "GILLAMES", "MEULEMAKERS". Deze toenames zijn meestal afgeleid van de voornaam van één der voorouders zoals Adriaan, Florentius, Guiliam. "Meulemakers" komt hoogstwaarschijnlijk van het beroep. De schoonouders van Peter Jozef TEUGHELS waren inderdaad molenbouwers. Van wat "Marolles" is afgeleid is ons onbekend.

Op het hiernavolgend staatje zal de verwantschap duidelijk worden. We vermelden enkel de voornaam van de persoon TEUGHELS, het geboortjaar en de familienaam van de echtgenoot(e). De cijfers boven ieder vak duiden de generatie en volgorde aan. Hierdoor kunnen gezinnen in de tekst gemakkelijker terug gevonden worden.

1. Christophorus TEUGHELS (*) x Joanna LUYPAERTS

In 1669 woont Christophorus TEUGHELS te Hombeek. Hij is geboren in Malderen. Voor een inwijking had hij wel een heel toepasselijke voornaam, Christophorus, patroon van trekkers en reizigers. Hij is gehuwd met Joanna LUYPAERTS. Ze zijn niet te Hombeek getrouwd. Het echtpaar wordt voor het eerst vermeld in een schepenaakte van maart 1669:

"Alsoo Christoffel TEUGELS ende Jenneken LUYPAERTS hebben gehuert de hofstede mette huysinghe van den procureur DE LA MOTTE, gelegen te Hombeek, Brabant, ende daerop sullen comen wonen van Maldre in 't half meert van desen jaere 1669. Ende alsoo een borghe van 300 gulden eens versouckende aan schepenen ende heer pastoor van Hombeke, soo ist dat ick, ondergeschrevene, mij borghe stelle, verbindende de voorseyde hofstede." (getekend: DE LA MOTTE) (bundel 79, Algemeen Rijksarchief, Antwerpen)

In Januari 1672 wordt voor het eerst te Hombeek een huwelijk geregistreerd van een TEUGHELS; namelijk Anna TEUGHELS (*) met Jan LAUWENS. Als getuigen bij het huwelijk treden op Christophorus TEUGHELS en Louis DE CEUSTER. Een huwelijk had plaats in de parochie van de bruid. Dit wijst er op dat Maria TEUGHELS in 1672 te Hombeek gewoond heeft. Dat Christophorus als getuige optrad duidt op een nauwe verwantschap, vermoedelijk haar broer. Uit het huwelijk Jan LAUWENS met Maria TEUGHELS zijn 2 kinderen geboren;

- (1) Joanna LAUWENS (* 30.8.1673) en
- (2) Catherina LAUWENS (* 7.4.1672)

Christophorus TEUGHELS en Joanna LUYPAERTS hadden volgende kinderen;

- (1) Guillelmus (* ?), gehuwd met Elisabeth DE WIT (zie verder 2/1)
- (2) Joanna TEUGHELS (* 5.4.1671)
- (3) Elisabeth TEUGHELS (* 1.8.1678)
- (4) Jacobus TEUGHELS (* 12.9.1679), gehuwd met El. VAN DE VEN (zie verder 2/2)
- (5) Margaretha TEUGHELS (* 12.1.1674)
- (6) Maria TEUGHELS (* 11.5.1682) x (1706) Rumoldus VERLINDEN (zie verder 2/3)

DE TWEEDE GENERATIE

- 2/1 Guillelmus TEUGHELS (* ?) gehuwd te Hombeek op 27 juni 1696 met Elisabeth DE WIT (* 18.4.1681 + 1745)

Zij is de dochter van Theodoor DE WIT x Joanna MUYLDERMANS.

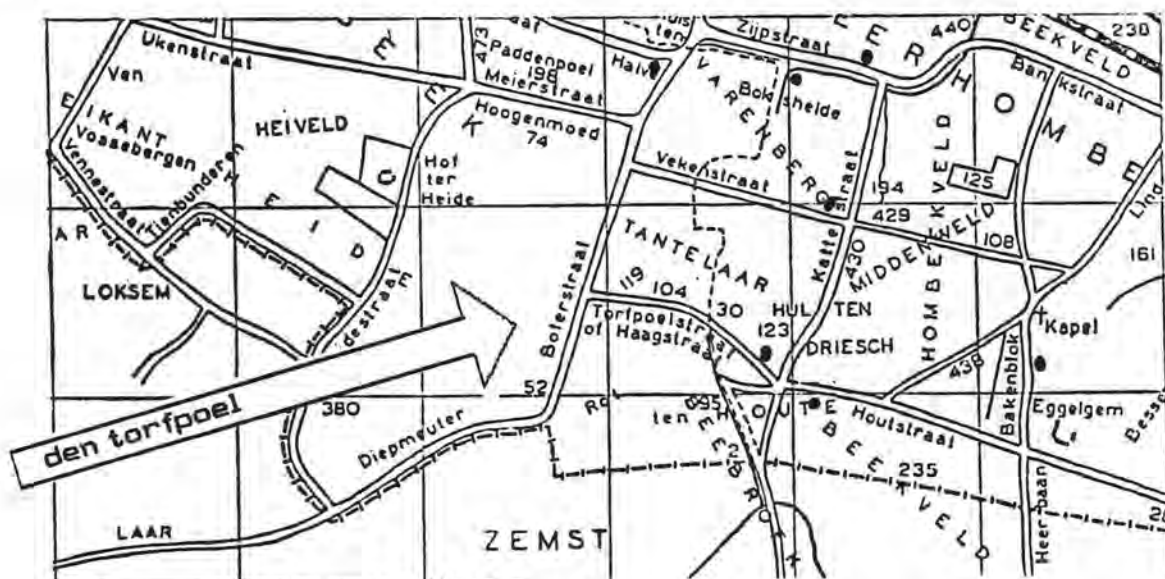
Ze woonden "OP DEN TORFFPOEL". Naar hem hebben we ook deze tak genoemd. Op 30 augustus 1709 verkoopt Jacob TEUGHELS-VAN DE VEN dit huis aan Paul STOCKX, koopman te Brussel; "seckere behuysde hofstede, 70 roeden groot, genoempt den torfpoel, oock metten gronde ende toebehoorten, gelegen in Hombeek Brabant." Het huis paalde met twee zijden aan de straat, aan "het Pijpersblok" en aan het goed van de H.Geest. Het was ciynsplichtig aan de graaf van Hombeek. Guilliam huurde het voor 37 gulden per jaar.

(Schepensbank bundel 81, A.R.A.Antw.)

Het is mogelijk maar niet zeker dat hij is blijven wonen in de torfpoelstraat. Dit was de verbindingsweg tussen den Dries en de Boterstraat. Zijn kinderen woonden later in de onmiddellijke omgeving; Boomkesstraat, Boskant, Dukestraat, maar ook Moststraat.

Het echtpaar Guillelmus TEUGHELS-Elisabeth DE WIT hadden volgende kinderen;

- (1) Petronella TEUGHELS (* 30.3.1697)
- (2) Joanna TEUGHELS (* 9.9.1698)
- (3) Maria TEUGHELS (* 31.8.1700) x (29.10.1732) Jan LAUWERS
(getuigen bij het huwelijk; Judocus LAUWENS en Guillelmus TEUGHELS)
- (4) Theodorus TEUGHELS (* 21.11.1701) x Catha. VAN DEN HEUVEL (zie 3/1)
- (5) Guillelmus TEUGHELS (* 29.5.1703)
- (6) Jan TEUGHELS (* 10.9.1704) x Elisabeth GOOVAERTS (zie verder 3/2)
- (7) Elisabeth TEUGHELS (* 5.5.1709)
- (8) Angel TEUGHELS (* 15.2.1712)
- (9) Barbara TEUGHELS (* 7.5.1714)
- (10) Gommarus TEUGHELS (* 3.8.1716) x Anna NAGELS (zie verder 3/3)

2/2 Jacob TEUGHELS (* 1679) gehuwd op 31 januari 1702 met Elisabeth VAN DE VEN (?)

Woont in de Torfpoelstraat evenals Guiliam. In september 1706 koopt hij van de graaf Jan Michiel DE LOQUET nog een stuk grond dat aan zijn eigendom paalde. In augustus 1709 verkoopt hij zijn huis en het huis waar Guiliam in woont en de helft van een stuk land. De andere helft blijft hij behouden. (Schepenbank bundel 81, A.R.A.Antw.)

Ze hadden volgende kinderen;
 Joanna TEUGHELS (* 26.11.1702)
 Jacob TEUGHELS (* 15.8.1704)
 Maria TEUGHELS (* 6.12.1706)
 Catharina TEUGHELS (* 3.11.1708)

DE DERDE GENERATIE

3/1 Theodorus TEUGHELS (* 21.11.1701) gehuwd met Catharina VAN DEN HEUVEL

Ze woonden op den Boskant achter het kasteel Moretus.

Ze hadden volgende kinderen (tussen haakjes de jong gestorven kinderen;

- (1) Elisabeth TEUGHELS (* 3.9.1743)
- (2) Jan Bt. TEUGHELS (* 17.3.1745) x Anna Ma DE BOELPAEP (zie 4/1)
 (Gommaar TEUGHELS (* 24.10.1746))
- (3) Anna Maria TEUGHELS (* 14.10.1747)
 (Petronelle TEUGHELS (* 27.1.1750))
 (Joanna TEUGHELS (* 29.11.1751))
 (Joanna TEUGHELS (* 7.9.1752))
 (Jan Frans TEUGHELS (* 4.1.1753))
- (4) Maria Theresia TEUGHELS (* 18.3.1754)
- (5) Guillelmus TEUGHELS (* 19.12.1755) x LEYERS xx VAN ERP (zie 4/2)
- (6) Petronella TEUGHELS (* 16.1.1758) x CAMPION (zie 4/3)
- (7) Gommarus TEUGHELS (* 17.9.1760) x Anna Catharina VAN WINGHE (zie 4/4)
 (Joanna TEUGHELS (* 7.9.1762))
- (8) Jan Frans TEUGHELS (* 4.2.1764)
- (9) Joanna TEUGHELS (* 24.4.1766)

3/2 Jan TEUGHELS (* 10.9.1704) gehuwd te hombeek op 28.6.1735 met Elisabeth GOOVAERTS (* 15.3.1699)

(DG 5) ; was kerkmeester in 1755

- (1) Gommarus TEUGHELS (* 11.4.1736)
- (2) Jan Bt. TEUGHELS (* 20.1.1738) x Anna Ma LAUWERS (zie 4/5)
- (3) Jan TEUGHELS (* 12.1.1740)

3/3 Gommarus TEUGHELS (* 3.8.1716) gehuwd op 19 december 1737 met
Anna NAGELS (* 3.11.1717 of 25.6.1715)

Hij was in 1755 H.Geestmeester

Ze hadden volgende kinderen:

- (Gulielmus TEUGHELS (* 11.4.1738))
- (Elisabeth TEUGHELS (* 2.4.1740))
- (Barbara TEUGHELS (* 29.4.1742))
- (1) Maria TEUGHELS (* 9.3.1743)
- (2) Jan Bt. TEUGHELS (* 9.3.1746)
 (Petrus TEUGHELS (* 25.4.1748))
- (3) Anna Maria TEUGHELS (* 11.1.1750)
- (4) Jan Frans TEUGHELS (* 4.11.1753) x VAN BEVEREN (zie 4/6)
- (5) Guillelmus TEUGHELS (* 22.3.1755) x Elisabeth VERBRUGGEN (zie 4/7)
- (6) Elisabeth TEUGHELS (* 28.9.1757)
- (7) Joanna TEUGHELS (* 28.2.1760)

Bij het overlijden van de ouders worden de mobiliën verkocht; "publieckelycke vercoop der naergenoemde meubelen, bestialen, huysraedt en granen te velde". In de akt van maart 1772 worden 7 kinderen vermeld. Jan TEUGHELS (oom) en Peeter NAGELS van Leest zijn voogd (momber) over de minderjarige kinderen. (schepenbank Hombeek Ebt., bundel 91, A.R.A.Antwerpen)

Enkele voorwaarden zijn toch merkwaardig. De kopers moeten elke koop beneden 1 gulden kontant betalen. Een koop van meer dan 1 gulden kan op termijn betaald worden, doch de kopers moeten een persoon aanduiden die zich borg stelt. Bovendien moet voor elke koop boven 1 gulden een recht van 1 stuiver per gulden (gelijk aan 5 % van de koopsom) betaald worden zonder dat hierdoor op de koopsom afgekort wordt. De uiterste termijn voor betaling in handen van schepen Jacob HORCKMANS, is 1 oktober 1772 (bijna 8 maand later).

Aan huisraad:

Jan TEUGHELS koopt: aerde teylen schotels (0:5:2), pender en corf (0:8:2), een spinnewiel (1:2), een stoel en mande (0:7), 2 stoelen (0:17),

Jaspar VAN WINGHE;	teylen schotels (0:3), een spinnewiel (0:6:2),
de wwe. Jacob DE WIT;	een spinnewiel (0:6), potten en lepels (1:4),
Louis LUYPAERS;	2 tenne schotels (2:7)
Peeter VERBIST;	2 andere tenne schotels (2:1)
Frans VAN DEN HEUVEL;	2 andere tenne schotels (1:17)
Peeter NAGELS;	4 stoelen (0: 11)
Louis LUYPAERS;	pluymen hooftpoulen (3:7)
Peeter GOOSSENS;	caffebedde (bed van kaf) (1:7)

Aan werktuigen en alaam:

Jan TEUGHELS koopt; 2 eysere ketels (2:00), 2 watereemers (0:15), 1 melcke-eemer en stoop (0:14), 3 melcksteylen en flessen (0:2), een botervat (1:15), vat en lanterne (0:12), een vat (0:5), schip en rieck en gaffelen (1:15), tretinge brandeyser (0:6), 7 saebren (5:00), strooback en seysen (1:1), het zeyl (2:00), wanblock en tafel (0:11), de mouille met enig meel (6:00), houtwerk en tafeltien (0:5), 3 cuypen (0:5), de winne met vlegels (3:00)

de wwe. Jacob DE WIT;	een swingelbert (0:2), schip en rieck (0:12),
Frans VAN DEN HEUVEL;	een copere ketel (5:00), meshaek en rijven (0:9)
Guilliam VAN BEMDT;	een moken maet (1:17), twee leederen (2:10)
Jaspar VAN WINGHE;	latten en stocken (0:15),
	17 busselen boonhout (1:10),

Frans OP DE HEYDE;	17 andere busselen	(1:9)
Philip DE KEMPENEER;	eenig eyserwerck	(0:7)
Guilliam GOOVAERTS;	eenig eyserwerck	(1:3)
Louis LUYPAERS;	een cuype	(0:8)
Jaspar VAN WINGHE;	een half tonne	(2:3)
Jacob VERLINDEN;	haecx en capmes	(1:8)
Laureys VAN DEN BROECK;	2 picken en seysen	(0:5)
Peeter DE NIJS;	3 ander saebren	(1:17)
Jan JACOBS (Zempsche);	craeywaghen	(1:14)
Jan VAN DEN BOSCH;	fusicq (geweer)	(0:17:2)
niet genoemd:	ander fusicq	

Aan gewassen te velde;

Jan TEUGHELs koopt;	een gewente wortelen (3:5),	4 gewente cruydt (10:00)
Hendrick JACOBS;	3 gewente wortelen	(4:00)
Anthoon BRUYNLANTS;	4 gewente wortelen	(5:12)

Aan eetwaar en voeder:

Jan TEUGHELs koopt; een sack boeckweyde (5:00), eenig claeversaet (1:00), haever (1:00), 6 veertelen haever (11:), 1 veertel patatters (1:13), een partij hooy en schelfthouten (8:), 15 mandelen coren (20:5), 15 mandelen stroy (19:10), 2 mandelen terwe (2:4), den messinck (31:00)

Jan VERLINDEN;	een sack met peerdsboonen (3:9),	parij in den hoff (0:14)
Adriaen KEULERS;	een sack met krinsen	(1:18)
de wwe. Dirick TEUGHELs;	2 veertelen coren	(7:18)
Livinus MEYSMANS;	1 veertel en 3 mokens coren	(6:18)
Peeter HUYSMANS;	2 veertel aerdeappels of patatters	(1:11:0)
Philip DE KEMPENEER;	5 mandelen stroy	(6:10)
Geerard SLEEBUS (Leest);	7 mandelen coren	(5:12)

Aan dieren en voertuigen;

Jan TEUGHELs koopt; een peerdt (51:00), een ander peerdt (46:00), een veulen (25:00), een koijs (28:00), een ander koijs (28:00) een ander koijs (27:00), een kalf (13:5)
Gijsbrechts GOOSSENS; een ander koijs (41:00)

Jan TEUGHELs koopt; een karre (6:15), sledde ploegh ende heige (6:10) en den waghen (23:00),

Aldus wettelyck en publicq opgeroepen en vercocht coram Joannes SPRUYT, Mathijs VAN BEVEREN, Peeter VERBIST, Jacob HORCKMANS, schepenen van Hombeek, Brabant desen 13 meert 1772.

Hiermee is de verkoop niet afgesloten. Eerstens blijkt men dezelfde dag nog een kalf vergeten te zijn. Dit wordt verkocht aan de weduwe DE ROECK voor 40 gulden. Verder wordt in de zomer, op 20 juli de verkoop verder afgewerkt met de gewassen op het veld. Jan TEUGHELs, de oudste zoon, koopt al de klaverge-
wassen op voor 28:10 gulden en 11 gewente tarwe voor 25 gulden. Verder nog wordt verkocht;

7 gewente coren	16:10	Jan RENS, Brabant, borge Guillioam VAN WINGHE
12 gewente tarwe	30:00	Peeter VERBIST, schepen van Hombeek
7 gewente coren	14:00	Guilliam VAN WINGHE, Brabant, borge Gillis POPLEU
12 gewente coren	38:00	Hendrik JACOBS, borge Laureys VAN DEN BROECK

7 gewente coren 27:00 Gillis POPLEU, officier, borge Rombaut DE WIN
 12 gewente tarwe 35:05 Hendrik MOORTGAT, borge Rombaut DE WIN
 Na de oogst laat men nog de stoppelen op het veld aan Jan TEUGHELS voor 15 gulden.

Uiteindelijk tekent dan Peeter NAGELS op 12 november 1772 voor de ontvangst van de opbrengst van deze openbare verkoop, zijnde 761 gulden en 9 stuivers. En op 10 maart 1773 wordt een laatste restant van 14 gulden, 2 stuivers en 1 oord aan hem betaald.

Deze verkoop bewijst dat dit gezin er zeer behoorlijk voor zat. Het kon gerust bij de rijken van die tijd gerekend worden.

17. Oorlogsherinneringen 40-45 Richard LAUWERS (deel 2)

In het vorig deel van de oorlogsherinneringen verhaalde Richard LAUWERS hoe de familie de eerste oorlogsdagen beleefde, tot de Duitsers hen op hun vluchtweg achterhaalden. In dit deel wordt de terugreis en de thuiskomst beschreven. (de redactie)

Het had toch nog langer geduurd dan verwacht eer de Duitsers zich aanmelden, waarschijnlijk omdat we ons hier op een zijstraatje bevonden. Rond 2 uur was het zo ver. Een drietal soldaten reden per fiets het erf op. We stonden angstig bij mekaar getroeft. Met veel gebaren en weinig woorden trachtten ze ons duidelijk te maken dat ze drinkbaar water nodig hadden. Alvorens hun veldflessen te vullen, moesten we er eerst zelf van drinken. Schijnbaar tevreden riep een Feldwebel geruststellend:

- "Der Krieg ist vorüber, zurück nach Hause !"

Daarop vertrokken ze. We waren toch opgelucht. De ouderen onder ons hadden met veel angst dit eerste contact gevreesd, die schrikwekkende Ulanen van '14-'18 hadden ze nog niet vergeten. Misschien waren de Duitsers inschikkelijker dan toen omdat ze zo weinig weerstand van de Belgische soldaten hadden moeten verwerken. Jawel, die waren al lang op weg naar de Leie, de derde frontlinie.

Het had geen zin meer de tijd nog langer te verbeuzelen. Elkeen keerde op zijn stappen terug. Onderweg kruisten we een nooit gezien modern leger. Een vergelijking met ons Belgisch legerje ging niet op. Zware motoren, fietsen, zeer licht veldgeschut, kavallerie met zware veldartillerie, vele moderne vrachtwagens met infanteriesoldaten, en maar zingen:

- "Und wir fahren, und wir fahren, gegen Engeland, Engeland !"

De eindeloos lange kolonne werd afgesloten met zeer lichte, beweeglijke tanks, zelfs infanterietanks. De weerkerende vluchtelingen moesten goed rechts houden om hun opmarche niet te hinderen. Die 19e Mei was er zoveel voorgevallen, zoveel gebeurd dat hij ons eindeloos scheen.

In de vroege morgen hadden we opnieuw Ramsdonk bereikt. Vanaf nu ging de

terugtocht met horten en stoten. We voelden maar al te best dat het kanaal hiervan de oorzaak was. Teneinde de nacht niet te moeten doorbrengen langs de baan op kar of wagen, reden we naar Ramsdonk dorp. Hier waren we getuigen van de sporen van gevecht. Vijf gesneuvelde Belgische soldaten lagen nog op de rand van de weg. Onwillekeurig gingen onze gedachten naar onze jongens, Joris, Jef en Louis, waar ook aan het front. Even buiten het dorp vonden we een overnachtingsplaats, op een kleine hoeve, waarvan de bewoners thuis gebleven waren. De boer met wat grimmig voorkomen stond ons overnachting toe op voorwaarde dat er niet gerookt zou worden op de hooischelf, anders zou hij ons onmiddellijk doorsturen. We vroegen hem of we de paarden mochten op de weide zetten, ze waren immers onze eigen weide gewoon. De boer bezat twee weiden, gescheiden door een omheining. Zijn koeien stonden op de grootste en een paar dikke vaarzen op de kleinste. De paarden werden uitgespannen, afgetuigd behalve te toom. Max, de vosse poney en onze koe mochten zijn koeien vergezellen, onze Leon moest bij de vaarzen. Leon was een beetje onberekenbaar, vooral als hij lange tijd geen zwaar labuur moest doen, was hij wel meer hengst dan ruïn. Als hij in het gespan de oren van achter naar voren draaide, zoals een echte volbloed, dan wist de voerman van wanten. Dan was het oppassen geblazen. Maar ja, de dieren konden 's nachts toch niet in het gespan blijven staan. Ze moesten zich toch ook eens kunnen neerleggen. Onder het waakzaam oog van de boer gingen ze de weide op. Nauwelijks losgelaten braken bij Leon alle duivels los. Een koning te rijk, zette hij het op een gallop, met de achterpoten in de lucht slaande, dreigde hij de over de omheining te springen. De jonge vaarzen speelden zijn spel mee. Ze riskeerde bij dat gestoei een flinke trap van zijn achterpoten te krijgen. Aan Leons' feest kwam maar geen einde.

De boer begon het op de heupen te krijgen. Hij dreigde met de mestvork en begon te tieren;

- "Weg met dat wild beest of ik steek het met de vork, haal hem er

af, ge kunt met uw ganse boel opkramen!"

Eerlijk gezegd, ik was er ook niet gerust in. Om de boer te kalmeren, gingen vader, nonkel en ik, de weide op. We probeerden onze schelm in de hoek te drijven. Op mijn geroep "oh, oh, Leon!", kwam hij, na een paar pogingen toch tot bedaren. Ik haalde hem er af en bond hem buiten de omheining aan een weidepaal vast. Hij kreeg er wat haver en kon dan verder tot de volgende dag. De furie van de boer bekoelde. We bereidden ons voor om de nacht door te brengen in de schuur. Vader en Eugene verzekerden beurtelings de wacht op de wagen. Er werd nog wat gebabbeld. Met een boterham in de vuist, legden we ons te rusten. Van rusten was weinig spraak na zulke opwindende gebeurtenissen.

Die morgen van 20 mei brachten we, zeer vroeg reeds, alles in gereedheid voor de vermoedelijke laatste dag van de tocht. Van Ramsdonk over Kapellen naar Hombeek, was niet zo ver meer. Er was niet te veel beweging op de baan. Onze nieuwsgierigheid was toch groot hoe we het kanaal zouden over komen. Als het de Duitsers gelukt was, dan zou het ons ook wel lukken.

Dicht bij de opgeblazen brug, kregen we oponthoud. Een lange sliert vluchtelingen wachtte er hun beurt af om over te steken. Een paar honderd meter voorbij de oude brug, dicht bij de sluisdeuren, was een noodbrug, door de Duitsers gelegd: zware houten balken, op vlotten aan mekaar geklonken. Het brugdek was amper zes meter breed, zonder leuning. Bij de overtocht van zware lasten golfde het dek in rupsbeweging. De toegangen tot de noodbrug waren uitgeschuind. Het kapotgereden zand was met balken bedekt om niet vast te rijden. Voor goed geoefende soldaten betekende zo'n noodbrug geen probleem. Lichte eenheden, zoals kavallerie met veldgeschut, lichte rupstanks, motoren en voertuigen zagen we er zo over heen gaan. De zeer zware tanks zullen wel andere wegen genomen hebben, misschien de spoorwegbrug, die niet opgeblazen was? De vluchtelingen moesten wachten tot

de noodbrug vrij was, maar dan ging het toch vlot. We konden zien dat soldaten zo nodig een handje toestaken. Rond de middag was het onze beurt. Eerst vader met de grijze Max in de kar. Enkel de voerman bleef op het gespan, de medepassagiers moesten te voet volgen. De operatie werd met een bang hart gadegeslagen. Alles verliep gelukkig goed. Max was ook een kalm dier en weinig bevreesd.

Zodra vader de overkant bereikt had was moeder niet meer te houden. Over de sluisdeuren, die langs weerszijden van een leuning voorzien waren, stak ze over. De hond, Tony, volgde trouw zijn bazin. Ze wenste vader een goede thuisrit en trok te voet, langs de kortste weg huiswaarts. Ze was er stellig gerust in dat wij ook zonder problemen de overkant zouden halen. Nu was het mijn beurt. Hoe zou dat aflopen? Ik was werkelijk bang. Ik kon niet zwemmen. Bovendien kende ik onze Leon maar al te goed. Er mocht niet veel bewegen voor of onder zijn poten, of hij was bekwaam een sprong zijwaarts te doen. De soldaten hadden het ook in de gaten dat het paard niet de eerste de beste was. Met veel gestes en even veel voor mij onbegrijpelijk duits, gebaarden ze mij te helpen. En ja, Leon, daar gingen we! Nog gauw een gebedje voor een goede afloop en we zakten de dijk af. Vijf à zes soldaten grepen de treem langs weerskanten vast. Bij de eerste stappen op het bewegend vlot begonnen zijn oren van voor naar achter te draaien. Wat een onheilspellend teken. Nu ging het gebeuren. Ik hield hem strak in toom, spreidde mijn benen, zoals een echte jockey, steun zoekend tegen de voersponde. Het zweet parelde op mijn voorhoofd. Plots hief hij de voorpoten in de lucht. De soldaten sprongen opzij. Hij stopte, trappelde ter plaatse, alsof het te heet werd onder zijn poten. Het werd mij duidelijk dat hij eigenlijk ook bang was van het water links en rechts van hem. Die seconden van onzekerheid leken wel uren. Ik porde hem zachtjes aan. Hij gehoorzaamde, stapte voort, wat onzeker, begon te briesen, trachtte te lopen. Ik belette hem dat. Hij schreed enkele passen voort alsof hij op een

koord liep en stormde dan uiteindelijk met de ganse vracht de andere dijk op. Ik had hem in die laatste ogenblikken vrije teugel gelaten. Daar stond ik dan naast vader, opgelucht. Wat een avontuur! Het was voor mij nu duidelijker dan ooit, dat paarden, hoe geweldig ook, het gevaar instinctmatig aanvoelen en toch hun voerman gehoorzamen.

Langs de overkant zat Pelle in de problemen. Het paard had zich vastgereden in het mullige dijkzand. De Duitsers deden teken dat wij maar de klus moesten klaren. Vader spande de grijze Max uit, trok terug naar de overzijde om hulp te bieden. Gelukkig was de treem breed genoeg voor Max. De paarden werden gewisseld. Zonder enige moeite trok Max zijn last los en de rest van de karavaan kon volgen. Spijtig dat hier geen foto kon genomen worden; Vader met Max, Pelle met haar uitgespannen poney, nonkel Jef met onze koe en de rest te voet. De paarden werden terug gewisseld en nu zo vlug het maar kon naar huis.

Over Oxdonk, de Boskant, de Kappelse baan, bereikten we na drie avontuurlijke vluchtdagen onze thuis. Zalig weerzien! En weet ge wie er reeds op post zat in de poort? Tony! Hij kwispelde zijn kort staartje, blafte alsof hij moeder wilde verwittigen, holde het erf op en neer, sprong van kontement naar de kop van Leon toen hij het erf opreed. Onvergetelijke momenten. Wij waren ook blij onze boerderij gaaf te mogen terugzien. De paarden werden zo vlug mogelijk uitgespannen en afgetuigd, dan gestald en gevoerd. De koe werd gemolken. Moeder had de thuiskomst al voorbereid. Ze had het ganse huis nagekeken, het verstopte varkensvlees voor de dag gehaald, de kippen nesten geledigd, het oud fornuis in het was-hok aangestoken om iets warmes klaar te maken. Op de melk moest ze wachten op het weinige dat onze koe nog gaf. Maar er werd een mauw aangepast. De warme maaltijd met roereieren en een stevige portie spek, aangevuld met zoete boerenpap smaakte feestelijk. Heerlijk weer allen samen aan de grote boerentafel.

Eugeen NUYTIENS en zijn gezin hadden zich met nieuwsgierige spoed ook al huiswaarts begeven. Pelle bleef met haar gezin bij ons nog overnachten. Moeder wilde weten hoe het met ons in Kapellen verder verlopen was. In geur en kleur werd het ganse relaas overgedaan. Daarna wist zij te vertellen;

- " Ik ging, of beter liep naar huis. Tony streelde gedurig mijn benen, zo dicht liep hij tegen mij aan. Een beschermend gevoel ! Alleen op de boerderij van Jef ONGENA was er wat beweging. Met Tony bij mij was ik niet bang, en op die kleine wegeltjes zou ik geen Duitser tegenkomen. Gedurig moest ik aan 14-18 denken. Ik vroeg me af hoe ons huis er zou uitzien, of er gevochten zou zijn of niet. Ik babbelde erover met Tony en streelde hem af en toe. Alles liep ongestoord tot ik de weg van boerkenshoef opliep een driehonderd meter van huis, dan stormde Tony als een hazewind naar huis. Toen ik een paar minuten later thuis aankwam, zat hij op mij in de poort te wachten. Het leek of hij zeggen wilde dat alles in orde was." Een geluk dat er niemand was want onze bouwvier kon razend te keer gaan op vreemden die het erf betraden. De bier- en wijnkelder werd aangesproken. Alles lag er nog onaangeroerd. Zo was het ongeveer 7 uur 's avonds van die memorabele 20 e Mei; een dag om nooit te vergeten.

's Anderendaags gingen nonkel Jef en ik naar onze wei op de Mechelse steenweg om de koeien daar te verzorgen. Er was nogal wat troepenbeweging, vooral kavallerie en veldgeschut. De officier in bevel, een echte Montagne Russe, verbood ons de toegang tot de noodbrug, zolang er troepen over moesten. De noodbrug over de Zenne was anders gebouwd als deze van Kapellen. Hier moest met de getijden rekening gehouden worden en met de hogere dijken. Vooral de schuine toegangen werkten meer als scharnier voor de op- en afgaande tij. Als de kolonne over de noodbrug was, kregen wij de toelating om over te gaan. De oude arduinen brug moest wel met een geweldige explosie de lucht ingegaan zijn. Zeer zware

brokstukken ervan waren tot in onze weide geslingerd, toch een driehonderdtal meter ervan vandaan. Eén van de koeien was verdwenen; gestolen, of door de Duitsers meegenomen. De bonte koe van Pelle stond er nog. De grijze vaars was door een brokstuk van de brug gekwetst. We putten wat water, vulden de drankbak en keerden op onze stappen terug. Toen Pelle vernam hoe het gestaan en gelegen was, maakte ze zich klaar om te vertrekken. Nonkel Jef vergezelde haar tot in de weide. Ze konden vrij door over de Zennebrug. De bonte koe werd van de weide gehaald en ging, vastgebonden achter de wagen, mee naar St.Kathelijne-Waver. Zodra ze thuis waren telefoneerden ze ons. Ze waren gelukkig en dankbaar, maar hadden ook nog geen nieuws van de opgeroepen mannen.

Onze Joris had de slag van de Leie meegemaakt. Samen met Frans Mahieu en andere krijgsgevangenen werden ze na hun gevangenschap op een weide in Sleidinge bij Gent verzameld. Leineke, zijn jonge vrouw had vernomen waar Joris juis zat, en dat er kans was om te ontsnappen, gezien de geringe bewaking door de Duitsers. Er was geen houden meer aan. Ze waren pas sinds 10 april getrouwd. Ze wilde kost wat kost haar man zien of meebrengen naar huis. Samen met Nieke MAHIEU reden ze per fiets naar Sleidinge, geen sinecure, zo ver van huis. Het lukte hen ook met hun mannen te vluchten. Met de fiets reden ze naar Hombeek terug, de vrouwen op de achterzit van de fiets. Een strafte toer, maar in zulke benarde omstandigheden is men tot meer in staat. Voor onze Joris ware het drie memorabele data's van 1940; 10 April: getrouwd, 10 Mei: oorlog, 10 Juni: terug thuis. Ook mijn broer Jef had de slag aan de Leie meegemaakt. Hij was op eigen houtje teruggekeerd. Onze Louis werd bij de slag van Abbeville in Frankrijk, als krijgsgevangene naar Duitsland gevoerd.

Nu begon voor ons, maar ook voor iedereen, de verschrikkelijke vier jaar durende bezetting.

(vervolgt in volgend Ridderke)

18. Een Zondag in 1918

Louis BEULENS

Hoewel ik nog piepjong was toch is hij bijgebleven: die mooie zondagmorgen eind November 1918 !

De wapenstilstand van 11 november was getekend. De frontsoldaten waren reeds teruggekeerd. Met spanning verwachtte men nog de krijgsgevangenen soldaten en de geïnterneerden die in Holland zaten. In verschillende gezinnen echter was er een domper gezet op de feestroes van de overwinning. Hun zoon, echtgenoot of broer zou nooit meer terugkomen. Daar heerste nu des te schrijnender droefheid.

Bij ons leefde reeds enkele dagen een zenuwachtige spanning. Wanneer ? Meer dan vier lange jaren had de onzekerheid gedrukt: hoe worden ze ginder behandeld, zijn ze nog gezond, hebben ze eten genoeg ? Allemaal vragen die dagelijks werden opgehaald. Het antwoord bleef men schuldig. Maar nu zou vader thuis komen. Alle kwaliteiten van deze man, die voor mij ten slotte toch een vreemde man was, werden nog meer dan ooit opgehemeld en wellicht overdreven. Als vader eens thuis was, dan leek het of de hemel zou opengaan. Ik had nu ook niet te klagen. Ik werd met bijna overdreven zorg omringd door een moeder, een peit, een peit, drie nonkels en vier tantes, allen vlak bij huis. Bovendien was ik enig zoontje of neefje. Wat kon de hemel mij nog meer bieden ? Of toch misschien ? Herhaaldelijk vroeg ik moeder:

- " Zeg moe, brengt ons va voor mij dan ook een paard mee ? ".

Moeder kon het niet over haar hart krijgen de kinderdroom stuk te slaan:

- "Ja jong, dat zal wel zeker !" Daarbij dacht ze als het zover komt dan passen we daar wel een mouw aan.

Die bewuste zondagmorgen was het dan zover.

- "Ik ben Zjang va Meekes voorbijgereden, binnen een kwartier moet hij hier zijn !".

was het grote nieuws dat ons een

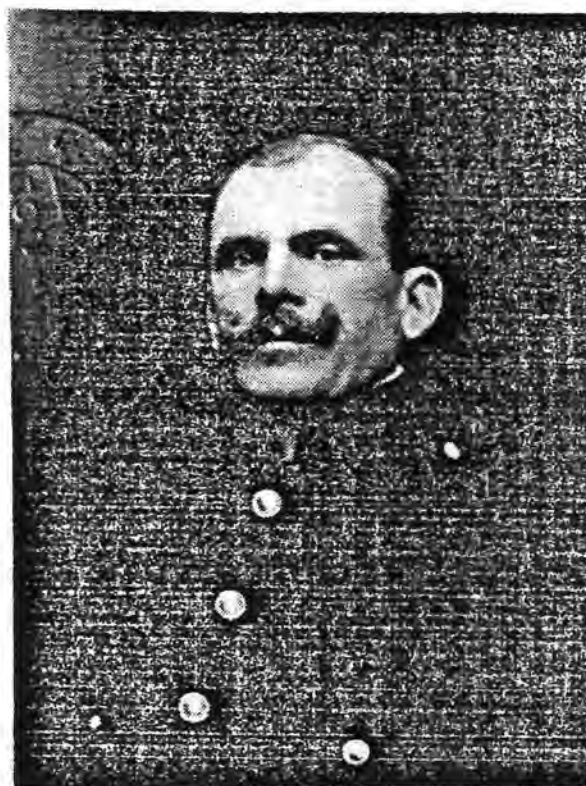
buurman uitbazuinde. Heel de familie schoot in actie.

- " Kom gauw, jongske ! ".

Een tweede, wat nerveuze maar toch grondige wasbeurt van gezicht en handen, een schonere broek aan en dat nieuw pulloverke, en;

- " Braaf zijn, en schoon 'dag vader' zeggen, en een handje geven en..., en..."

veel raadgevingen waren niet genoeg. En nu naar buiten, op de uitkijk !

Peit dekte intussen de tafel, veegde met de borstel nog eens door het huis en trachte de zankrullen rond de stoof nog in mooier plooiën te versieren.

Aan 'dikke Wis' zagen we een grote donkere man aankomen. Peit kwam met borstel en al naar buiten gesjaffeld. Ze wilde toch ook haar mening inbrengen bij het eerste zicht;

- " Hij ziet er toch niet ziek uit aan zijn houding te zien !"
Intussen draaide vader van het wegske van 'de vette' de steenweg op en, nog over het veld van nonkel Rik, zagen we hem de hand hoog in de lucht steken. Dan merkte ik pas dat hij geen paard bij had. Dat is de eerste zware ontgoocheling in mijn leven geweest. Heel mijn kinderwereld dreigde in te storten. Dat paard, dat was voor mij een heilige droom, die nieuwe vader nam ik er tenslotte ook wel bij. De tranen zochten hun weg. Bij het "blijde" weezien werd het verdriet bekroond met een stevige huilbui !

- " Dat is van Blijdschap !",
verzoende ons peit, maar ze wist niet beter. Vier jaar van huis weg blijven en dan met ledige handen terugkomen, daarenboven zo uitbundig ontvangen en toegejuicht worden, dat kon er bij mij moeilijk in.

Samen aan tafel vertelde vader over het verblijf in de Hollandse kampen. Dan kwam het uit; mijn teleurstelling over dat beloofde paard. Het kon niet verdoken blijven. Alle verdriet werd onderdrukt door de belofte van een echt paard. Belofte die ook later werd ingelost. Kinderleed ligt aan de oppervlakte. Grote mensen hebben er een handje van weg om met weinig die plooiën glad te strijken. De volgende dagen voelde ik mij in mijn nopjes. Ik had belangstelling met mijn splinternieuwe vader, die de Duitsers verjaagd had en bij ons mocht inwonen.

Na de roes kwam er toch ook nog teleurstelling. De teruggekeerden werden door sommigen onderscheiden; enerzijds de frontsoldaten, die vier jaar in voortdurend levensgevaar in slijk en modder hadden geleefd, de oorlogshelden, anderzijds de krijgsgevangenen die gehaat en bespot door hun omgeving verplicht hadden moeten werken in een vijandig land. Sommigen van hen hadden veel honger geleden. De vaderlandsliefde werd duur betaald. En tenslotte de "mannen uit Holland". Zij hadden in een neutraal land, rustig het einde van de oorlog zitten afwachten. Zij hadden amper

enige maanden aan de strijd deelgenomen en waren allen gezond en wel thuisgekomen. Zo oordeelden sommigen en zelfs een gedeelte van de 'vaderlandslievende' verenigingen. "Naar Holland gevlucht" was een onrechtvaardige zienswijze, die de betrokkenen te kort deed en bij hen bitter aankwam.

Wat was er gebeurd ?

Bij de slag om Antwerpen, werden meerdere legereenheden van het gros afgesneden en gedeeltelijk omsingeld. Voor hen bleef ~~de~~ het dilemma: ~~de~~ gevangenschap bij de Duitsers of de Nederlandse grens oversteken en zich laten interneren. De officieren kozen het laatste. In blok trokken ze aan het hoofd van hun eenheden de grens over. De mening van de gewone soldaat deed niets terzake. Hij diende het bevel op te volgen. De genomen beslissing was voor de legerleiding de meeste verantwoordelijke. Wat een leger in aftocht betekende is niet moeilijk te begrijpen; een echte chaos. Antwerpen was in handen van de Duitsers. Een deel gevangen genomen belgische soldaten werden naar Duitsland gestuurd. Een deel ontkwam met moeite over de Schelde. Zij trokken terug richting "den IJzer". Een kleinere groep belandde in Hollandse kampen.

Na de oorlog werden de officieren geloofd en gedecoreerd om hun manschappen uit de handen van de Duitsers te hebben gehouden. Alleen de simpele soldaat liet men in de kou staan en moest de blaam van de openbare opinie verwerken. Ook nog jaren nadien heeft het de "mannen van Holland" rauw op de maag gelegen. Een strategisch toeval had hun in de internering gebracht, maar te gemakkelijk vielen de woorden "vluchten" en "gaan lopen" als mokerslagen op hun gekwetst gemoed.

Die mooie November-zondag toen vader weer thuis kwam, is voor mij als een merkwaardige feestdag voor immer bijgebleven.

AGENDA 1990

Vrijdag 7 September

Stefan BINST spreekt over
MONUMENTENZORG VANDAAG

20 uur, Bovenzaal van het gemeentehuis
Inkom kosteloos

Na deze lezing wordt voor de belangstellende leden nog de toestand belicht in verband met het vierde boek, de tentoonstelling en het feest Sinte Mette 1990. We rekenen op U!

Vrijdag 5 October

Algemene vergadering, voorbereidend op de eindejaars activiteiten

1 tot 4 November

EEN DORP AAN DE ZENNE

De Hoembeka-tentoonstelling
Een evocatie door beeld en voordracht van de thema's van het vierde boek

11 November

Sinte Mette happening

Vrijdag 3 DECEMBER

Lezing door **Marcel Kocken**

BESTUURSVERGADERINGEN

op de Vrijdagen 31 Augustus
21 September
19 October
23 November

BESTUUR VAN HOEMBEKA 1990

baron Bernard de MEESTER : erevoorzitter
Fl. Louis LAUWERS : voorzitter
Fimain VERLINDEN : vice-voorzitter & organisaties
Jan MISSINNE : secretaris
Libert LOOSEN : archiefbeheerder
Jaak DE MAEYER : externe relaties en onderzoek
Marie-Louise LAMMAR-MIES : natuur en uitstappen
Raymond LAUWERS : kasboek en organisaties
Francinne LEEN : administratie en organisaties
Ward DE KEMPENEER : redactie van 't Ridderke

Redactie **'t Ridderke**

Ward DE KEMPENEER
Stan BEHETS
Patricia BOON
Louis BUELENS
Lisette FIERENS
Fl. Louis LAUWERS
Raymond LAUWERS
Gerarda MARIEN
Marie-Louise MIES
Angele SELLESLAGH
Ward VERBERGT(foto's)

ERELEDEN VAN DE HEEMKUNDEKRING

apotheker ASSELMAN
baron Kris de MEESTER de Ravestein
Rene DE MAEYER, ereconservator muziekmuzeum
advokaten Dirk LAUWERS en Yolanda SABLON\$
Fl. Louis LAUWERS, ex-schoolhoofd
Familie MARIEN
dokter Werner MARINUS
dokter Walter JASPERS
Kinesist Kris SPITAEI
Kinesiste Rita SPRUYT
dokter Paul TASSENOY
Architect Eddy VAN DE VENNE
Alfons VAN STAPPEN, schepen Mechelen

't Ridderke

TWEEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN HOEMBEKA
5e Jaargang 1990 * Nr. 5 * SEPTEMBER OCTOBER

De stam **TEUGHEL**s vertakte zich in Hombeek in
5 belangrijke familie's. In dit nummer meer over de
oudste tak van

Ariannes

Ze vestigden zich op den Boskant, waar het voorouderlijk huis van
Adriaan heeft gestaan.

Verkleinde fotokopie van een pentekening door Bob BROERS, die aan de hand van
enkele losse documenten een gereconstrueerd beeld geeft van de oude hoeve.

Verantwoordelijk uitgever: Ward DE KEMPENEER, Hombekerouter 3, Hombeek

Hoembekania deel 4

Hombeek kan (of kon) bij de kleinere gemeentes gerekend worden. Een beperkt heemkundig gebied dus, zowel in oppervlakte als in ophefmakende gebeurtenissen. Toch blijft de heemkundekring met veel energie de kleine geschiedenissen schrijven van dit dorp en zijn bewoners.

EEN DORP AAN DE ZENNE

Deze aflevering bevat volgende bijdragen:

1. DE ZENNEWERKEN	Jan MISSINNE
2. VOETBALLEN IN HOMBEK	Gilbert SAERENS
3. OORLOGSSLACHTOFFERS	Stan BEHETS
4. DE STAM LEEN	Frans en Francionne LEEN

Uitnodiging AAN ALLE LEDEN

Het boek wordt aan de leden en genodigden voorgesteld op de receptie de vooravond van de tentoonstelling op

WOENSDAG 31 OCTOBER 20 UUR

Voorintekenprijs
540 Fr

Na de Tentoonstelling
600 Fr

WE REKENEN OP UW AANWEZIGHEID

TENTOONSTELLING

Tijdens de Allerheiligendagen zal promotie gevoerd worden voor het nieuwe boek. Ook onze 80 jarigen werden dit maal niet vergeten. In een amusante sfeer zullen de thema's van het boek geïllustreerd en ook nader toegelicht worden. Ook het thema van "Huizen en Mensen nabij de rivier" wordt in beeld gebracht. Een speciale stand over de werking van de kring en over "Het Ridderke" zal ook de volledige stam van de Familie TEUGHELS nu reeds illustreren.

Donderdag 1 November
van 10 u. tot 20 u.

Vrijdag 2 November
van 13 u. tot 18 u.

Zaterdag 3 November
van 13 u. tot 18 u.

Zondag 4 November
van 10 u. tot 20 u.

Leden van de kring die hun medewerking verlenen bij de organisatie en bij de realisatie worden die dagen en ook bij de opbouw en afbraak verwacht. We rekenen op U!

11 November
SINTE METTE - VIERING
10.30 Mis, daarna
dierenzegening en paardenommegang

Op 10 November vergast HOEMBEKA de St. Mette-zangertjes op het voormalig gemeentehuis!
Een volkstraditie die niet mag verloren gaan!

19. Hombeekse Stammen

Ward DE KEMPENEER
Angele SELLESLAGH

De Stam

TEUGHEL

deel 2

— de tak van ARIANNES —

Zoals in vorig nummer gezegd woonde er in 1669 voor het eerst een gezin TEUGHEL in Hombeek. Het waren welstellende boeren, die bemiddeld genoeg waren om zich onmiddellijk een hoeve en gronden aan te schaffen.

Ze vestigden zich in het vroegere Op-Hombeek, op de grens Dries en Plein. Hun kinderen bleven in de omgeving wonen en ook op den Boskant en op het Heike. Wie een zekere welstand genoot kon gemakkelijker meer welstand creëren. Dat lukte ook vrij goed bij de meeste gezinnen uit deze stam. Enkele gezinnen echter hebben het moeilijk gehad. Sommigen zelfs leden armoede. Ze kenden veel miserie, tot de bedelstand toe. Het is moeilijk te achterhalen waarom voorspoed soms erg snel in ellende kon keren. Kinderrijkdom betekende niet altijd financiële rijkdom. Het familiepatrimonium, de gronden vooral, werden bij grotere gezinnen zeer versplinterd tussen de vele erfgenamen. Anderzijds blijkt dat boerengezinnen met meerdere thuiswerkende zonen het gemakkelijker hadden om het bedrijf bloeiend te houden.

Guilliam TEUGHEL,
zoon van Christophorus,
had drie zonen;

Theodoor	(°1701)
Jan	(°1704)
Gommaar	(°1716)

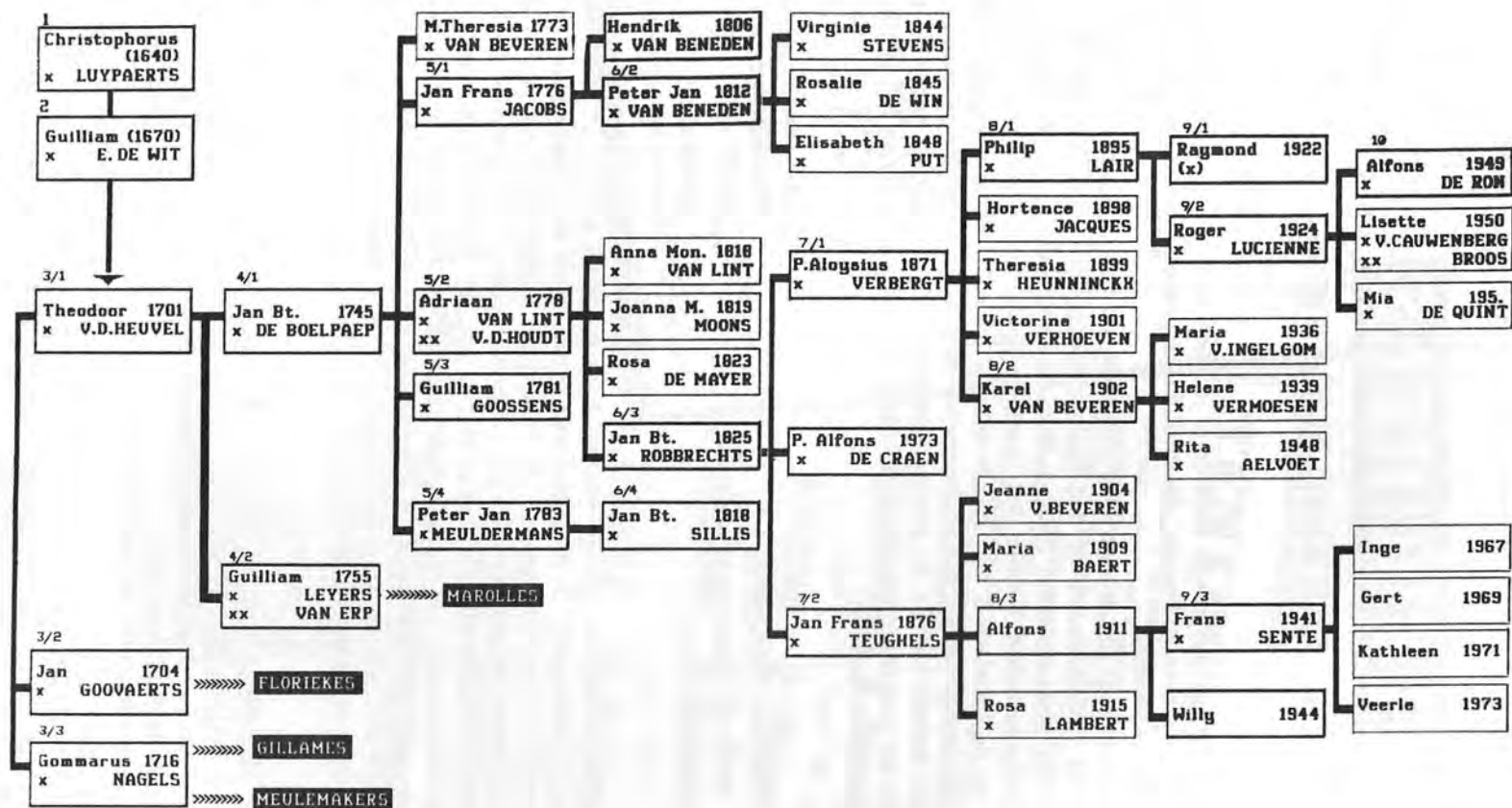
Alle drie waren het ook rijkere boeren. Hun kinderen kenden de moeilijke tijden van de Franse bezetting en boerenkrijg. In de telling van personen en bezittingen van 1794 (zie 't Ridderke 1989, blz.42) werden 5 van hen vermeld. Ze bebouwden buiten de huurgronden, grote oppervlaktes eigen grond. Ze bezaten gezamenlijk zelfs meer dan 15 hectaren in Hombeek. De grootgrondbezitters CEULEMANS en HORCKMANS niet meegerekend, was het destijds de belangrijkste familie in de gemeente, qua grondeigendom. De families VAN BEVEREN hadden ongeveer evenveel eigen gronden. Eerlijkheidshalve moet worden bijgezegd dat enkelen als Jan Bt. TEUGHEL, zoon van Jan (tak Floriekes), en Jan Frans TEUGHEL, zoon van Gommaar, (tak Gillames), hun bezittingen waarschijnlijk hadden aangedikt door hun huwelijk met dochters van rijke boeren als LAUWERS en VAN BEVEREN.

Theodoor TEUGHEL (°1701), gehuwd met Catharina VAN DEN HEUVEL, is de stamvader van de takken van ARIANNES, MAROLLES, en van de twijg LEEN van de Plein. Het gezin woonde op de Boskant, achter het kasteel Moretus (Expoel). Het telde niet minder dan 15 kinderen, van wie er 9 tot volwassen leeftijd opgroeiden.
(zie vorig Ridderke 1990, blz.70)

Buiten de oudste zoon, Jan Bt. TEUGHEL (°1745), gehuwd met Anna Maria DE BOELPAEP, die zich behoorlijk wist uit de slag te trekken, was het voor de meeste andere kinderen een moeilijke tijd gaan worden bij de revolutionaire overgang van Ancien Régime naar moderne tijden. Ontredde door inkwartieringen van vreemde soldaten, opeisingen, plunderingen en morele instabiliteit lieten hun sporen na.

Deze oudste zoon, Jan Baptist TEUGHEL is de stamvader geworden van de tak van ARIANNES. Over zijn nakomelingen willen we het hebben in dit nummer.

De tak van ARIANNES

De Vierde Generatie

4/1 Jan Bt. TEUGHELs (1745) x Anna Ma. DE BOELPAEP (° 1741)

Dit gezin woonde in de moststraat. (in 1820 n° 8). Ze bezaten een kleinere boerderij met een paar koeien en een vaars en bebouwden nog wat eigen grond, ongeveer 1/2 ha. groot.

Ze hadden 6 kinderen;

(1) Maria Theresia TEUGHELs (°5.3.1773) x Peter Jan VAN BEVEREN (°27.6.1766)

Peter Jan was de zoon van Livinus VAN BEVEREN (°1729) en van Josina DE BOELPAEP (°1728).

Dit gezin is ook in de Moststraat blijven wonen. Ze hadden een zoon Jan Bt. VAN BEVEREN (°1798) die huwde met Maria JACOBS (°1793), van Schonenberg, Mechelen, afkomstig. Ze bleven eveneens in de Moststraat wonen.

Ze hadden 7 kinderen:

Isabella (°1824), Hendrik (°1822), Josepha (°1824), Peter Jan (°1827) Joanna Catherina (°1829), Frederik (°1832), Maria Theresia (°1837).

(2) Anna Catherina TEUGHELs (°14.9.1774)

(3) Jan Frans TEUGHELs (° 2.8.1776)

(4) Adrianus TEUGHELs (°17.11.1778)

x Barbara Clara JACOBS (zie 5/1)

x Joanna Catharina VAN LINT,

xx Anna Ma VAN DEN HOUDT (zie 5/2)

(5) Guilliam TEUGHELs (°22.4.1781)

(6) Peter Jan TEUGHELs (°26.2.1783)

x Ma. Anna GOOSENS (?) (zie 5/3)

x Anna Monica MUYLDERMANS (zie 5/4)

De Vijfde Generatie

5/1 Jan Frans TEUGHELs (° 1776) x Ba.Clara JACOBS (° 1771)

De oudste zoon huwde in 1805 met een meisje uit het dorp met name Clara JACOBS. Haar ouders waren Hendrik JACOBS, gehuwd met Anna DE CROES. De beide families waren geen onbekenden in Hombeek dorp. "Het Croesershof" was een vroegere naam voor Wolputte die uit hun familienaam ontstaan was. De nakomelingen DE CROES bezaten zekere tijd de huizen van "Den Reus" (nu tussen Den Haas en De Post) tot Peter DE CROES-DE BACKER zich gaat vestigen op zijn grond op de hoek Fr. Reyniersstraat (nu wwe. Virginie NUYTIENS-TEUGHELs). Het was een behoorlijk groot grondstuk dat zich uitstrekte tussen de Fr.Reyniersstraat en de vroegere Kerweg (nu Gemeentestraat).

Jacob DE CROES-AERTS, zoon van Peter, schonk de helft van de grond aan ieder van zijn twee dochters, Anna en Clara. Ze bouwden er twee identieke woningen op. Eén werd bewoond door Anna, gehuwd met Hubert JACOBS, het ander door Clara, gehuwd met Jan Bt. VAN DER MEEREN. Het eerste huis is afgebroken in de zestiger jaren, het tweede was reeds eerder afgebroken door Jef MATHIJS die er een nieuwe woning opzette. (nu hoekhuis van Virg. NUYTIENS-TEUGHELs)

Ze hadden 4 kinderen.

(1) Hendrik (°26.1.1806) x Ma Fra. VAN BENEDEN (2e huwelijk)

(2) Theresia (°9.3.1807)

(3) Jan Bt. (°1.6.1809)

(4) Peter Jan (° 27.8.1812, + 1.6.1849).

Hij huwde in 1843 met Ma Fra VAN BENEDEN (°1.2.1814, + 10.4.1885)
(1e huwelijk).

(zie 6/2)

6/2 Peter Jan TEUGHELIS (° 27.8.1812, + 1.6.1849) x M.Francisca VAN BENEDEN

Hij huwde op 18.5.1843 met M. Fra. VAN BENEDEN (°1.2.1814, + 10.4.1885) (1e huwelijk).
De weduwe hertrouwde in 1850 met de broer Hendrik TEUGHELIS.

Peter Jan zette de kleine boerderij in het dorp verder, hem nagelaten door zijn schoonouders Hubert JACOBS - Anna DE CROES. Het was de lage witte woning die in 1960 door de gemeente tot krotwoning werd verklaard, en ook werd afgebroken voor de nieuwe gemeentestraat. Het huis lag met de blinde puntgevel aan de toenmalige statiestraat, naast café "De Kroon. Het was bekend als het huis van "Lieza van den brouwer", of ook nog "van den brouwer van potters".

De weduwe hertrouwde in 1850 met Hendrik TEUGHELIS (°27.1.1806, +29.6.1864), handwerker, broer van haar eerste man.

Er waren 3 kinderen, allen voortgesproten uit het eerste huwelijk;

(1) Maria Virginie (° 10.5.1844) die huwde met Jan Frans STEVENS

(2) Rosalie (° 10.11.1845) gehuwd (7.4.1875) met J.Bt DE WIN (°1843-1891)

Hij was landbouwer en de zoon van Frans en van Catharina GOOSSENS.

In het gezin DE WIN-TEUGHELIS werden 7 kinderen geboren:

(1) Frans (°1876), gehuwd met Elisa VAN DEN BRANDEN.

(2) Juliaan (°1877),

(3) Hendrik Philip (°1879),

(4) Jan Bt. (°1881), schrijnwerker,

(5) Maria Rosalie (°1884), gehuwd met D'HERTEFELT,

(6) Louis (°1886), gehuwd met Regina ROSSIERS,

(7) Alfons (°1888).

(3) Maria Elisabeth (° 1.2.1848) x (27.3.1875) J.Frans PUT, (°Berlaar 1839).

Hij was smid en weduwnaar van Clara VERHELPEN (°1837-1874). Buiten de hoefsmederij hielden ze ook nog de bekende herberg "In den engel".

In dit gezin groeiden de kinderen op uit drie huwelijken;

(1) Antonia MEULEMANS (°1868), stiefdochter uit het eerste huwelijk van Clara, zijn eerste vrouw. Antonia huwde in 1890 met Edmond DE KEMPENEER,

(2) Denis PUT (°1871),

(3) Leopold PUT (°1873) x DE MESMAECKER,

(4) August Louis PUT (°1876) x Josphina VAN ASBROECK,

(5) Marie Virginie PUT (°1878) x Lode SLACHMUYLDERS,

(6) Hortance PUT (°1881) x Karel SLACHMUYLDERS,

(7) Rosalie PUT (°1883),

(8) Jan Dionysius PUT (°1887) x Hortance BEHETS

Stans PUT (6), beter bekend als "Stans Van de Kees", zette de herberg verder, thans uitgebaat door hun zoon Albert SLACHMUYLDERS, bekend als "Beire van de Kees".

5/2 Adriaan TEUGHELIS (° 1778)

x Ja Catharina VAN LINT (° Humbeek 1789)

xx Maria VANDENHOUT (° Zemst ca.1788)

Zij woonden in 1820 op den Boskant (wijk C 68), aan het einde van de Eikendreef (kruising Expoelstraat en Kleine straat). Zeer waarschijnlijk bouwde hij deze boerderij. Hij was een tijd raadslid onder burgemeester HORCKMANS, van 1827 tot 1830. Zijn eerste vrouw stierf op 26 jarige leeftijd. Hij hertrouwde kort erop met Maria VANDENHOUT van Zemst.

Adriaan had 11 kinderen, twee uit het eerste bed en 9 uit het tweede. Van hem komt de toenaam "Van Adrianes" later ook "Van Ariannes". Deze toenaam ging over op zijn kinderen en hun op hun nakomelingen tot op heden.

- (1) Jan Baptist (°3.1.1814)
 (2) Isabella (°25.3.1816), huwde Albert WAUTERS van Leest (zoon van Jozef)

ex 2:

- (3) Anna Monica (°10.4.1818), huwde met Adriaen VAN LINT
 (4) Ja. Maria (°9.4.1819), huwde met Jan Jozef MOONS (°Leest 21.10.1820, + 24.1.1889)
 zoon van Peter Jan (+ Leest 27.7.1843) en Elisabeth BUELENS.
 (5) Peter Jan (°6.10.1820)
 (6) Clara (°3.2.1822), huwde met Antoon MESKENS (°Londerzeel 15.5.1820)
 zoon van Jan Judocus en Theresia JANSSENS, Londerzeel.
 (7) Rosa (°30.8.1823, + 4.9.1902), huwde met Guiliam DE MAYER.
 (8) Jan Baptist (°5.8.1825), huwde met Joanna Catherina ROBBRECHTS. (zie 6/3)
 (9) Peter Jan (°7.10.1827)
 (10) Dorothea (°21.11.1829)
 (11) Jan Frans (°30.5.1832). Deze is niet te Hombeek gehuwd, waarschijnlijk te Mechelen
 (?). Uit het huwelijk waren zeker 3 kinderen geboren; Aline, Marta
 en Louis, die einde vorige eeuw zijn heil ging zoeken in
 Argentinië, Buenos Ayres. Hij had zeker een zoon. Het is dus
 niet onmogelijk dat de stam TEUGHELs ook in bloei staat in
 het verre Argentinië.

5/3 Guillelmus TEUGHELs (° 1781)

huwde in 1806 met
M. Anna GOOSSENS (°14.3.1785).

Ze was de dochter van Rumoldus en van Maria Theresia BAETENS van Zemst. Uit het huwelijk sproten 4 kinderen van wie geen erfopvolgers gekend zijn;

- (1) Peter Jozef (°29.12.1806)
 (2) Anna M. Theresia (° 1. 1.1811)
 (3) Peter Jan (° 8.12.1812)
 (4) Jan Frans (°22.11.1814)

5/4 Peter Jan TEUGHELs (° 1783)

huwde Anna Monica MEULDERMANS
(° Leest ca.1782, + 7.1.1844)

Ze woonden in 1820 "aan Moretus" (wijk C, nr.75)

Het echtpaar had 4 kinderen;

- (1) Adriaan (° 14.3.1816, + 1898), ongehuwd.
 (2) Jan Bt. (° 10.11.1818, + 17.2.1900)
 huwde Cornelia SILLIS (zie 6/4)
 (3) Judocus (° 23.11.1821)
 (4) Rosa (° 25.11.1822), gehuwd met Paulus BOORESAS (°K.Bos 1818)
 zoon van Frederik en Anna Catharina DE SCHOUWER, Kapellen.

6/3 Jan Bt. TEUGHELs (° 25.8.1825, + 26.8.1887)

huwde met Joanna Catherina ROBBRECHTS (°Humbeek 28.9.1839, + 25.11.1900).

Joanna Catharina ROBBRECHTS (1825-1887)

Zij was de dochter van Petrus en Maria Theresia WILLEMS (3e vrouw). Jan Baptist had een boerderij in de Dukestraat n°27 (BV 1881) waar ook personeel was ingeschakel. Er werkte er ook een meid en één of meerdere knechten.

Uit dit huwelijk werden drie zonen geboren;

(1) Peter Aloysius (° 13.10.1871, + 20.2.1938),
bijgenaamd "De lodde".

gehuwd met Maria Josefina VERBERGT.

(zie 7/1)

(2) Peter Alfons (° 28.12.1873, + 26.5.1948),
bijgenaamd "De fijne".

gehuwd met Ma. Celina DE CRAEN. Het echtpaar had slechts één dochtertje dat kort na de geboorte stierf. Ze bouwden in de Bosstraat een nieuwe boerderij. Deze woning ging over op hun neef Roger TEUGHELs, zoon van Philip, in Frankrijk geboren.

(3) Jan Frans (° 23.8.1876),
bijgenaamd "Petit"

gehuwd met Philomeen TEUGHELs (° 18.7.1880)

(zie 7/2)

Zijn vrouw was van de tak "van Marolles" (8/3)

6/4 Jan Bt. TEUGHELs (° 10.11.1818) gehuwd met Cornelia SILLIS (°24.5.1821)

Ze was de dochter van Jozef SILLIS (+ 15.10.1827) en van Anna M.Francisca VAN BEVEREN.

Ze woonden ook op den Boskant. Uit dit huwelijk zijn 6 kinderen voortgekomen,

4 meisjes en 2 zonen. Adriaan TEUGHELs, (°1816) jongere broer van de man bleef ongehuwd en woonde in bij dit gezin.

Kinderen;

- (1) Dominicus (° 19.4.1856)
- (2) Rosalie (° 27.10.1857, + 4.3.1869)
- (3) Monica (° 25.7.1859)
- (4) Anna Maria (° 6.12.1866)

Zij huwde met

Jan Frans COOLS

(°K.Bos 22.2.1865, + 22.3.1943),

Hij was van 1908 schepen van de gemeente. Bij het overlijden van burgemeester PEETERS in 1915, werd Theodoor KEULEERS waarnemend burgemeester. Wegens ziekte van KEULEERS werd Frans COOLS dan in 1917 dienstdoend burgemeester. Hij bleef in deze functie tot de verkiezingen van 1921.

(5) Anna Francisca (° 16.4.1862)

(6) Paul Louis (° 22.7.1864)

Anna Maria TEUGHELs en echtgenoot,
oud-burgemeester Jan Frans COOLS.

7/1 Peter Aloysius TEUGHELs (°13.10.1871, + 20.2.1938)
gehuwd op 9.11.1897 met
Maria Josefa VERBERGT (° 19.12.1868, + 11.6.1925)

Ze was de dochter van Jan Frans en van Francisca DE MAYER.

Hij was bekend onder de toenaam "De Lodde". De Lodde was een actief man. Hij was werkzaam op de boerderij van zijn ouders, die hij verder zette, maar ook lid van meerdere verenigingen en medestichter van de plaatselijke boerengilde. Het echtpaar had 5 kinderen ;

(1) Philip (° 8.4.1895), huwde in Parijs (1922) met Louisa Leonie LAIR.

Hij ging in Parijs wonen.

(zie 8/1)

(2) Francisca Hortensia (°27.8.1898) gehuwd met Corneel Gyriel JACQUES.

Ze woonden in Bissegem.

(3) Maria Theresia (° 7.9.1899, + 22.4.1969) gehuwd met Clement HEUNNINCKX.

Ze woonden te Brussel en hadden geen kinderen.

(4) Victorine (° 11.4.1901, + Mech. 27.4.1974) gehuwd met Egied VERHOEVEN,

(1901-1976) ouders van

Maria VERHOEVEN, gehuwd met Freddy VAN DEN EEDE.

Ze bouwden in 1927 een hoeve in den Boskant op een grondstuk van haar ouders. Ze was bestuurster van de boerinnegilde van Hombeek. Na hun dood werd hert huis verkocht.

(5) Karel (° 21.7.1902, + 10.7.1959) gehuwd met Melanie VAN BEVEREN.

(zie 8/2)

Het echtpaar Alois TEUGHELs en Maria Josefa VERBERGT (zittend) en de kinderen (van links naar rechts); Karel, Marie, Victorine, Hortence en Filip.

7/2 Jan Frans TEUGHELs (° 23.8.1876, + Mech.1.1.1951)
gehuwd met Cath.Philomeen TEUGHELs (° 18.7.1880, + Mech.20.9.1964)

Zijn vrouw was van de twijg "van Marolles", dochter van Jan Ludovicus en Antonia VAN STEEN-WINCKEL (7/3).

Hij was bekend onder de bijnaam "Petit", en had te Mechelen een winkel van voeder voor vee, duiven en allerhande neerhofdieren. In deze bekende winkel in de Hoogstraat, die nog bestaat, kon men zelfs stro kopen. Naast de winkel was er een grote inrijpoort. Eens deze poort doorgereden kwam men van het volle stadscentrum op een waarachtig boerenerf terecht, waar de kippen kakelend rondscharrelden.

Uit dit huwelijk werden 5 kinderen geboren ;

- (1) Jeanne (°Mech. 13.12.1904, + Mech.),
gehuwd met Isidoor VAN BEVEREN.
Kinderen; (1) Jan (°), (2) Lea (°), x Frans HUYS.
- (2) Louisa (°Mech. 1906) jong gestorven.
- (3) Maria (°Mech 11.4.1909),
gehuwd met Juilien BAERT. Kinderen;
(1) Herman, (2) Rita x VAN REET, (3) Monique x Fouat ARAKE, (°Libanon)
- (4) Alfons (°Mech.14.6.1911), gehuwd met Louisa MOMMENS (zie 8/3)
- (5) Rosa (°Mech. 19.10.1915), gehuwd met Lambert. Kinderen;
(1) Greta x Emiel DE GANG, (2) Luc x Rita VAN DEN ENDE,
(3) Nicolle x Flor HARNOUTS, (4) Edith x Luc COECK, (5) Anny x Jan HERIS.

Het echtpaar Jan Frans TEUGHEL en Filomeen TEUGHEL (zittend) en de kinderen (van links naar rechts); Alfons, Maria, Jeanne en Rosa.

8/1 Philip TEUGHEL (° 8.4.1895)
gehuwd te Parijs op 7.1.1922 met Louisa Leonie LAIR.

Ze bleven in Frankrijk wonen en hadden 2 kinderen:

- (1) Raymond (°Vaugirand,Fr. 26.12.1922) (x) (zie 9/1)
zoon: Thierry (°1947)
- (2) Roger (°Vaugirand, Fr. 18.4.1924), gehuwd met Marie LUCIENNE (zie 9/2)

**8/2 Karel TEUGHEL (° 21.7.1902, + 10.7.1959)
gehuwd met Melanie VAN BEVEREN (°1.8.1906).**

Ze is de dochter van Jan Bt. en Amelia SPELLEMAN.
Uit dit huwelijk werden vier dochters geboren;

- (1) Louisa (°20.2.1933, + 21.12.1945)
- (2) Maria (°31.1.1936)
x Edmond VAN INGELGOM, melkboer.
ouders van Luc, Marc en Chris
- (3) Helene (°6.2.1939)
x Edmond VERMOESEN
ouders van Guy, Sonja en Christel
- (4) Rita (°20.3.1948)
x André AELVOET
ouders van Wim

**8/3 Alfons TEUGHEL (°Mech.14.6.1911)
gehuwd met, Louisa MOMMENS**

Kinderen;

- (1) Frans (°Mech.3.7.1941)
x Adelaide SENTE,

(zie 9/3)

- (2) Willy (°Mech. 5.3.1944)

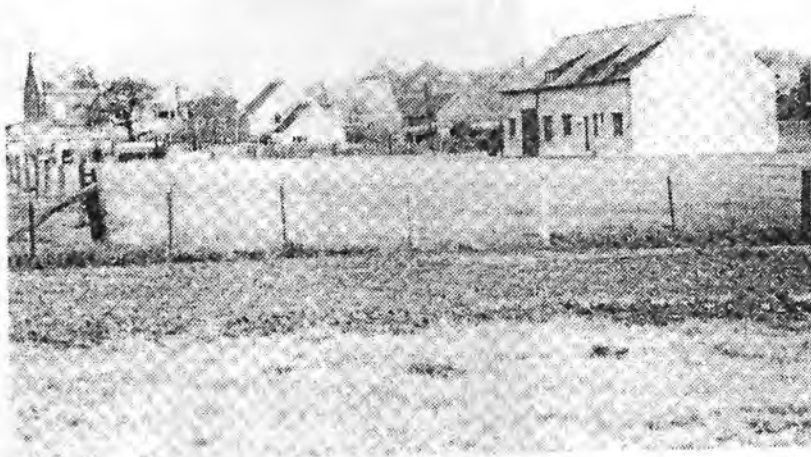
Alfons TEUGHEL in zijn winkel.

**9/2 Roger TEUGHEL
(°Vaugirand, Fr. 18.4.1924)
gehuwd met Marie LUCIENNE
(°St.Servan, 18.1.1922)**

Ze erfden de boerderij van de grootoom, Pieter Alfons TEUGHEL, alias " de fijne " wiens huwelijk kinderloos bleef.

Hun kinderen;

- (1) Alfons (°4.3.1949)
x Linda DE RON
- (2) Lisette (°24.5.1950)
x VAN CAUWENBERGHE,
xx BROOS
ouders van Alain en Jonathan
- (3) Mia x Jozef DE QUINT
ouders van Wendy en Jill

Een zicht op de hoeve van "de fijne",
bewoond door Roger TEUGHEL (uiterst links,
en vooraan het huis Egied VERHOEVEN-TEUGHEL

9/3 Frans TEUGHELSEN (°Mech.3.7.1941) gehuwd met Adelaide SENTE,

Het echtpaar woont te Mechelen. Frans is diensthoofd bij Gazet Van Mechelen.

Hun vier kinderen, allen te Mechelen geboren zijn;

(1) Inge (°Mech.1967)

(3) Kathleen (°1971)

(2) Geert (°Mech.1969)

(4) Veerle (°1973)

Deze eerste tak van de TEUGHELSEN is de tak van de oudste naamdrager. Het ziet er naar uit dat de hoogbloei bij de tak van ARIANNES voorbij is. Veel mannelijke opvolgers die de naam TEUGHELSEN zullen verder zetten blijven er niet over.

Indien, het algemeen gebruikelijk mannelijk eerstegeboorterecht gehuldigd wordt, om de dauphin of erfopvolger van de TEUGHELSEN aan te duiden dan ziet het er naar uit dat op deze eretitel

Geert TEUGHELSEN,

de hoogste aanspraak maakt.

Als flinke muzikant bij Sint Martinus, Hombeeks' oudste fanfare, lijkt het toch iemand van wie met een ondubbelzinnige geruststelling gezegd kan worden;

**" een erfopvolger
van de stam
waar muziek in zit ! "**

(in volgend nummer : de tak van MAROLLES)

20. Oorlogsherinneringen 40-45 deel 3 Richard LAUWERS

DE SPOORWEGENWACHT

Omstreeks midden November '40 kwamen de Vlaamse krijgsgevangenen langzaam vrij. De één al vroeger dan de andere kon huiswaarts toe. Tot grote vreugde keerde op 11 januari 1941 ook broer Louis uit krijgsgevangenschap terug

Ondanks veel miserie en ontberingen in het kamp van Alten-grabo (Oost Duitsland) had zijn gezondheid er schijnbaar niet onder geleden. Louis had buitengewoon geluk gehad. Een oude boer uit Hanum ontfermde zich over hem. Zijn oudere zoon was naar het front vertrokken. Hij hielp onze Louis er terug bovenop. Jawel, het waren allemaal geen nazis.

Kort daarop vond hij een job als boekhouder bij Vermeulen te Mechelen. In het onderwijs was geen betrekking meer vacant. Nu waren we allen terug tezamen. Het leven kon voor ons gewoon verder. Gewoon? In deze vreemde oorlogstijd was nog weinig gewoon. In 1941 werd de herberg gesloten. Het bier was echt slecht geworden. Voor die enkele klanten die vooral 's Zondags namiddag een kaartje kwamen leggen, kon men geen vuur en licht verstoken. De rantsoenering was intussen ingevoerd. Het paradijs dat Hitler aan zijn volk beloofde moest van ergens komen.

Het oorlogsgebeuren was een prioriteit van belangstelling geworden. Ook Louis en ik begonnen het een soort sportwedstrijd voor straten te beschouwen. Op onze studeerkamer hadden we een grote landkaart van Europa en van

Noord-Afrika tegen de muur opgehangen. Elke frontverschuiving werd met kopselden nauwkeurig bijgewerkt. We beluisterden de radiobereichten, ook de klandestiene Engelse berichten van de B.B.C. Dat gebeurde meestal bij burens, waar er minder kans was dat Duitsers kort tegen het huis passeerden. Zo brachten we dan twee frontlinies aan op onze kaart; één met zwarte kopselden, de Duitse onstuitbare opmars, volgens hun eigen berichten althans, en één met rode kopselden volgens Jan Moedwil in Londen. Vanaf 1943 keerden de oorlogskansen, vooral in Afrika en in Rusland. Op de Westkust, van Bretagne tot Noorwegen, was de "Organisation Todd" begonnen een oninneembare vesting op te richten. Van Noord-Bretagne tot onze Belgische Westkust, de nauwste afstanden met England, was het één aaneenschakeling van bunkers en ondergrondse opslagplaatsen. Materiaal en vooral munitie werden via het spoorwegnet naar de Westkust gebracht. De lijn Merchelen-Belgische kust was een der belangrijkste. Het nachtvervoer was volledig door het Duitser leger opgeëist. Het binnelands vervoer werd hierdoor aanzienlijk vertraagd. De bestellingen voor gerantsoeneerde steenkool kwamen steeds toe op een Zondagmorgen tegen acht uur. We kregen maar de tijd om de lading te lossen tot drie uur in de namiddag. Ook de geallieerden hadden belangstelling voor wat via het spoor Mechelen-kust passeerde. Ook Hombekenaren spioneerden van uit hun woning. Het was levensgevaarlijk de inlichtingen naar Londen over te seinen, die de basis waren voor het het plegen doelgerichte sabotage door het inmiddels ontstane verzet.

Schonenberg, een stuk niemandsland tussen Mechelen en Hombeek, leek een geschikte plaats voor sabotage. De Duitsers hadden dit ook wel door en hadden de wacht op de spoorwegbrug te Hombeek versterkt. De sabotage lukte niet volledig. De trein ontspoorde niet, maar blokkeerde. Enkel een aanzienlijke vertraging was het resultaat. Het was gebruikelijk dat op dergelijke verzetakties represailles volgden. De Ortzkommandant te Mechelen had aanvankelijk bevolen Hombeekse gijzelaars te nemen. Hij kwam op zijn voornemen terug. In de plaats er van werd een verplichtte burgerwacht op het spoor bevolen op

Mechels- en op Hombeeks grondgebied.

Alle Hombeekse werknemers van bepaalde leeftijd werden op een beurtrol geplaatst. Ze kregen de opdracht langsheen de spoorbaan te wandelen vanaf het grondgebied Mechelen tot het Heike. Deze wacht werd opgetrokken per twee, vanaf de avondschemering tot het ochtendgloren. De burgerwachters waren onbewapend en werden op hun beurt gecontroleerd door bewapende Duitsers. Bij sabotage zouden de bewakende burgers verantwoordelijk gesteld worden met alle nare gevolgen vandien. Als student ontsnapte ik aan deze maatregel. Mijn broer Louis echter kwam als tewerkgestelde wel op de beurtrol. Gelukkig voor onze Hombeekse jongens bleef de sabotage uit.

DE BOERENWACHT

Tengevolge van langdurige en overvloedige regenval midden 1942, stond de oogst van granen en aardappelen te rotten op het veld. Het gerantsoeneerde brood was zo slecht geworden dat het moeilijk was boterhammen te snijden. De rantsoenen werden nog verminderd. De zwarte markt nam toe. Vele stadsmensen kwamen naar de buiten om het schamel rantsoen wat aan te dikken. De nood naar voedsel werd steeds nijpender. Diefstal van veldgewassen werd iets gewoon. Hier en daar werden de halmen van de granen afgesneden of enkele aardappelstruiken gerooid. Het bleef nog kleinschalig, voor aanvulling van huiselijke nood. Bij de eerste groenten- en aardappel oogst van 1943 echter werden de boeren en plaatselijke overheid voor een storend fenomeen geplaatst. Grote plekken groenten en aardappelen werden geplunderd door smokkelaars, die er op de zwarte markt grof geld mee verdienden. Om die monsterrooftochten te vermijden werd overheid en boer verplicht maatregelen uit te denken.

De "boerenwacht" werd opgericht. Alle jonge boeren zouden er in de mate van het mogelijke deel van uitmaken. Er werd een beurtrol opgesteld. Met kleine groepjes van drie, de meesten bewapend met een stevige knuppel, werden de veldwegels bewandeld, in 't bijzonder deze naar afgelegen velden. De velden waren in zone's ingedeeld. De wegen langsheen de spoorweg waren door de Duitsers ontzegd gebied. De wacht werd verzekerd in twee ploegen; van 22 uur tot 2 uur 's nachts, en van 2 tot 6 uur 's morgens. Zo werden wij ook ingeschakeld; onze Joris als boerenzoon, maar ook onze Louis, niettegenstaande zijn spoorwegwacht, en ik trok ook geregeld mee

op wacht vanaf de grote vakantie. Die van onze zone verzamelden in "De Leeuw van Vlaanderen". Van daar vertrokken we en wisselden we de wacht. Onze tocht ging langs de Schrale Hammen tot aan de "Boeren". Het was in feite een lang gerekte zone. We pakte ook nog een paar zijwegeltjes, richting Zenne, en keerden dan terug langs het huidige kerkhof naar de vertrekplaats waar de volgende ploeg ons afloste. Een plezierwandeling was het niet. Als er gesproken werd was het op gedempte toon om ons niet te verraden. Daarbij was het goed opletten in het donker, niet alleen voor mogelijke dieven, maar ook op de hobbelige padjes om niet tegen de grond te gaan. Zo duurden die vier uur tergend lang. We verbeurden er toch ook een verdiende slaap mee. Of uiteindelijk deze speurtochten veel hebben opgeleverd, valt te betwifelen. Er werd nog veel geroofd. De smokkelaars waren ons te slim af. Ze wachtten tot we net voorbij waren. Bovendien bood de Zennedijk hen een uitstekende en veilige vluchtweg. Na de oogsten nam de inzet af en de boerenwacht doofde uit als een smeulend vuur.

ONDERGEDOKEN

1943 is een oorlogsjaar dat in mijn geheugen gegrift zal blijven als het meest passionele. Een jaar van angsten en onzekerheid over mijn verder schoolgaan.

Het begon met de verordening op de massale verplichte tewerkstelling in Duitsland van de in België werkende jonge mannen. Als student ontsnapte ik aan deze oproeping. Broer Louis kreeg zijn opeisingsbrief tegen 28 September.

Het afschuwelijke krijgsgevangenkamp nog goed indachtig, dat aan Louis bijna het leven gekost had, deed hem en onze ouders vlug besluiten er geen gevolg aan te geven. Het enig alternatief was onderduiken. Te Mechelen onderduiken, waar Louis zijn betrekking had was onveilig. Te Overijse misschien? Daar woonde tante Marie. Ze had er belangrijk was druivenserres en kwam nog geregeld bij ons op bezoek. Ze werd van het oproepingsbevel op de hoogte gebracht. Haar schoonzoon die het bedrijf leidde, was onmiddellijk bereid hem onderdak te bezorgen. Een helpende hand in de druiventeelt was nog welgekomen en de serres zelf boden een uitstekend onderduik-schuilplaats. Onder ieder serre bevond zich een hele grote regenwaterreservoir. Die was zo gebouwd dat, door de schuine bodem, het achterste deel kon blijven droog staan, alhoewel in 't mangat steeds water te zien was. Eén der drie reservoirs was zo goed als leeg. De

waterafvoerpijp ernaar werd omgeleid. Het achterste deel bleef dus steeds droog staan. Bij de minste onraad kon Louis met een laddertje afdalen om dan met laddertje en al, door het water badend te gaan schuilen in het droge deel.

Op 27 september moest Louis zich aanmelden. De dag voordien vertrok hij voor de tweede maal van huis. Er werd proviand meegegeven want het kon een lange tijd duren. Vele opgeroepen doken onder. De onzekerheid in het verre Duitsland was afschrikwekkend. Ook hoopte men dat het einde niet ver meer af zou zijn. De berichtgeving van Jan Moedwil uit Londen werd meer en meer gevolgd. Het gaf ons steeds wat meer zelfzekerheid als we hem zijn toespraak hoorden beëindigen: "en zonder erop te boffen, toch krijgen we ze wel, de moffen !"

Het werd algemeen verwacht dat de Duitsers wel vlug op jacht zouden gaan achter de werkweigeraars. De bezetter en ook de mannen van "de Zwarte Brigade" moesten ook wel lucht krijgen van de opeenvolgende Duitse nederlagen. Het heir van het Herrenvolk takelde af. Daarom werd met nog grotere verbetenheid het behoud van het veroverde Westers gebied betracht. Het te kort aan troepenmacht moest aangevuld worden met de oudere reserves, die thuis in de oorlogsindustrie werkten. Deze orlogsmachine moest dan op gang gehouden worden met onze opgeroepen.

Op een Zondagmorgen vielen de Duitsers, vergezeld van Vlaamse SS-ers, de kapperszaak van Franz Mahieu binnen. En 't was raak ! Rikse van de Pees, werkweigeraar, stond op hun lijst. Hij kon niet meer vluchten. Hij werd op een vrachtwagen geduwd. Daarna eenzelfde scenario in de herbergen in het dorp. Onze Joris en onze Jef bevonden zich op dat ogenblik in de herberg van Carlo Philips. Joris stond aan de toog te praten met andere boeren. Jef stond in 't gangetje dat op de smidse uitgaf. Hij had de Duitse inval opgemerkt en muisde er van onder langs de smidse, over de weiden tot bij ons thuis. Met geweer in aanslag stormden ze de herberg binnen. Niemand mocht nog verroeren. De paspoorten werden door de Zwarten nagekeken. Onze Joris was niet kunnen ontsnappen. Ze vergeleken de namen van de paspoorten met deze op hun lijsten van werkweigeraars.

- "Lauwers Jan Joris, volgens uw adres zijt gij de broer van Lauwers Florent Louis ? Waar zit uw broer ?" - "Ja Heren, mijn broer is naar Duitsland vertrokken. Mijn ouders hebben sindsdien van hem niets meer gehoord."

Verder geweeklaag dat hij thuis voor de ouders werkte en voor vrouw en kind moest instaan, dat

hij er toch niets kon aan doen dat zijn broer op die lijst stond, deed niets meer terzake. Joris moest mee naar het Ortzkommandantur te Mechelen. In de vroege namiddag werd hij toch vrijgelaten. Wat een opluchting en vreugde bij ons thuis bij zijn terugkeer.

Dit voorval deed ons duidelijker inzien in wat voor een gevaarlijke situatie we gekomen waren. We konden ons op elk ogenblik aan een razzia thuis verwachten. Elk van ons kon als gijzelaar worden opgepakt. Ik was achttien, voelde me in gevaar en dacht de oplossing gevonden te hebben. Op de bovenverdieping van ons huis was vroeger een danszaal geweest. Van een deel ervan werd een heel grote kamer gemaakt om er de vier broers slaapgelegenheid te geven. Aan de vroegere dansvloer lag een verhoog waarop destijds tafels en stoelen stonden. Op deze scheiding werd de zoldering ondersteund door verschillende ronde houten balken. Eén der balken stond maar een halve meter van de westelijke buitenmuur. Tussen die balken werd een houten muur van rechtopstaande vloerplanken getimmerd. In het laatste stukje werd een deurtje voorzien. De kamer werd zodoende ingekort. Daar waar het deurtje was aangebracht, langs de kant van de oude dansvloer, bewamen we nu een bergplaats. Met akkoord van mijn ouders zou ik daarin gaan overnachten. Een nog beschikbare matras, juis groot genoeg, werd er ingelegd en mijn kazamat was klaar. De volgende nacht, na mijn schooltaken, betrok ik al mijn nieuwe bedstee. De deur liet ik openstaan voor de verluchting en legde me te rusten op mijn schamel matras. De eerstvolgende weken zou er toch niets gebeuren.

Pas één week later, midden in de nacht, werd er geweldig op de voordeur gebonkt. Vader sprong haastig in zijn broek en opende de deur. Twee Duitsers en twee Vlaamse SS-ers drongen brutaal binnen, geweer in aanslag. Met de lijst in de hand vroeg een SS-er of hij de vader was van Florent Louis. Vader beaamde het.

- "Waar is hij ? Hij heeft geen gvolg gegeven aan zijn oproeping. Hij brengt zeker de nacht door op de hoeve, maar vinden doen we hem !"

- "Maar heren, hij is naar Duitsland. We hebben nog geen nieuws gekregen en zijn zelf zo bang dat hem iets is overkomen !"

Vader moest daarbij onwillekeurig aan mij denken in mijn schuilplaats.

- "Mee naar boven. Alle lichten aansteken en alle slaapvertrekken tonen."

Hierbij duwden ze vader al een eind de trap op. Moeder had zich bibberend en biddend diep onder de lakens teruggetrokken. Ik had alles gehoord, sloot zorgvuldig het deurtje en duwde mijn

matras er zo dicht mogelijk tegenaan. Ik hoorde de soldaten met hun zwaar ijzerbeslagen botten met veel omhaal de trap opdonderen. Van schrik kroop ik met lakens en al onder de matras. Ik geloof dat ik niet meer ademde om maar stil te blijven. Ik wachtte af. Vader toonde de grote slaapkamer. De bedden stonden er ongedekt. Dan toonde hij de gewezen danszaal die maar pietluttig verlicht was. Langs weerszijden werd er met de kolf van 't geweerde op de houten muur gebonkt. Ik hoorde het geluid op mij toekomen. Geen pen kan beschrijven hoe ik mij voelde. Ik dacht het te besterven. "Och God, laat die geweldenaars vertrekken. Waarom moet ik zo iets meemaken !" Tussen het vluchtkamertje en de slaapkamer was de scheidingswand ook in hout opgetrokken. Daartegen stond een bed dat de ganse breedte in beslag nam. Waarschijnlijk had men die scheidingswand voor de stenen buitenmuur genomen en testte men niet verder dan het laatste bed. Dat was mijn redding ! Met dreigende toon trokken ze af:

- " *We vinden uw zoon wel. Hij zal het zich nog beklagen. Heil Hitler !*"

Ik hoorde de motor aanslaan. Behoedzaam opende ik het deurtje. Ik was erg voorzichtig en bang dat er geen soldaat zou achtergebleven zijn en ze een schijnvertrek simuleerden. Maar vader kwam me tegemoet. Een hele opluchting. Dat is de grootste nachtmerrie van mijn jong leven geworden. Gans ontdaan kroop ik bij nonkel Jef in 't bed. Wat er verder ook gebeuren mocht, aan de geheime kamer wilde ik niet meer denken en bleef bij hem als slaapgenoot.

Dergelijke ervaringen konden bij mij het afgrijzen tegenover de bezetter en de Zwarten maar vergroten. Die bloedzuigers wenste ik op alle mogelijke manieren naar den duivel. Spijtig genoeg was het einde van de oorlog nog niet voor morgen. In angst en gelatenheid bleven we de verdere toekomst afwachten.

(vervolgt in volgend Ridderke)

21. Perkhinkelen

Angele SELLESLAGH

Voor wie het niet weet, of voor wie het vergeten is, we herhalen het nog maar eens: Hoembeka heeft ook een werkgroep "J E U G D L E V E N".

Misschien is het spetterend jeugdig dynamisme bij de medewerkers van deze groep wat bekoeld. Dat is dan enigszins te verklaren aangezien het gros van deze "jeugdgroep" toch 50-plussers zijn !

En toch ... jeugdig van hart, blijven er steeds met blij gemoed terugdenken aan hun guitige kinderjaren. Ze vertellen er over. Vele pittige jeugdherinneringen werden door sommigen aan de redactie gestuurd. We verzamelden ze en schikken ze naar inhoud en onderwerp. Bij een passende gelegenheid publiceren we de teksten in het kringblad om te getuigen aan de jeugd van nu hoe het er vroeger aan toe ging in Hombeek.

Misschien zal het de jongsten wat lollig voorkomen als ze lezen hoe hun grootmoe touwtje sprong of "perkhinkelde".

Over dit laatste willen we het nu hebben. Misschien bestaat perkhinkelen nu nog in deze tijd van Barbie-poppen, computerspelletjes en Joy-sticks. Het was vroeger een geliefkoosd, zei het seizoensgebonden spel vooral bij de meisjes. Angele SELLESLAGH schreef ons de "PERKHINKEL-SPELLETJES" op die ze vroeger speelde en zich nu nog herinner t. We brengen ze hier. Wie er nog wat kan aan toevoegen of opmerkingen heeft, melden het ons.

(de redactie)

Een perk is een afgebakende plek.

Hinkelen komt van hinken, of op één been springen.

Op één been springt men de marbol of het houten blokje achterna. Men kan het spel met meerdere deelnemers spelen. De eerste speelt tot hij een fout maakt. Dan is het de beurt aan de volgende.

Eigenaardig is, dat al de verschillende perken 'negen bakken' hebben.

De perk werd op de koer getekend met een stuk krijt. Elk meisje had in de zak van haar voorschoot een brokje krijt zitten. Als er ergens in een karspoor of op een vuilhoop, brokstukken van een plaasteren postuurke lagen, waren we er als de kippen bij om onze voorraad krijt op te doen. Het werd dan zorgvuldig ergens weggestopt, want anders was het thuis :

" Doe die voden terug waar ge ze gehaald hebt ".

Perkhinkelen deed men in de Lente.

E E R S T E S P E L

Met een dikke marbol werd deze perk gespeeld.

Eerst werd hij in nr 1 gerold, dan mocht men er gaan bijstaan om hem verder te duwen met de voet naar nr.2. Terwijl men er achter sprong over het nummer 9. Nu over nummer 1 springen en het eerste spelletje was uit.

Nu in nummer 2 rollen en er achter springen door nummer 1 en verder naar nummer 3 enz.

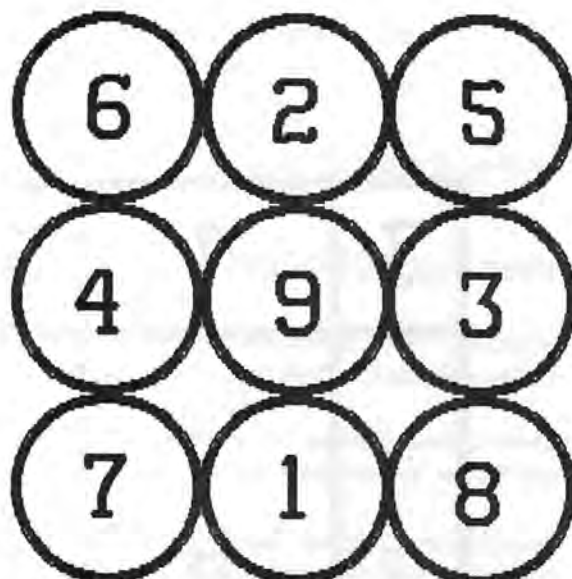
Bleef de marbol ergens op de meet liggen , was men er aan.

Men mocht ook niet op de meet trappen, daar werd door de omstaanders goed op gelet.

Was het zo, riep men:

- " pees, pees ! " ,

en was het de beurt aan een ander !

T W E E D E S P E L

Met een houtblokje eerst in nummer 1 gooien.

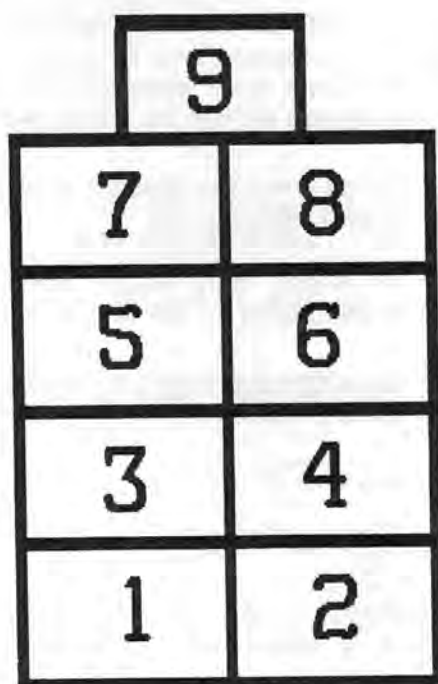
Op een voet in nummer 2 springen.

Dan met de linkervoet in nummer 3 en gelijktijdig met de rechtervoet in nummer 4.

Hetzelfde in nummer 5 en 6 en 7 en 8.

Met twee voeten in nummer 9 staan, en dan op dezelfde wijze terug als men gekomen is tot op nummer 2.

Het blokje oprapen in nummer 1 en uitspringen.

DERDE SPEL

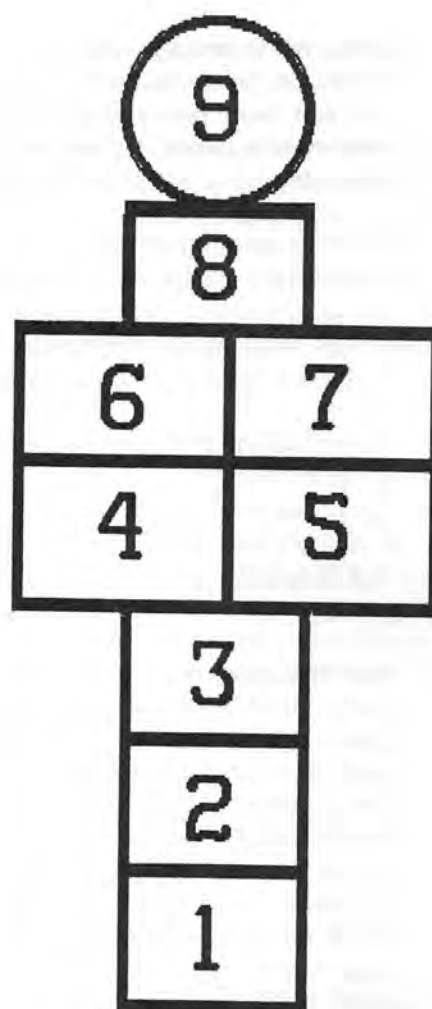
Deze perk werd met een houtblokje gespeeld.

Het blokje werd in nummer 1 gegooid, maar in het nummer waar men ingooide moest men overspringen.

In elk nummer sprong men met één voet, en in 9 met twee voeten.

Dan terugspringen tot 2, het blokje oprapen, en over nummer 1 springen

3	4	5
2	9	6
1	8	7

VIERDE SPEL

Deze perk werd eveneens met een dikke marbol gespeeld.

Het ging ook van nummer 1 tot 9 en dan terug in omgekeerde volgorde.

De marbol werd verder geduwd met de voet, terwijl men er op één been achter hinkt.

De marbol mocht niet op de meet liggen, maar de speelster moest wel op elke meet trappen.

Tot hier enkele perkhinkel-spelletjes uit grootmoederstijd. Of er heden nog geperkhinkeld wordt, we weten het niet. Wie nog andere spellen of gelijk welk andere vermakelijkheden uit de jeugdijaren kent, we wachten met interesse op uw reactie !

ARCHIEF

Libert LOOSEN

Op zoek naar feiten uit het Hombeeks verleden vonden we in "De ware Volksvriend", een weekblad van 25 november 1894, een tekst over Sinte Merte. Misschien weet er iemand iets meer over dit "lieken" dat honderd jaar geleden al "overoud" was ?

VANDAAG IS 'T SINTE MERTEN.

" Wie heeft over eenige dagen, ter gelegenheid van het Sinte Mertenfeest, geene kinderen aan de deur gehad, die het lieken van Sinte Merten zongen, om wat te krijgen ! Wij denken dat het onze lezers aangenaam te zijn, met hun de tekst van dit overoud lieken, dat veeltijds door de kinderen schrikkelijk geradbraakt wordt, hier mee te delen :

Vandaag is 't Sinte Merten,
Morgen Sinte kruk
We komen uit goeder herte,
Wij hadden zo geerne een stuk
Een houtje of een turfke
In Sinte Mertens kurfke;
Wij zullen van hier niet gaan,
Voor wij hebben wat opgedaan.

Sinte Merten is oud
Doet ons lange leven
's Winters is het koud
Soldaten staan te beven.
Is dat hier geen arm leven?
Want hier boven staat geschreven
Hout, hout, turf en hout
's Winters is het altijd koud. "

Ter informatie: De ware volksvriend was in 1894 aan zijn 31ste jaargang toe en de kostprijs bedroeg toen 2 franken per jaar.

MONUMENTENZORG.

W.De Kempeneer

Op vrijdag 7 september, twee dagen voor de nationale OPEN-MONUMENTENDAG, wist Hoembeka uit te pakken met een zeer boeiende lezing met diamontage over MONUMENTENZORG. Onze gastspreker was Stefaan BINST, burgerlijk ingenieur-architect en dorpsgenoot.

Wie het meemaakte moest getuigen dat Stefaan met professionele perfectie de materie doorgrondde, maar vooral op een aangename, bevattelijke wijze, en met een vloeiendrijke woordkeuze toelichting gaf bij de getoonde dia's.

De aandachtige toehoorders waren geboeid van het eerste beeld "**bij Den Doms**", tot het laatste. Na een nog interessant vraag en antwoord met vooral ook praktische raadgevingen werd deze geslaagde avond besloten. Een voordracht die een ruimere opkomst verdiend had.

En...speciaal voor Louis van den Dizzer, kunnen we nu getuigen; "Er bestaan geen domme vragen, Louis, we hebben bij het antwoord steeds heel wat geleerd !"

ALGEMENE VERGADERING 7 December

De heer Marcel KOCKEN, lic. geschiedenis, voorzitter van de kultuurraad van Mechelen, spreekt over HEKSENWAGE en andere HEKSENTOEREN op vrijdag, 7.12.1990 om 20 uur.

Een zelfde thema als vorig jaar ons gebracht door prof. A.DE ROECK, doch benaderd vanuit een heel ander standpunt. Iedereen wordt hierop uitgenodigd.

BESTUUR VAN HOEMBEKA 1990	ERELEDEN VAN DE HEEMKUNDEKRING
baron Bernard de MEESTER : erevoorzitter	apotheker ASSELMAN
Fl. Louis LAUWERS : voorzitter	baron Kris de MEESTER de Ravestein
Fimein VERLINDEN : vice-voorzitter & organisaties	Rene DE MAEYER, ereconservator Instrumentenmuseum
Jan MISSINNE : secretaris	advokaten Dirk LAUWERS en Yolanda SABLONS
Libert LOOSEN : archiefbeheerder	Fl. Louis LAUWERS, ere-schoolhoofd
Jaak DE MAEYER : externe relaties en onderzoek	Familie MARIEN
Marie-Louise LAMMAR-MIES : natuur en uitstappen	dokter Werner MARINUS
Raymond LAUWERS : kasboek en organisaties	dokter Walter JASPERS
Francinne LEEN : administratie en organisatie	Kinesist Kris SPITAEI
Ward DE KEMPENEER : redactie van 't Ridderke	Kinesiste Rita SPRUYT
	dokter Paul TASSENOY
	Architect Eddy VAN DE VENNE
	Alfons VAN STAPPEN, schepen Mechelen

't Ridderke

TWEEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN HOEMBEKA
5e Jaargang 1990 * Nr.6 * NOVEMBER DECEMBER

De ouders van "sus marol" woonden eerst in de Befferstraat. Begin 1900 kocht Sus de hoeve van Emiel Spruyt. Ze is bekend gebleven als de hoeve van

Marolles

Verkleinde fotokopie van een pentekening door Bob BROERS

Verantwoordelijk uitgever :

Ward DE KEMPENEER, Hombekerkouter 3, Hombeek

Afgiftekantoor

2811 HOMBEEK

22. De Kringwerking

TERUGBLIK OP EEN ZEER GESLAAGDE TENTOONSTELLING

De belangstelling voor Hombeek is nog lang niet verdwenen. Dat hebben we steeds beweerd en dat werd tijdens de Allerheiligendagen bevestigd. De Hoembeka-tentoonstelling werd een echt succes. De toeloop was bij tijden zo groot dat het voor vele bezoekers wat moeilijker werd om in alle rust alles wat grondiger te bekijken. Het werd ook een trefpunt voor vele oude bekenden, familieleden zelfs, die mekaar al jaar en dag niet meer gezien hadden. Een hartelijke happening met zin voor gemeenschapsleven in een tijd van toch steeds maar verkoelende afstandelijkheid.

Het neo-gotische zennehuis, in 1940 verwoest, prijkte terug in Hombeek, nu als decor bij de ingang van de tentoonstelling. Aan de boorden van een "gesaneerde" Zenne stond zelfs weer een reiger. Het natuurdecor in de inkomhal was weereens het visitekaartje geworden bij onze tentoonstelling.

Dit maal werd bovendien zeker geen moeite gespaard om de themas zelf zo illustratief mogelijk uit te beelden, niet alleen met foto's, maar ook met aangepaste decoraties en goede begeleidende teksten. De poppen-figuren in typisch aangepaste kleding uit de tijd, droegen iedereen bewondering weg. De frisse inkleding met kunstige bloemstukjes verlevendigten bovendien het geheel. Hoembeka mag de vlijtige medewerkers dankbaar zijn. Dat is het ook. Op 15 december werden alle medewerkers bedankt met een gezellige wijn- en kaasavond. Een verdiend kroontje op een schitterend werk.

EEN DORP AAN DE ZENNE

Het vierde boek van Hoembekania belicht weer enkele onbeschreven facetten van onze dorps-geschiedenis. Sommigen vragen zich af of Hoembeka nu nog niet uitgeschreven is? Hombeek is toch maar een klein dorp. Het is juist de taak van een heemkundekring ook over eenvoudige dingen, over eenvoudige mensen te berichten. Hun leven wervelde mee met omstandigheden en gebeurtenissen, de zogeheten grote geschiedenis, die hun wel en wee bepaalde. Dat het beschrijven van deze kleine en grotere historische feiten ook onze mensen nu nog boeit, wordt bevestigd door de vlotte verkoop van het vierde boek. We verwachten dat de voorraad snel zal uitgeput zijn. Bestellen kan nog steeds aan de prijs van 600 frank.

Ingesloten vindt U een blaadje met enige errata die in uw boek gevoegd kunnen worden. Een compleet foutloos boek streven we wel na, maar.... nobody is perfect !

SCHENKINGEN

Hoembeka is intussen volwassen geworden. Een heemkundekring met een kern van stabiele harde werkers, die er voor zorgen dat om de twee jaar een boek verschijnt, die regelmatig in 't Ridderke Hombeeks nieuws brengen. We kunnen ons enkel maar verheugen op de grote respons van onze lezers en onze sympathisanten. In het verleden reeds werd de kring door weldenkenden begiftigd met boeken, tijdschriften affiches, prenten, enz. wat nuttig kon zijn

voor een gemeenschapsarchief. We hebben het perfect geklasseerd. Na ons zal er ook nog nuttig gebruik van gemaakt kunnen worden.

Ook nu recent mocht de kring weer rekenen op enkele belangrijke schenkingen.

We danken **René DE MAEYER**
Jeanine PEPERMANS
Hubert VAN CRAEN

Ze schonken ons een zeer belangrijk pakket voor heemkunde en familiekunde interessante tijdschriften en boeken, een Hombeeks toneelarchief, allerhande losse stukken. De groep archief van Hoembeka katalogeert alles. Bij de boeken en belangrijke werken worden de namen van de schenkers erin vermeld. Een initiatief dat navolging verdient !

ARCHIEF

Libert LOOSEN

TERUGBLIK 1990

Het (bijna) afgelopen jaar is zeer positief geweest. Dank zij onze vaste- en sporadische medewerkers heeft het archief al een zekere vorm gekregen. Natuurlijk is er nog veel werk aan de winkel en hopen we in het nieuwe jaar op dezelfde basis verder te kunnen werken. Leden die zich geroepen voelen om mee te archiveren zijn nog steeds welkom.

Met deze willen wij ook de milde schenkers danken voor hun bijdrage onder de vorm van boeken, brochures, foto's, kiezerslijsten, tijdschriften, ... enz, die we het afgelopen jaar mochten ontvangen.

Zonder archiefstukken is het immers niet mogelijk om opzoekingen te verrichten over ons verleden, want heemkunde is nu eenmaal gebaseerd op degelijke bronnen uit vroeger tijden.

In 1991 staat ons archief ter beschikking van de leden op volgende data:

26 januari, 23 februari, 23 maart, 27 april, 25 mei, 29 juni, 28 september, 26 oktober, 23 november, 28 december. Telkens van 9.30 u tot 12.00 u.

De "werkavonden" gaan door in ons lokaal op volgende vrijdagen om 19.30u :

18 januari, 8 en 22 februari, 8 en 22 maart, 12 en 26 april, 10 en 24 mei, 14 en 28 juni, 13 en 27 september, 11 en 25 oktober, 8 en 22 november, 13 en 27 december.

HEKSENWAGE en andere HEKSENTOEREN

door Marcel KOCKEN

Op Vrijdag 7 december ging voor een talrijk opgekomen publiek, de laatste lezing door voor '90. Ondervoorzitter Firmin Verlinden leidde de spreker in, geen onbekende in het Mechelse kul-

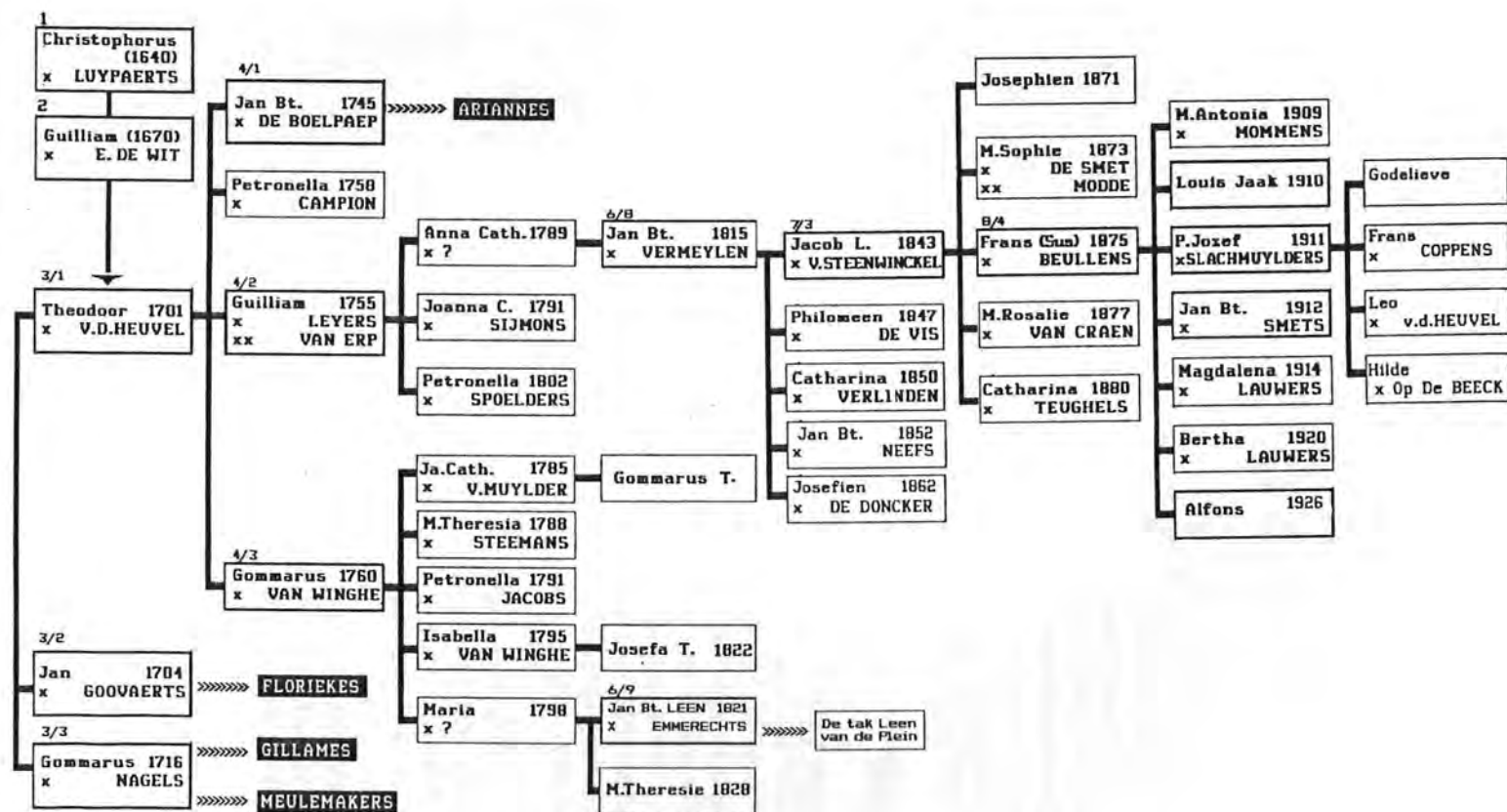
tuurleven, schrijver van meerdere werken, o.m. een gids voor Mechelen, en die, hoewel op leeftijd, recent nog het diploma licentiaat in de geschiedenis wist te behalen.

Het werd een boeiende en ook - waarvoor gewaarschuwd - pikante uiteenzetting. Het ontstaan, oorzaken en gevolgen van het fenomeen "heksen" en "heksenjacht" werden besproken. Spreker lichtte ook zijn eigen theorie toe over dit verschijnsel; hoe de Mariaverering (verschijningen) bij de Rooms-Katholieken uitdovend werkte op heksenjacht, en hoe ditzelfde gebeurde door intellectualisme bij de niet Christelijken. Het heksenfenomeen werd gevoed door instabiliteit van de toenmalige maatschappij. Bij gezagsproblemen, sociale-, economische problemen, relatieproblemen (man-vrouw) wordt naar schuldtragers gezocht. Deze "zwarte pieten" schuift men, ook nu nog, al te graag door naar anderen. Zij waren in de beroerde tijd van de middeleeuwen de gevreesde "heksen".

Het beruchte boek "De Heksenhamer" werd met geur en kleur doorbladerd; deraillerende-, vooral sexverhalen, waaruit we wel moesten leren tot wat die magere vrouwtjes allemaal in staat waren. Dat heksen inderdaad vrouwen waren, hadden we intussen, zelfs uit bijbelteksten, ook al meegekregen. Dit werd bij de dia-reeks enigszins goedgemaakt, waarbij met genoeg kon vastgesteld worden dat er ook mooie, zelfs verleidelijke heksen bestonden, vrouwen trouwens ook.

Laat ons hopen dat er niemand heeft van wakker gelegen.

— de tak van marolles —

23. Hombeekse Stammen

Ward DE KEMPENEER
Angele SELLESLAGH

De Stam

TEUGHEL

deel 3

— de tak van marolles —

aan dit artikel verleende
eveneens Fl. L. LAUWERS
zijn medewerking

Wanneer juist de toenaam "MAROLLES" aan deze tak gegeven is, zal moeilijk te achterhalen zijn. Waarschijnlijk gebeurde dit al midden 1800, toen ze in de Bafferstraat gingen wonen. Volgens Jef TEUGHEL-SLACHMUYLDERS komt de naam uit het beroep van de voorouders. Het waren niet alleen boeren, maar ook kaasmakers. De kaasbewerking ging volgens een bepaald procédé. Eens dat het melkdik was uitgelekt werden er rollen van gemaakt die in het kaaskot te drogen gelegd werden. Deze kaasrollen noemde men in het Hombeeks dialect "merollen". Daarvandaan werden de gezinsleden van de kaasboer, die van "merolles" genoemd.

Theodoor TEUGHEL (°1701) en Catharina VAN DEN HEUVEL, hadden drie zonen en een dochter.

(1) Jan Baptist (°1745), de oudste zoon, gehuwd met Anna Maria DE BOELPAEP, stamvader van de tak "Ariannes", werd in vorig nummer beschreven.

(2) Petronella (°1758), die huwde met Jan Bt. CAMPION (°Kapelle o/dBos 1750)

Uit dit huwelijk zijn te Hombeek 8 kinderen geboren:

Jan Frans	(°23.1.1787)
Frans	(°15.11.1788)
Guilliam	(°15.9.1792)
Joanna Cath.	(°17.6.1793) x Gommarus VERVOORT (°Mech.ca.1799)
Gommarus	(°3.7.1795)
Anna Monica	(°2.6.1796)
Joanna Maria	(°8.4.1799), x Joseph BULENS was meid bij Guilliam DE BLESER, (C.59)
Anna Maria	(°8.7.1800), x Jacob VAN DER ELST was meid bij TEUGHEL-MUYLDERMANS, (1820; C.75)
Adrianus	(°29.2.1803)

In 1820 woonde de weduwe nog op den Boskant (C.69) samen met nog drie ongehuwde kinderen; Frans (31 jaar), Joanna-Catharina (26 jaar) en Adriaan (17 jaar).

(3) Guilliam (°1755), stamvader van de tak "Merolles"

(zie verder 4/2)

(4) Gommaar (°1760), uit wiens dochters enkele bekende Hombeekse familietakken ontsproten als VAN MUYLDER, STEEMANS, JACOBS, VAN WINGHE en LEEN.

(zie verder 4/3)

DE AFSTAMMELINGEN "MAROLLES"

4/2 Guilliam TEUGHEL (° 19.12.1755)

x Elisabeth LEYERS (° St.Jan, Mechelen ca.1766 + 1792)

xx Anna Ma VAN ERP (° Weerde ca. 1770)

Guilliam is tweemaal gehuwd geweest. Elisabeth LEYERS, zijn eerste vrouw was afkomstig van Schonenberg. Bij haar huwelijk was ze nog minderjarig en ze stierf zeer jong, op amper 26 jarige leeftijd.

In 1795 huwde hij Anna Maria VAN ERP die uit Weerde kwam.

Bij de telling van 1794 woonden er 5 personen in dit gezin. Eigen gronden waren niet in bezit. Ze hielden één koe voor eigen zuivelproducten.

De kinderen waren;

Uit het eerste huwelijk:

- (1) Jan Bt. (° 22.8.1787)
- (2) Anna Catherina (° 20.9.1789) x ? Ze had een zoontje, Jan Baptist (°1815) en stierf vrij jong, vermoedelijk nij, of kort na de geboorte van haar kind. (zie 6/5)
- (3) Joanna Catherina (° 25.6.1791)
Ze huwde met Jan Bt. SYMONS (°Zemst 24.4.1794, + 24.8.1865) Hij was landbouwer, houtzager. Ze woonden in het dorp en hadden volgende kinderen;
 1. Anna Ma. (°5.2.1816)
 2. Anna Catha. (°19.9.1818)
 3. Maria Tha. (°26.6.1820)
 4. Frans (°28.8.1822, + 18.10.1854), dagloner, gehuwd (19.5.1853) met Joanna Catharina VERBERGT.(° 20.3.1820) Ze gaan op het Heike wonen.
 5. M.Josepha (°24.11.1824) landbouwster, ongehuwd.
 6. Josephien (° 31.7.1827), dienstmeid te Mechelen.
 7. Jan Bt. (°28.7.1829)
 8. M.Elisabeth (°4.3.1831) (kind; M.Louisa (°19.12.1853)

Uit het tweede huwelijk:

- (4) Maria Theresia (°31.3.1793)
- (5) Peter Jan (°9.5.1794)
- (6) Jan Bt. (°16.2.1797)
- (7) Anna Maria (°21.5.1798)
- (8) Petronella (°1.4.1802, + 18.5.1884)
Ze huwde met Jacob SPOELDERS. Hun kinderen waren:
 1. Jan Bt SPOELDERS (°20.10.1838), ketelmakersgast, huwde met Joanna Petronella NOBELS (° 20.10.1857, + 22.10.1885), huwde een tweede maal in 1885 met M.Theresia VAN ERP (°8.12.1838)
 2. Philomeen SPOELDERS (°19.7.1841), huwde in 1878 met Willem VAN WINGHE(°14.5.1854). Ze woonden in het dorp B29.
- (9) Maria Theresia (°29.11.1806)

Dit zeer kinderrijk gezin had het niet te breed. Buiten de twee dochters, gehuwd met SIJMONS en SPOELDERS zijn geen andere huwelijken bekend.

De oudste dochter Anna Catherina stierf jong. Ze liet een zoontje na dat bij de stiefmoeder werd opgevoed. In 1820 (bevolkingsboeken) woonde de weduwe Guilliam TEUGHEL'S-VAN ERP in de Dukestraat (sectie C.n50) met ondermeer het kind van haar stiefdochter en met haar jongste dochter Petronella, die later met Jaak SPOELDERS zal trouwen.

Het kleinkind, Jan Baptist TEUGHEL'S (°1815) zal de stam verder zetten. (zie hierna 6/5)

6/5 Jan Bt. TEUGHEL'S (° 8.12.1815, + 5.7.1887) gehuwd op 6.5.1841 met Josephien VERMEYLEN (°18.1.1820, + 3.12.187200)

Zij was de dochter van Guillelmus (°22.8.1782, + 5.11.1851) en van Petronella SPOELDERS (°30.11.1790, + 16.11.1837).

Het gezin woonde (BV.1891) in de Pikkerie. Het boerderijtje dat ze daar hebben uitgebaat was klein en het was keihard vechten om een menswaardig bestaan op te bouwen voor het zeer kinderrijk gezin. Ze hadden 11 kinderen;

- (1) Louis (°1841-1842) jong gestorven
- (2) Jacob Louis (°1843) x Antonia VAN STEENWINCKEL (°1837) (zie 7/3)
- (3) Frans (°28.11.1844)
- (4) Philomena (°4.3.1847) x Louis DE VIS (°25.2.1846)
- (5) Catharina (°28.3.1850) x J.Jacobus VERLINDEN (°1851)
- (6) Jan Bt. (°3.8.1852) x Ja. Maria Melanie NEEFS (°1853)
- (7) Jozef (°24.11.1854)
- (8) Peter Jan (°27.4.1857)
- (9) Eduardus (°16.6.1859, + 11.3.1867)

(10) Carolus (*25.8.1861, + 1861)

(11) M.Josephina (*5.11.1862).

Ze huwde (1885) Andreas DE DONCKER, die dienstbode was in het gezin. Ze gingen wonen op den Boskant n°107. De schoonvader, Jan Bt. TEUGHELs, woonde bij hen in tot zijn dood. Het gezin DE DONCKER-TEUGHELs had 5 kinderen:

(1) Nathalie (1883-1887),	(4) Peter Jozef (1887),
(2) Louis (1885-1885),	(5) Jan Bt. (1889).
(3) Louis (1886)	

7/3 Jacob Louis TEUGHELs (*2.1.1843, + 25.9.1932)

x (19.2.1870) Antonia VAN STEENWINCKEL (*24.1.1837, + 9.4.1920)

Zij was de dochter van Jan Frans (*20.3.1793) en Anna Catharina VERMOSEN (*24.7.1808).

Dit gezin was reeds bekend onder de toenaam "marolles". Het waren boeren en zoals gezegd ook kaasverwerkers. Ze woonden in de Befferstraat, naast de hoeve van STEVENS-DE WIT. Het waren kleine boeren. Sus Teughels vertelde dikwijls dat in het hoevetje geen bevloering aanwezig was. De bodem was een hardgestampte lemen vloer, zoals destijds de dorsvloeren. De kinderen maakten soms putjes in de vloer om met de knikkers te spelen. Dat viel uiteraard niet in de smaak van de ouders.

1920: 50 jarig huwelijk van Jacob TEUGHELs en Antonia VAN STEENWINCKEL.

We herkennen op de foto, vooraan zittend bij de jongeren van links naar rechts: Jan Teughels, Leineke Teughels, Fons Teughels, Maria Teughels, Martha Van Craen, Louis Teughels, Leona Modde, Rosa Teughels, Jeanne Teughels, Jef Teughels en Madeleine Van Craen.

Op de onderste rij, zittend; Sus Teughels "Marrol", Marie Modde-Teughels, Jaak Teughels en zijn vrouw Antonia Van Steenwinckel, Rosalie Teughels, Philomeen Teughel en ?,

Op de tweede rij staande; 1 en 2 ?, Roos Beullens, L. Modde, 5?, Clemence Beullens-Robeyns, Emiel Van Craen, Frans Teughels, 9 en 10 ?.

Op de bovenste rij: 1?, Jozef Beullens, 3 en 4 ?.

Het echtpaar had 4 dochters, (1) Josfien (ongehuwd), (2) Sofie (x De Smet, xx Modde), (3) Rosalie (x Van Craen), (4) Meen (x Frans Teughels "Petit"), en één zoon, (5) Sus Marol, die naar werd beweerd door zijn zusters erg verwend werd. Hij zette de tak van Marolles verder door zijn huwelijk met Rozeke Beullens.

kinderen;

(1) Josephien Victoria (*23.12.1871) Ze stierf op 21 jarige leeftijd (+ 23.8.1892) aan longaandoening. Ze was niet gehuwd.

(2) Marie Sophie (*19.5.1873)
 x Frans DE SMET (*Zemst 1875)
 xx Fr. Edm. MODDE (*Zedelgem 1878)

Ze baatte met haar eerste echtgenoot een herberg uit in de Zepstraat. Uit dat huwelijk zijn geen kinderen geboren. Haar tweede man Frans Edmond Modde kwam uit West-Vlaanderen. Ze hadden te Mechelen, in de Guldenstraat, een electriciteitszaak in het huis waar nu de bakkerij Dauwe-Traen gevestigd is. De inrijpoort die naast het huis was, is er nu nog. Ze behoorde aan de peperkoekenbakkerij De Groot. De kinderen van het Heike mochten, bij de uitgang van Mechelse processies, boven in de vensters zitten bij tante Marie. Modde was weduwnaar en had drie kinderen. In het tweede huwelijk werd nog een dochter geboren, Leona Modde. Ze huwde Fernand Van Caimeren en is lid van de heemkundekring.

PROVINCIE
Antwerpen
 GEMEENTE
Hombeek

Burgerlijke Stand

Boekje afgeleverd
 in uitvoering van art.
 16 der Grondwet.

Wij ondergetekende, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, verzekerden dat Frans De Smet trouwerigast, gehuwd te Sempit, en aldaar geboren den 11 Maart 1871, merdjarigen zoon van Hendrik De Smet, overleden, en van Maria Catharina Verbeegen, landbouwerster, gehuwd te Sempit, en aldaar geboren den 19 Mei 1873, merdjarige dochter van Jaak Lodewijk Teughels, en van Antonia Vanstruwinckel, beiden landbouwers alhier gehuwd.

Nagesien

voor Ons hebben huwelijk aangegaan, ten Gemeentehuize, den 1 October 1902

J. De Baeyher

Contratant matrimonium in Parochia *J. M. Mouton*

Hombeek 1 mensis Octobris 1902

C. de Coster, Pastoor

STAD MECHELEN

Burgerlijke Stand

Algeleverd in uitvoering
 van art. 16 der Grondwet.

VILLE DE MALINES

Etat-Civil

Délivré en exécution de
 l'art. 16 de la Constitution.

Wij ondergetekende, Ambtenaar van den Burgerlijken stand, verzekerden dat Leo Frederik Edmond Modde, trouwerigast, Zedelgem, West-Vlaanderen, den 30 Jaari 1878, weduwnaar van Maria Antonia Van der Putte, dochter van Frederik Modde en van Clotilde Boete, ter eene zijde,

en Maria Sofia Teughels, geboren te Hombeek (Antwerpen) den 19 Mei 1873, weduwe van Frans De Smet, dochter van Jaak Louis Teughels en van Antonia Vanstruwinckel, ter andere zijde,

voor ons hebben huwelijk aangegaan, ten stadhuisse, ont contracté mariage devant nous, à l'Hôtel de ville.

den 13 Augustus 1914

J. Mouton

Contratant matrimonium in Parochia *J. Mouton*

13 mensis Augusti 1914

M. Mouton

Trouwboekjes van Maria Sophia Teughels, die in Hombeek, in 1902 met Frans De Smet van Zemst huwde, en in 1914 te Mechelen met Frederik Edmond Modde van Zedelgem.

- (3) Frans Jozef (°8.10.1875, + 9.8.1961) (bijgenaamd "Sus Marol")
x Rosalie BEULLENS (°Leest 1884) (zie 8/4)
- (4) Marie Rosalie (°4.11.1877)
x (1912) Louis Emiel VAN CRAEN (°4.2.1889), metselaar.
Ze woonden in Hove. Louis heeft tientallen jaren meegewerkt aan de bouw van de basiliek van Koekelberg. In het gezin waren twee dochters; Madeleine en Martha.
De dochter van Madeleine woont te Hombeek in de Kattestraat, 34.

- (5) Catharien Philomeen (°18.7.1880) x Frans TEUGHEL (°1876) ("Petit")
(zie tak van Ariannes, 't Ridderke nr.5, blz 84) Ze vestigden zich te Mechelen op de Graanmarkt en hielden er een erg bekende boerencafé. Bovendien baatten ze er een handel in stroo en veevoeder uit. Het was toen nog de periode dat alle vervoer naar de stad meestal met paard en kar gebeurde. Achteraan de café was er een groot erf, waar de kippen vrij rondliepen zoals op den boerenbuiten. 's Zaterdags trokken de boeren van de randgemeenten met eigen bereide boerenboter naar de Mechelse markt. De oudsten onder ons kennen nog de sierlijke boterkuipjes uit eikenhout, met glimmende koperen banden. De boter zat er mooi in verpakt in versgestreken rood-wit gewafelde doeken. De Hombeekse boeren liepen steeds even binnen bij "Petit". Die per fiets naar de markt gingen, stalden er hun velo. Dat bracht groot vertier bij. Ook rond de dertiger jaren, toen de eerste autobussen over Hombeek naar Mechelen reden, was er een opstapplaats op de Graanmarkt. Bij "tante Meen" gingen de Hombekenaren even verpozen om de bus op te wachten.

Met de komst van de auto bleven de paarden meer en meer weg en verviel ook de voederhandel voor groot vee. Ook het café verloor stilaan zijn aantrekkingskracht. Zoon Alfons zette de handel van voer en benodigdheden voor kleinvee en vogels nog wat jaren verder, (zie vorig 't Ridderke blz. 90/5), maar de herberg werd na een tijd gesloten. Fons was een guitige kerel. H.Diddens schreef voor hem een gedicht in 't echt Mechels: "Reuze veu nen hond", voor "Fons Teughels, de filosoof van de Koremèt".

- 8/4 Frans Jozef TEUGHEL (°8.1.1875, + 9.8.1961)
x (Leest 1908) Rosalie BEULLENS (°Leest 1884)

Bijgenaamd "Sus Marol". Het echtpaar woonde in de Bafferstraat n°13. Rosalie was afkomstig van Leest, maar had haar kindjaren doorgebracht te Hombeek in de Kattestraat. Hendrik Beullens van de Bankstraat was haar oom. Rosalie was negen jaar jonger dan Sus. Bij zijn huwelijk op 33 jarige leeftijd was zijn eerste jeugd wel voorbij, en niemand durfde hem te voorspellen dat hij aan een gouden huwelijksjubilé zou geraken. En toch, alle ongunstige profetieën ten spijt, in 1958 was het zover en was het koppel 50 jaar getrouwd.

Dat gouden huwelijksjubilé werd uitbundig gevierd op de traditionele wijze van destijds. Eerst was er de plechtige dankmis in de parochiekerk. Daarna was er een ontvangst op het gemeentehuis. In de omgeving van het huis en het erf waren de straten met boompjes en bloemen versierd. Na de mis werd voor de kerk de jubileumfoto gemaakt met alle kinderen en kleinkinderen erbij.

Alleen Bertha kon, wegens ziekte, op de plechtigheid niet aanwezig zijn. "De Vrolijke Vrienden" speelden zo schoon het mogelijk was, een gelegenheids-serenade. Sus en Rozeke aanhoorden het met ontroering en mochten bloemen en geschenken in ontvangst nemen van burens en vrienden. Het was een echte gemeenschapsviering geworden. Een Hombeeks kleinkunstenaar dichtte op de tonen van het bekende "Daarbij die Molen, die mooie Molen..." het volgende aangepaste wijsje:

Gouden bruilofstied

Weerom zijn vijftig jaar voorbij,
dat gij, nog jong en blij,
per sjeeske naar de kerke trokt,
door 't huwelijk aangelokt.
Maar nu zijn 't vijftig man tezaam
die blijde medegaan,
om kerkewaarts den Goeden Heer
te danken voor die eer !

REFREIN:

En van Sus Teughels,
en Rooske Beullens,
willen we vieren,
het gouden jubilé.
(bis)

Met luxe-car en tralala
wordt 't huw'lijk nu gevierd.
Van Roos-bobonne en bonpapa
langs straten mooi versierd,
daarom zijn wij nu ook zo blij
dat gij bij ons nog zijt,
en wensen U daarbij nog wat
Van hart proficiat !

G'hebt heel uw volkske grootgebracht
in vreugd, met jonge kracht.
G'hebt het daarna goed geplaceerd,
wees daarom dan vereerd.
Veel jaren reeds stond gij paraat
voor " 't Stierensyndicaat ".
De leden zeggen daarom nu
een welgemeend ' Dank U ' !

Al was het wel geen eeuwigheid
die vijftig jaar hier nu.
Voor ons is 't toch een zeldzaamheid,
en daarom vieren w'U.
neemt jubillarissen, met lust,
een welverdiende rust,
en houdt U kloek en houdt U klaar
voor volgende tien jaar !

Sus Marrol en Rozeke Beullens bleven na hun huwelijk wonen in de ouderlijke woning in de Bafferstraat. Dit gebouwtje staat er nog (nrs 18-20), maar werd later tot een tweewoonst omgevormd. De beide huizen zijn thans bewoond door K.Cooreman en V.Fierens. In de Bafferstraat werd in die jaren dan de nieuwe hoeve Marolles gebouwd of verbouwd door Emiel SPRUYT. De grond hoorde toe aan de brouwerij Lamot en de boerderij mocht alleen op jaarschaal gebouwd worden. Na enkele jaren verliet Emiel Spruyt de hoeve om zich als handelaar in Brussel te gaan vestigen. De grond werd verkocht aan de erfgenamen van de Meester, en de hoeve aan Sus Teughels. De ouders van Sus kwamen bij inwonen en de boerderij kende een hoogbloei want de talrijke gezinsleden brachten vele helpende handen aan. Maar de tij kan keren. Door uittrouwen en sterven blijft nu nog enkel de ongehuwde jongste zoon, Alfons, op de doening wonen. Samen met Louis, zijn oudste broer, waren ze de laatste uitbaters. Als Louis stierf in 1982 was de mankracht te fel verzwakt en bleef er voor Fons enkel over de boerderij stilaan van de hand te doen. Na een paar jaren werden de gronden, deels eigendom van de Teughelsen, deels van de erfgenamen de Meester, in blok verkocht aan Frans VAN DER ELST.

Fons Teughels maakt zich herhaaldelijk de bedenking: "Hoe kan het toch zijn, jaren terug waren we met zoveel volk en nu ben ik hier nog moederziel alleen !"

Het gezin Sus Teughels-Beullens telde 8 kinderen;

(1) M.Antonia (Jeanne) (*12.9.1909) x Michel MOMMENS, Mechelen.

Ze hebben jarenlang bedrijvig geweest bij het uitbaten van een groothandel in groenten, bloemkolen (Hombeek) en witloof (Perk). Drie dagen in de week werden de groenten verhandeld op de vroegmarkt van Antwerpen.

Kinderen: Alfons (overleden)

Jozef (*1940), kinderen; Vera (*1968), Rudy (*1969), Carine (*1973).

- (2) Louis (°17.8.1910, + 23.9.1982) ongehuwd, bleef boer op het ouderlijk hof.
 (3) Jozef (°9.9.1911) x M.Louise SLACHMUYLDERS (°29.7.1921) Bankstraat. Zonder kinderen.
 (4) Jan Bt. (°1912, + 1968 Battel) x Louisa SMETS (°3.12.1912) (zie 9/4)
 (5) Madeleine (°3.9.1914) x Georges LAUWERS

(°2.2.1913), Georges "van Flupses".

Ze gingen op de Hombekerkouter wonen bij de schoonouders LAUWERS-PHILIPS. Hun kinderen zijn:

(1) Raymond LAUWERS (°1941), gehuwd met Clara DE ROOSTER, ouders van Sabine (°1966) x Joris KLEISZ, Gunther (°1967), Liesbeth (°1975)

(2) Frans LAUWERS (°1946), gehuwd met Julika LOBBESTAEL (°1950), ouders van Chantal (°1968), Sonja (°1969), Kim (°1983).

- (6) Clementina Leontina (°2.1.1917, + 18.6.1918)

- (7) Bertha (°13.11.1920) x Louis LAUWERS (°17.10.1920), reschoolhoofd, voorzitter van de heemkundekring.

Hun kinderen zijn;

(1) Dirk LAUWERS (°1946), gehuwd met Yolande SABLON (°1848), ouders van Lieven (°1968), Wouter (°1970), Johan (°1974)

(2) Rina LAUWERS (°1948), gehuwd met M. VAN DEN BERGH (°1945), ouders van Kathy (°1970), Ann (°1971), Pieter (°1975).

(3) Joris LAUWERS (°1950), gehuwd met Jeanine MOORTGAT (°1951) ouders van David (°1972), Joachim (°1975).

(4) Marleen LAUWERS (°1961).

- (8) Alfons Frans (°23.12.1926) ongehuwd

Lein en Bertha TEUGHELS

9/4 Jan Bt. TEUGHELS (°1912, + 1968 Battel) x Louisa SMETS (°3.12.1912)

Hij was melkboer te Mechelen, Battel. Hun kinderen zijn:

- (1) Godelieve, ongehuwd
 (2) Frans x Chris COPPENS,
 kinderen:
 Jan (°13.8.1976)
 Katrien.
 (3) Leo x Ingrid VAN DEN HEUVEL
 kinderen:
 Tim (°20.12.1978)
 Heidi.
 (4) Hilde x Mark OP DE BEECK
 kinderen:
 Hans en Roel.

De Teughelsen van de tak Marolles

zijn erg uitgedund, maar twee jonge naamdragers Jan (°1976) en Tim (°1978) zijn de hoopvolle bakens die de toekomst belichten.

4/3 Gommarus TEUGHELs (*1760)x (25.1.1785) Anna Catherina VAN WINGHE (*3.11.1758)

dochter van Antoon VAN WINGHE (*1732) en Anna VAN WINGHE

De jongste zoon van Theodoor TEUGHELs-VAN DEN HEUVEL, werd geboren als zijn vader reeds 59 jaar oud was. Uit zijn huwelijk met Anna Catharina VAN WINGHE groeiden enkel 5 dochters op. Bij de telling van 1794 woonde er 5 personen in dit gezin. Ze bezaten nog ongeveer 1/2 hectaar eigen land en hadden 2 koeien en 1 kalf. Ze woonden in de Dukestraat, ook nog na 1820, (Bevolking 1820 C.n°21)

Ondanks eigen grond en vee lukte het dit gezin niet te goed. Ze moesten rekenen op de bijstand en mildadigheid. Het armenbureau of de H.Geesttafel van Hombeek (jaren 1790 e.v.) schonk hen regelmatig koren en andere eerste noodzakelijke levensmiddelen. De pastoor van Hombeek was het daarmee niet altijd eens. Hij maakte een randbemerking in het armenboek "non est pauper". Was het gezin werkelijk kansarm of waren er andere factoren als defaitisme waardoor goede goede kansen verspeeld werden ?

Kinderen;

(1) Joanna Catherina (*28.10.1785).

Ze was spinster en huwde met Peeter VAN MUYLLER

Buiten Gommar TEUGHELs (onwettig) werden nog 2 kinderen uit dit huwelijk geboren:

(1) M.Theresia (*8.9.1867), (2) Monica (*13.3.1812)

(2) Maria Theresia (*9.8.1788)

Ze huwde (1810) Egidius STEEMANS (*Leest 24.11.1776).

(3) Petronella (*2.3.1791)

Ze huwde (1823) met Jacob JACOBS (*6.2.1788, + 4.5.1851)

Ze woonden in het dorp op de Mechelse weg.

(voorouders van "Mieke Jacobs" en van de familie van "den Buu".

(4) Jan Bt. (*8.4.1794, + 7.7.1794) (jong gestorven).(5) Isabella (*17.7.1795, + 1.3.1856)

Ze huwde (1826) x Antoon VAN WINGHE (*25.7.1793, + 12.6.1856) (met kerkelijke toestemming wegens verwantschap 2° graad beiderzijds)

(onw.kind; Josepha TEUGHELs (*25.11.1822)

(6) Maria (*15.7.1798) (ongehuwd, waarschijnlijk vrij jong gestorven)

Ze had twee kinderen:

(1) Jan Bt. (*23.2.1820) en (2) Maria Theresia (*5.3.1828)

De zoon Jan Bt. TEUGHELs werd een tijd opgevoed in het pleeggezin Gommar LEEMANS-VAN HAESSENDONCK (Boskant sectie C.15, straatje). Hij werd later door de natuurlijke vader Christianus LEEN Merkend, die in 1833 huwde met Philippina DELAHAYE. Jan Bt. LEEN (TEUGHELs) huwde met Anna Maria EMMERECHTS (*1821-1882). Ze waren de voorouders van de familie LEEN op de Plein.

Over de stam LEEN is het uitvoerig familieverhaal verschenen in het vierde boek van Hoembeka, "Een dorp aan de Zenne". (Blz.227 e.v.) Waarom de Hombeekse stamvader, Christianus zich in Hombeek vestigde (blz.236) is wellicht nooit te achterhalen. Opmerkelijk is roch dat Christianus, geboren in 1792, door de Fransen zeker opgevorderd moet geweest zijn als "conscrit". Dat hij door militaire dienst op het hof Ter Heide is terechtgekomen, is niet onmogelijk. Deze eigendom, geconfisceerd als zwart goed, was op 22 juni 1797 gekocht door citoyen Vincent PAULLET-DERVAUX. De familie CEULEMANS, die de hoeve voorheen van de abdij van Kortenberg huurden, bleven er evenwel wonen.

In volgend nummer de tak van "FLORIEKES" .

24. Oorlogsherinneringen 40-45

Richard LAUWERS

deel 4

De razzia bij ons thuis om mijn broer Louis op het spoor te komen, had me danig beroerd. 's Anderendaags trok ik met een klein hartje naar school. Het permanent angstgevoel woog zodanig op me dat ik er ook meer moeite mee had me renvolle te concentreren op

de humaniorastudies. Bovendien werd op de Technische school van de Melaan een jongen opgepakt door de gestapo, wat bij mij een zekere onmoed verwekte en de vrees om ooit gegijzeld te worden, nog verhoogde.

BEZOEKEN AAN BROER LOUIS.

De noodzakelijke voedingsmiddelen werden steeds maar schaarser. Meer en meer moest beroep gedaan worden op de zwarte markt goederen. Vader achtte het dan ook redelijk dat we aan het gezin van Tante Marie in Overijse, waar Louis verscholen zat, bijkomende bevoorradings van meel en varkensvlees zouden bezorgen. Dit zou dan maar per fiets moeten gebeuren. Een trip van een veertigtal kilometer, langs slechte openbare wegen, meestal zonder fietspaden, en dus over hobbelige kasseien. Dat was toch een zware opdracht; een karwei voor jonge, krachtige mannen. Zo moest er menig vrije Zondag aan geloven. Het was ook riskant door de mogelijk Duitse controles op werkweergaars. Niet zonder angst verstoutte ik me toch deze tochten te ondernemen, maar meestal koos ik veiliger binnenwegen, die betrekkelijk goed bereikbaar waren. Dat kon enkel bij droog weer, en ik oriënteerde me dan meestal op de kerktorens.

Mijn eerste trip viel best mee. Als degelijke camouflage droeg ik mijn studentenpet en grote schoolransel, die dan proppensvol zat met meel en vlees. De heuvels van Vossem en Duisburg wogen kwaad in de benen. In Meerbeek moest ik wel steeds door het dorp en was ik telkens opgelucht als het dorp achter de rug lag. Op het kasteel aldaar verbleven immers veel Duitsers. In de droge herfst van '43 bleven de binnenwegen lang goed bereikbaar. De controles bleven uit en ik kreeg zoveel zelfvertrouwen dat ik, de daaropvolgende zeer zachte winter, meer en meer de openbare weg durfde te nemen.

Zo verging ook deze oorlogswinter '43-'44. Er was me maar weinig vrije tijd gegund; schooltaken, examens, Zondagstrips naar Overijse. Toch volgde ik dagelijks de berichten van Jan Moedwil uit Londen en paste ik de frontlinies op mijn landkaart zorgvuldig aan. De wisselende kansen in het voordeel van de geallieerden versterkten de hoop op betere tijden.

Broer Louis was verloofd met Bertha Teughels. Ze verlangde ernaar Louis eens te kunnen bezoeken. Dit gebeurde in de Lente van '44. We hadden Louis telefonisch verwittigd van onze komst en Bertha vergezelde me op een Zondagtrip naar Overijse. Om de jonge verliefden zolang mogelijk van het samenzijn te laten genieten, vertrokken we bij het eerste daglicht. In alle dorpen werden er in die tijd toch vroegmissen gelezen. Het was ook aangewezen voor de donker thuis te zijn. Bertha trapte met snelle benen. Ze haastte zich met groot verlangen naar haar verloofde. Het weerzien was dan ook een feest, na deze maandenlange afwezigheid. Een romantisch beeld, twee koerende duifjes op een rustig plekje in een warme druiverserre. Hoe groter de vreugde bij het weerzien, hoe zwaarder het afscheid 's avonds.

Voor hoe lang nog ?

De terugweg naar huis verliep niet zonder hindernis. In Elewijt alarm ! Het afweergeschut van Melsbroek bulderde. Om onze fietsen niet onbeheerd achter te laten, zochten we schutting in een gevelnis vlak bij de kerk. Gelukkig was het gevaar niet zo dreigend, en zodra het alarm had afgeblazen, ging het verder huiswaarts, naar Hombeek.

BOMBARDEMENTEN

Op 19 april '44, denklijk een verlofdag, werd een stuk land op de Leestse steenweg zaaiklaar gemaakt voor bieten. De B.B.C. had de dag voordien gewaarschuwd dat het arsenaal van Mechelen zou gebombardeerd worden. Om mensenlevens te sparen zou dit gebeuren na sluitingstijd. Buurtbewoners werden verzocht de huizen te verlaten en te schuilen in versterkte kelders of abri's. Het was vijf uur in de namiddag. Broer Joris mende ons paard Jeanne en sleepte de grond fijn met omgekeerde eg. Een uitzonderlijk lang opgaand alarm bleef maar loeien. We hoorden zwaar vliegtuiggepronk doch zagen niets. Het was een bulderend motorengedreun dat de grond onder onze voeten deed meedaveren. Nooit hadden we zo iets gehoord. Het afweergeschut bleef verstomd zwijgen. Als plots zeer laag vliegende bommenwerpers in onze richting toevlogen, begon een hels schieten van de Duitse Abwehr aan het station van Hombeek. We hadden het bange paard uitgespannen. Ik liet mijn schop vallen en rende voor mijn leven naar huis toe. De bommen floren ons reeds om de oren. Op geen vijftig meter van ons ploften ze in de grond. Het oude karhuis van Fred Van Steenwinkel vloog in brand. We schuilden in het kleine schuurke van Florent Van Ruysevelt. Wat kwam men hier toch bombarderen? Was het een vergissing?

Ze vlogen in escadrilles, de eerste zeer laag, de volgende heel wat hoger en met grotere russenruimten. Het afweergeschut kon geen twee doelen tegelijk onder vuur nemen. We zagen de hoger vliegende bommenwerpers recht op Mechelen afstevnen. Kort daarop was het bombardement op het arsenaal begonnen. Lichtere bommenwerpers lieten in duikvlucht hun bommenlast los. We hoorden de zware brisantbommen ontploffen. Rookwalmen stegen op. 't Was of het einde van de wereld nabij was. Van de Duitse luchtmacht was geen spoor te bekenen. De enige verdediging was het afweergeschut. Zonder enig succes bleven ze doorvuren tot de laatste vliegtuigen uit het schutsveld verdwenen waren. Het is moeilijk te zeggen hoe lang dit alles duurde. Ons scheen het een eeuwigheid. Waren het op de Leestse steenweg brisantbommen geweest, dan hadden we er beslist het leven bij ingeschoten. Als alles over was haastten we ons naar huis. Het bietenveld kon blijven liggen. Vlug kwamen berichten vanuit Mechelen binnen: het arsenaal was volledig verwoest, de Fabriekstraat stond in brand en in het station waren de meeste ruiten

aan diggelen.

Na het bombardement vonden we het hoogtij dat we aan een degelijke abri gingen denken. Ons huis was erg hoog en oud en leek ons geen voldoende bescherming te bieden. s'Andersdaags werd hij reeds gemaakt: één meter diep, twee breed en vier lang. De put werd met witloofplaten overdekt. In de hoek was een verluchtingsbuis aangebracht en de zijwanden waren verstevigd met geheide palen en stevige planken. Binnen werd de grond met stro bedekt. Bovenop werd een oude matras gelegd voor diegenen die wat wilden rusten. De zigzag-ingang moest een mogelijke overdruk in de abri tegengaan, bij de geweldige luchtverplaatsingen door ontploffende bommen. Het bovendek werd verstevigd met de uitgegraven grond. Het zag er allemaal degelijk en stevig uit en bood plaats aan een tiental personen.

Na dit eerste bombardement werden de geallieerde luchtraids zo talrijk dat er haast geen dag voorbijging zonder loeiende sirenes. Het leek er wel op dat een eindoffensief met invasie ingezet was. De B.B.C. braakte maar steeds meer geheime codewoorden uit, die ook informatie voor geheime agenten en verzetslieden inhielden.

In de nacht van 1 Mei werden we gewekt door weer een langdurig alarm. We haastten ons naar de abri. Moeder greep het kistje met het meest waardevolle en geld. Vader bleef bij de deuropening staan, dicht bij de kelderkamer waar nonkel Jef ziek te bed lag. Hij was al een tijdje op de sukkel. De ongeneeslijke ziekte had hem totaal uitgeput en bedlegerig gemaakt. Hij had zijn lot aanvaard en vroeg ons vooral bekommerd te zijn om de gezonde gezinsleden in deze moeilijke tijd. Maar dat ging toch zo maar niet. Hij, die zijn gans leven voor ons bestwil had meegewerkt, verdiende het beste tot het einde. Toch drong nonkel Jef er ook op aan ons te beveiligen door de abri te bouwen, ook al kon hij door de ziekte, niet meer verplaatst worden.

Een escader laagvliegende vliegtuigen gooide talrijke lichtbommen uit. Mechelen was er zo hel door verlicht dat de vliegtuigen duidelijk zichtbaar werden. Het afweergeschut vuurde uit volle macht. Adembenemende momenten. Moeder en Leineke begonnen luidop de rozenkrans te bidden. Vader bleef halstarrig in de deuropening staan en negeerde het smekend verzoek van moeder om in de abri te schuilen. Dan was het een hels gefluit en gedreun; de

hel was losgebroken, minuten lang. Daarna werd alles stil. De lichtbommen waren gedoofd. Het afweer verstomde. Het alarm blies af. We hadden het er levend van afgebracht. Het huis was overeind gebleven.

Zware beschadigingen in de omgeving van de Hanswijkkerk.

Het was moeilijk om die nacht nog de slaap te vinden. 's Anderendaags werd het duidelijk hoeveel onheil kort in de buurt was aangericht. De bommen hadden vele gaten geslagen links en rechts van de spoorweg. Vele kraters, doch het spoor zelf was intact gebleven. Het laatste escadron had zijn doel volledig gemist: het spoorwegnet en het station waren nog verder bruikbaar. De ravage op Mechelse woonwijken daarentegen was ontzettend, vooral de "Dobbelhuizen" en de woningen rond de Dijle. Erger nog waren de onschuldige mensenlevens en de vele gewonden die te betreuren vielen bij deze spijtige vergissing. Op Schonenberg zag ik nog in een kuil een onontplofte bom waarop te lezen stond: "U.S.Army - 1.000 kg."

Het eerste bombardement van 19 April was vooraf door de B.B.C. aangekondigd. Dit van 1 Mei kwam als een dief in de nacht. Geen van beiden kon het spoorwegnet onherstelbaar treffen, maar liet een spoor van verwoesting achter met vooral menselijk leed. Oorlog kent geen erbarmen.

NONKEL JEF

"Den Baas van Flupses", zoals nonkel Jef best gekend was, streed in die dagen tegen een nakende dood. Onze Louis werd er telefonisch van op de hoogte gebracht. Hij trotseerde het gevaar en kwam per fiets terug op 10 Mei. De laatste uren van nonkel bleef hij en de anderen bij de bedstonde. Op 11 Mei stierf hij. Hij was een tweede vader voor ons. Een sterke schakel in het bedrijf werd weggenomen. Hij was ook zijn gans leven lang, een verdienstelijk parochiaan geweest: voorzitter van het St. Vincentius a Paulo-genootschap, dirigent van het Sint Ceciliakoor en zelf ook een goed tenorzanger. Op 15 mei 1944 was de plechtige uitvaart. Geen luchttalarm weerhield de gelovigen, die overtalrijk aanwezig waren. De kerk was te klein. De H.Mis werd opgedragen door pastoor Nijs en meerstemmig opgeluisterd door zijn Sint Ceciliakoor. Tijdens de consecratie zong zijn beste vriend, Frans Goovaerts, oud gemeentesecretaris en collegeklasgenoot, het "Ave Maria" van Schubert. Iedereen werd stil bij dit lied. Jef Philips met zijn prachtige tenorstem, had het zelf zo vaak gezongen bij grote kerkelijke plechtigheden. Broer Louis, nog steeds ondergedokene, kon veiligheidshalve niet aanwezig zijn bij deze uitvaart. In gedachten was hij wel bij nonkel Jef, terwijl hij zich toen schuil hield op de afgelegen boerderij op het Regulaar bij Jef Lauwers.

EINDE VAN DE BEZETTING

Een kleine maand later op 6 juni 1944 landden de geallieerden op de Normandische kust. Nu kon het niet rap genoeg gaan. Iedereen was vervuld van hoop op een spoedige bevrijding. Deze maanden schenen nog langer te duren dan de andere. De grootste voorzichtigheid was geboden, tot de laatste dag van de bezetting. De Duitse bezetter kon nog, als een langzaam doodbloedende tijger, gevaarlijk in het wilde slaan met dodelijk scherpe klauwen.

Op 4 September 1944 werd Hombeek bevrijd. Alhoewel pas op 8 Mei 1945 de definitieve overgave door de Nazi's getekend werd, kwam toch bij de bevrijding een einde aan de angst en de verdrukking van deze onzinnige oorlog, een nachtmerrie, een schrikbeeld waaraan men niet zonder afgrijzen terugdenkt.

Einde.

(Zie ook hierover het boek van onze dorpsgenote, Sabine Deboosere; "Mechelen in de 2° w.o.", uitgeverij Lannoo, Tielt, 1990.)

25. Klederenverkoop anno 1825

Ward DE KEMPENEER

Misschien is het moeilijk voor ons die leven in een tijd van overconsumptie, van shopping-centers, van modeboetieks en dito shows, om ons voor te stellen hoe onze voorouders, begin vorige eeuw, hun inkopen deden. Een goed beeld krijgen we door de oude aktes van openbare verkoop zoals we hierna een afdrukken. Eenvoudige kledij werd zelf gemaakt. Er waren weliswaar kleermakers en heel wat naaisters in de gemeente. Zij maakten de meer ingewikkelde kledingstukken. De betere klasse waren hun klanten. Voor de kleine bevolking was de tweede-handskleding iets heel gewoons. Er bestond zelfs het ambacht van de "oud-kleerkopers". Een verkoop als deze hier moet dan ook een goede gelegenheidkoop geweest zijn voor vele dorpsgenoten.

Jan Bt LEEMANS, herbergier in "Het Bergsken", deed deze uitverkoop. We vermoeden dat het hier gaat over J.Bt.LEEMANS (°Mech.1789), gehuwd met Elisabeth VAN BEVEREN (°1798). Dit echtpaar had 4 kinderen: (1) Hendrik Louis (°1822) (2) Vireginie (°1824), (3) Rosalie Cath (°1826) x Fr. Edw.JACOBS, zoon van Jan en van Candries (de Kroon), (4) Melanie (°1830).

Kort erop werd deze herberg bewoond door Petronella VERBRUGGEN, de weduwe van Peeter VAN BEVEREN, en later door J.Bt. SPRUYT. Wat was de reden waarom hij deze verkoop hield? Het is niet duidelijk. Indien dit toch een publieke verkoop moet betekenen van zijn privé goederen, dan zal U wel merken dat baas LEEMANS geen tekort had. Veertig hemden is toch wel een behoorlijk aantal.

Om een beter sfeerbeeld van de tijd te hebben volgt de integrale tekst.

" Extrakt uit het register van voorlopige aangiften van meubelverkoopingen gehouden ten kantoore van registratie van burgerlijke akten te Mechelen alwaer zig bevindt als volgt:

Den 21 meert 1825 is verscheenen voor den notaris Joannes Baptista Fremie, te Mechelen resideerende, den welken heeft verklaerd dat hij op vrijdag 25 dezer maend naermiddag om twee ueren zal procedeeeren binnen de gemeente van Hombeek, tot de verkooping van een gedeelte klederen, lijnwaet en andere mobilaire effecten, ten verzoeken en toebehoorende aen Joannes Baptista LEEMANS, herbergier aldaer gehuysvert, en heeft geteekend op het register.

publieke verkoop

Voorwaarden en conditiën ingevolge welke den notaris J.B.Fremie wegens en ten verzoeken van Jan Bt. LEEMANS, herbergier, gehuysvest tot Hombeek, ten zijnen huysen publickelyk aen de meestbiedende zal presenteren te verkoopen de hierna gespecificeerde klederen en andere effecten, zijnde deze conditiën als volgt te weten;

- art. 1. De verkooping geschiedt op tijd van betaling voor de principaele koopsommen tot half augustus toekomenden wanneer dezelve zullen moeten zijn betaeld ten kantoore wegens notaris. Koopers of hunne borgen die zullen in gebreke blijven zullen daertoe gedwongen worden (te betalen) bij executie van dezen akt en alle hulpmiddelen van regte.*
- art. 2. De koopers zullen onmiddellijk naer de verkooping moeten betaelen tien centen per gulden voor de onkosten dezelve betreffende.*
- art. 3. Zij zullen altijd desaenzogt wordende door de notaris, bekende en suffisante borge moeten stellen, die zig zal verpligten als principael voor de koopers.*
- art. 4. De te koop gesteld wordende effecten zullen onmiddellijk aen de koopers worden afgeleverd en zullen geen aanspraak kunnen maeken tot een klacht dat aen de aen hun verkogte effecten sleyten zouden worden bevonden die zij in het eerst niet zouden hebben opgemerkt.*

Op heden, 25 meert 1825 ten 2 uere namiddag ten huize van de herberge "Het Bergsken" hebben wij ten presentie van naergenoemde getuyhen geprocedeert tot de verkoop van naerbeschreven mobilaire effecten, te weten;

1. eene jak	Petrus VEKEMANS, woonende tot Hombeek	25 centen
2. eene jak	Guilliam CEULEERS tot Hombeek	90 centen
3. 2 slaeplijven	Josephus VAN DAM tot Hombeek	90 centen

4. jak en rok	Petrus VEKEMANS	3 gulden 75 c.
5. jak en rok	Jan Baptist THIJS tot Mechelen	90 centen
6. eene onderrok	Philippina DE VIS, dochter van Peeter, Hombeek	1 gulden 15 c.
7. 2 onderrokken	Jan Frans SCHRAM, Hombeek	1 gulden 70 c.
8. eenen rok	Jan Baptist VERBRUGGEN, Battel	75 centen
9. eenen neusdoek	Jan VAN KERCKHOVEN, Leest	1 gulden 20 c.
10. 2 neusdoeken	Gommarus PATTEET, Hombeek	95 centen
11. een neusdoek	Joanna Maria EMMERECHE, dochter Jacob, Hombeek	1 gulden 25 c.
12. een neusdoek	Adrianus VAN DAM, Hombeek	1 gulden 20 c.
13. 2 neusdoeken	Joanna Maria BAL, Hombeek	60 centen
14. een voorschoot	Guilliam Ceuleers ante	65 centen
15. een voorschoot	Jacobus POPLEU, Hombeek	1 gulden 5 c.
16. een voorschoot	Guilliam CEULEERS, ante	95 centen
17. 2 voorschooten	Jan Bt. POTUMS, Hombeek	75 centen
18. 4 kappen	Anne Maria TROCH, wwe J.Bt VAN CAMP, Hombeek	45 centen
19. 4 kappen	Jan Frans SCHRAM, ante	90 centen
20. 2 slaapkappen	Guilliam CEULEERS, ante	50 centen
21. eene mantillie	Guilliam ANDRIES, Waelestraat, Hombeek	4 gulden 25 c.
22. eene mantillie	Guilliam CEULEERS, ante	
23. 2 hemdens	Peter Bernard DRIES Hombeek	1 gulden
24. 2 hemdens	Francis VERMEULEN Hombeek	1 gulden 50 c.
25. 2 hemden	Elisabeth VAN HOOFF, dienstmeid Hombeek	1 gulden 80 c.
26. 2 hemden	Tha VAN KERCKHOVEN, wwe DE RUYSSCHER, Leest	1 gulden 70 c.
27. 2 hemden	Jacob FEREMANS, metser Hombeek	1 gulden 50 c.
28. 2 hemden	Adriaen VAN DAM ante	1 gulden 50 c.
29. 2 hemden	Anna Catha DE NIJN, wwe Peter DE VIS, Hombeek	1 gulden 70 c.
30. 2 hemden	Anna Catha DE NIJN, wwe Peter DE VIS, Hombeek	2 gulden
31. 2 hemden	Jan VAN KERCKHOVEN, ante	1 gulden 70 c.
32. 2 hemden	Tha VAN KERCKHOVEN, wwe DE RUYSSCHER, Leest	1 gulden 20 c.
33. 2 hemden	Augustinus DILLENS Hombeek	1 gulden 70 c.
34. 2 hemden	Maria Anna STEEMANS, wwe VERVAECK, .	1 gulden 40 c.
35. 2 hemden	Jacob FEREMANS, metser Hombeek	1 gulden 60 c.
36. 2 hemden	Jan HUYBRECHTS, Heffen	1 gulden 80 c.
37. 2 hemden	Elisabeth VAN HOOFF, dienstmeid Hombeek	1 gulden 50 c.
38. paar schoenen	Jan HUNNAERTS Hombeek	65 centen
39. eene kist	Jan Bt. CEULEERS, zoon Guilliam Hombeek	4 gulden 50 c.
40. eene schappraey	Jacob POPLEU, ante	2 gulden
41. eene jan	Jan HUNNAERTS, ante	
42. 2 hemden	Jan Bt. THIJS, ante	1 gulden 30 c.
43. 2 hemden	Anna Catha DE NIJN, wwe Peter DE VIS, H.	2 gulden 20 c.
44. 2 hemden	Peeter Jan CEULERS, dienstbode Hombeek	2 gulden 50 c.
45. 2 hemden	Guilliam POLLAERT, zoon, Leest.	1 gulden 80 c.
46. 2 hemden	Anna Catha DE NIJN, wwe Peter DE VIS, Hombeek.	2 gulden 80 c.
47. eene gilet	Franciscus VAN WINGHE, Regtestraet Hombeek.	1 gulden 25 c.
48. een vloere broek	Jan Bt. THIJS, ante	1 gulden 30 c.
49. een slaeplijf	Guilliam ANDRIES, ante	1 gulden 40 c.
50. eene laeke jas	Francus VAN BEVEREN, zoon Jacobus, Hombeek	10 gulden

Totaal 92 gulden 40 cent, plus 10 percent = 101 gulden 64 cent

Aldus publiekelijk verkogt in tegenwoordigheyd van Jacobus PREUTENS, veldwagter der gemeente van Hombeek en van Cornelius MEULDERMANS, veldwagter der gemeente van Leest als getuygen hiertoe aenzogt, dewelke dees tegenwoordig proces verbael met mij notaris hebben geteekent naerdar er openbaere voorlezing is van gedaen geweest, waarvan akte

Zodoende had Baas Leemans een deel van zijn oude spullen opgeruimd. Ook "het schapraai" en de "kleerkoffer", waarin waarschijnlijk een deel van de verkochte lingerie gezeten had, gingen mee onder de hamer. Opgeruimd staat netjes

INDEX 't RIDDERKE 1989 en 1990 :geschiedenis, merkwaardige gebeurtenissen, folklore

De vroede Vaderen	(deel 7)	1989-blz. 5
	(deel 8)	1989-blz. 19
	(deel 9)	1989-blz. 62
	(deel 10)	1989-blz. 76
	(deel 11)	1990-blz. 3
	(deel 12)	1990-blz. 25
Gildewezen in 't Mechelse		1989-blz.101
Had Hombeek een Gilde ?		1989-blz.104
De Schuttersgilde van Hombeek		1990-blz. 30
De Franse tijd		1989-blz. 36
Wie is wie in 1794 ?		1989-blz. 39
De Telling van 1794.		1989-blz. 42
Hombeekse Conscrits.		1989-blz. 57
Iets over de Boerenkrijg.		1989-blz. 60
Een publieke verkoop anno 1825		1990-blz.116
De moord aan Horckmansbos		1990-blz. 11
Hongaarse kinderen in Hombeek		1990-blz. 61
Weer of geen weer !		1989-blz. 26
Perkhinkelen		1990-blz. 96

wereldoorlog I en II

De Vlucht in 1914.		1989-blz. 64
Burgerslachtoffers 1914		1989-blz.112
Oorlogsdagboek Fr. De Maeyer	(deel 1)	1989-blz. 93
	(deel 2)	1989-blz.108
	(deel 3)	1990-blz. 7
	(deel 4)	1990-blz. 27
	(deel 5)	1990-blz. 56
Een Zondag in 1918		1990-blz. 77
Augustus '39; Lichte Mobilisatie	(deel 1)	1990-blz. 35
	(deel 2)	1990-blz. 46
Oorlogsherinneringen 40-45	(deel 1)	1990-blz. 51
	(deel 2)	1990-blz. 73
	(deel 3)	1990-blz. 93
	(deel 4)	1990-blz.113

Mensen en Families

Zuster Leonilla		1989-blz. 7
Meester Mariën		1989-blz. 79
De familie Van Der Elst in het dorp.		1990-blz. 13
De Stam Teughels	1. inleiding	1990-blz. 67
	2. Tak Ariannes	1990-blz. 83
	3. Tak Marolles	1990-blz.104

VERNIEUWING VAN HET
ABONNEMENT OP
't RIDDERKE 1991

Dit is het laatste Ridderke van 1990. Indien U verder het blad van de heemkundekring van Hombeek wenst te ontvangen, maak dan gebruik van de bijgevoegd overschrijvingsformulier.

Een gezinsabbonnement: 350 fr.
Een steunabbonnement: 1000 fr.
Een sponsorlid: min. 1000 fr.

We zijn onze steunende leden dankbaar. Mede dank zij hun gewaardeerde bijdrage kan Hoembeka de kring verder uitbouwen. Het help ons ook het Sint Martinusfeest voor de Hombeekse jeugd luister bij te zetten.

Alle sponsors en steunende leden ontvangen desgewenst een bewijs van betaling, als bewijs van gift, te voegen bij de belastingaangifte.

HOEMBEKA WENST U EEN
VOORSPOEDIG 1991 !

ALGEMENE JAARVERGADERING

Vrijdag 25 Januari 1991

Alle leden zijn hiermede ook uitgenodigd op de Algemene jaarvergadering op Vrijdag 25 januari 1991, in de bovenzaal van het gemeentehuis.

Agenda

1. Statutaire aanpassing van het bestuur.

Ieder jaar wordt door de algemene ledenvergadering voor de helft van de bestuursleden het mandaat herbekrachtigd, of worden nieuwe bestuursleden verkozen.

Volgende personen zijn herverkiesbaar of vervangbaar door nieuwe bestuursleden 1991:

Fl.Louis LAUWERS, voorzitter

Stan BEHETS (reeds uitgetreden in Juli 1990)

Jaak DE MAEYER,

Raymond LAUWERS,

Jan MISSINE.

De voorzitter wordt rechtstreeks verkozen door de vergadering. De bestuursfuncties worden door de bestuursleden onderling verdeeld.

Nieuwe kandidaturen of afwijzingen van herverkiesbaarheid worden schriftelijk ingewacht bij de voorzitter, Bankstraat 27 Hombeek, uiterlijk tegen 18 januari 1991.

2. Financieel verslag over het jaar 1990

3. Inspiraak van de leden over de werking '90.

4. Planning op korte-, en op lange termijn.

5. diversen

We besluiten met heildronk, aangeboden op het nieuwe jaar in een gezellig samenzijn.

AKTIVITEITEN 1991

Vrijdag 25 januari:	Jaarvergadering
Vrijdag 1 maart:	Algemene Vergadering
Vrijdag 3 mei:	Algemene Vergadering
Vrijdag 6 september:	Algemene Vergadering
Vrijdag 6 december:	Algemene Vergadering
Zondag 10 november:	Sinte Mettefeest

ARCHIEFVERGADERINGEN:

Op de volgende vrijdagen:

18/1	8/2	22/2	8/3	22/3	12/4	26/4
10/5	24/5	14/6	28/6	13/9	27/9	
11/10	25/10	8/11	22/11	6/12	27/12	

ARCHIEFRAADPLEGING VOOR LEDEN;

Op de volgende zaterdagen en op afspraak:

26/1	23/2	23/2	27/4	25/5	29/6
28/9	26/10	23/11	28/12		

BESTUURSVERGADERINGEN;

11/1	15/2	15/3	19/4	17/5	21/6
23/8	20/9	18/10	15/11		

ERELEDEN

VAN DE HEEMKUNDEKRING

Apotheker ASSELMAN

Baron Kris de Meester de Ravetsein

René DE MAYER, ereconservator instr.museum

Dirk LAUWERS, Yolande SABLONS, adv. Duffel

Fl.Louis LAUWERS, ereschoolhoofd Hombeek

familie MARIEN, Hombeek

docter Werner MARINUS, Hombeek

docter Walter JASPERS, Hombeek

kinesist Kris SPITAEI, Hombeek

kinesiste Rita SPRUYT, Hombeek

docter Paul TASSENOY, Hombeek

architect Eddy VAN DE VENNE, Hombeek

Alfons VAN STAPPEN, schepen Mechelen

docter U. VAN WALLEGEM, Mechelen

BESTUUR van HOEMBEKA

Baron Bernard de Meester de Ravestein, erevoorzitter

Fl.Louis LAUWERS, voorzitter

Firmin VERLINDEN, vice-voorzitter

Jan MISSINNE, secretaris

Libert LOOSEN, archiefbeheerder

Raymond LAUWERS, financieel beheer

Marie-Louise LAMMAR-MIES, natuur en uitstappen

Francine LEEN, organisaties en lokaalbeheer

Jaak DE MAEYER, onderzoek en externe relaties

Ward DE KEMPENEER, Algemene redactie en redactie 't Ridderke.

REDACTIE 't RIDDERKE

Ward DE KEMPENEER / Stan BEHETS / Patricia BOON / Bob BROERS (tekeningen) Louis BEULENS / Lisette FIERENS / Fl.Louis LAUWERS / Raymond LAUWERS / Libert LOOSEN / Gerarda MARIEN / Marie-Louise MIES / Angèle SELLESLAGH / Ward VERBERGT (foto's) /